

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์ Jayaphruekpirom Journal

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

Vol. 4 No. 2 (July - December 2022)

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Jaraphruekpirom Journal
Humanities and Social Sciences
Nakhonratchasima Rajabhat University

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565)
Vol. 4 No. 2 (July-December 2022)

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์
Jaraphruekpirom Journal
ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565)
Vol. 4 No. 2 (July–December 2022)

วัตถุประสงค์

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งมีขอบเขตสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ทั่วไป (General Social Sciences) ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ (General Arts and Humanities) รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (Political Science and Public Administration) ภาษาและวรรณกรรม (Language and Literature) และการศึกษา (Education) และหรือที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นี้ เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สำหรับคณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และนักวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย พัฒนาและส่งเสริมให้เกิดผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้จริงอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

สำนักงานวารสาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา 30000
โทร. 044 009009 ต่อ 3625, 3621 โทรสาร. 044 256103
อีเมล: human.journal@nrru.ac.th

บรรณาธิการอำนวยการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ฉิมพลี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพัฒนาท้องถิ่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกุล วงษ์กาฬสินธุ์	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญาวี ทองกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
---------------------------------------	-----------------------------

บรรณาธิการผู้ช่วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์มานิตย์ อรรถชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สถิต จำเริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.วัฒนชัย หมั่นยิ่ง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา วรรณกิตร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.พวงเพ็ญ อินทรประวัติ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รองศาสตราจารย์บัญชา วิทยานันต์	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ เปล่งดีสกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิจฐเขต ไกรवास	มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา เต๊ะขันหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา รุจิรกุล	นักวิชาการอิสระ (ข้าราชการบำนาญ)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สายยนต์ ชาวอุบล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอกอมร ภัทรกิจพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนิษฐา พุทธเสถียร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วารี สมนอก	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิธร หวังคำกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เจ้าหน้าที่ประจำกองบรรณาธิการ

นางจุติมา เต็มสิริทิพรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
นางสาวนิดา เจริญหนึ่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer review)

รองศาสตราจารย์ ดร.รสริน พิมลบรรยงค์	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์พินาณีน สาริยา	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชาวุฒิ อภิระติง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ ระพีแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ อภิบาลศรี	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันัญญา งามเนตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ณัฐวัฒน์ บัวทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอพร โมหี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
อาจารย์ ดร.กฤต โสดาลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ธวัชธิดา สุวรรณรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์ ดร.วทันย ภูครองนา	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.ธนพล เอกพจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกุล วงษ์กาฬสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร จันท์เทวณูมาส	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วารี สมนอก	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา จันทรเนตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สถิต จำเริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บทบรรณาธิการ

วารสารชัยพฤกษ์กสิกรรมกำหนดรับบทความฉบับละ 8 เรื่อง โดยปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2565 นี้ มีบทความทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา แบ่งเป็นบทความภายในจำนวน 3 เรื่อง เน้นผลงานการวิจัยของอาจารย์และนักศึกษา ได้แก่ เรื่อง การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านบ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา (พ.ศ. 2560-2564) และเรื่อง ศึกษาภูมิปัญญาหมีกระโทก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

บทความภายนอกจำนวน 5 เรื่อง เป็นผลงานวิจัยของนักวิชาการที่มาจากหลายหลายจังหวัด ได้แก่ เรื่อง เรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุรธารภัทรพิทยาคม เรื่อง การรวบรวมลายเสื้อกนกจันทร์ เพื่อการจัดการความรู้เรื่องเล่าวิถีชีวิตของชุมชนเสม็ดงาม เรื่อง เกษพืชivotที่ปรากฏในตำรายาโบราณภาคอีสาน เรื่อง ศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแห่น ตำบลหนองแห่น อำเภอกุตุขุม จังหวัดยโสธร และเรื่อง บทเพลงสำหรับการจัดการเรียนการสอนวรรณกรรม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวารสารชัยพฤกษ์กสิกรรมดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สำหรับคณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญาวี ทองกลาง)

บรรณาธิการวารสารชัยพฤกษ์กสิกรรม

สารบัญ

การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา	
น้ำฝน เวהל, ปาริชาติ ทองดี, ศิริวรรณ ปานสีด้า, เสาวลักษณ์ ชมภู, อนุธิดา สิทธิพา, จิรภัทร์ งานประโคน, ศันสนีย์ มณีโชติ, รุจามา ประวงษ์ และ ตูลา คมกฤต มโนรัตน์	1
ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านบ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา (พ.ศ. 2560-2564)	
จิราวดี เพชรตะกั่ว, ปาริฉัตร บุญสุข, ชินวัฒน์ กองเกิด, ธงไชย พรหมพิมาย, ปัฐกรณ์ ศรีสุวะ, พงศกร ปัดทุม, อธิป ประภาธนาโรจน์, ศันสนีย์ มณีโชติ, รุจามา ประวงษ์ และ ตูลา คมกฤต มโนรัตน์	15
ศึกษาภูมิปัญญาหมี่กระโทก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา	
กัญญารัตน์ สุมาลู, โสภิตา เกิดโมลี และ ทิพย์วารี สงนอก	32
การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุรราษฎร์พิทยาคม	
เลอสันต์ ฤทธิชัย, ชลธิชา บรรดิศา, อุไรวรรณ เสี่ยงวังเวง และจารุมาศ แสงสว่าง	46
การรวบรวมลายเสื้อกจันทบูร เพื่อการจัดการความรู้เรื่องเล่าวิถีชีวิตของชุมชนเสม็ดงาม	
สมปอง มุลมณี, สรिता ปัจจุสานนท์ และอภิสร โคตรโยธา	56
เภสัชพืชวัตถุที่ปรากฏในตำรายาโบราณภาคอีสาน	
ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์	71
ศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแห่น ตำบลหนองแห่น อำเภอภูซำ จังหวัดยโสธร	
อดิสร นามเหลา และ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	83
บทเพลงสำหรับการจัดการเรียนการสอนวรรณกรรม	
ลัดดา ปานุทัย	100

การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

APPLICATION OF GEOGRAPHIC INFORMATION SYSTEM FOR THE PREPARATION OF A DATABASE OF TOURIST ATTRACTIONS, PHIMAI DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

น้ำฝน เวהל, ปาริชาติ ทองดี, ศิริวรรณ ปานสีด้า,
เสาวลักษณ์ ชมภู, อนุธิดา สิทธิพา, จิรภัทร์ งานประโคน,
คันสนีย์ มณีโชติ, รุจาภา ประวงษ์ และ ตูลา คมกฤต มโนรัตน์
NAMFON WAHON, PARICHAT TONGDEE, SIRIWAN PANSIDAM,
SAOWALUK CHOMPOO, ANUTHIDA SITTHIPA, JIRAPAT NGANPRAKHON,
SUNSANEE MANEECHOT, RUJAPHA PRAWONG AND TULA KHOMKIT MANORAT
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY
จังหวัดนครราชสีมา
NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

Received: May 23, 2022

Revised: February 20, 2023

Accepted: March 13, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา และ 2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จากสำนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิมาย จำนวน 211 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ การจัดทำฐานข้อมูลผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง จากนั้นลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบันทึกภาพและกำหนดค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์ ก่อนนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อแยกประเภทแหล่งท่องเที่ยวและจัดทำฐานข้อมูล จากนั้นนำมาจัดทำเป็นแผนที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมายและแสดงฐานข้อมูลในรูปแบบโปสเตอร์และเว็บไซต์ ในส่วนของการประเมินความพึงพอใจผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานที่ใช้

ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติทดสอบหาความแตกต่างค่าที่ (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า 1. ตำบลที่สามารถจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวโดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในอำเภอพิมายได้ 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลกระซอน ตำบลกระเบื้องใหญ่ ตำบลดงใหญ่ ตำบลในเมือง ตำบลรังกาใหญ่ ตำบลสัมฤทธิ์ และตำบลหนองระเวียง ฐานข้อมูลประกอบด้วยชั้นข้อมูลจำนวน 7 ชั้นข้อมูล แต่ละชั้นข้อมูลประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อชั้นข้อมูล คุณลักษณะของชั้นข้อมูล รายละเอียดประกอบข้อมูลเชิงตำแหน่ง 2) จากการศึกษาระดับความพึงพอใจ พบว่าภาพรวมความพึงพอใจทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลจากการศึกษาความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประโยชน์ และการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบ เว็บไซต์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.52)

คำสำคัญ: ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ฐานข้อมูล แหล่งท่องเที่ยว

ABSTRACT

The study aims at 1. to create a tourist database in the Phimai district Nakhon Ratchasima and 2. to assess the satisfaction of relevant parties from the use of the Phimai district tourist database Nakhon Ratchasima with a sample group of personnel in the department involving the Phimai district tourist database. From the municipal office and the sub-district administration organization in Phimai district, the number of 211 people was. The tools used are the preparation of the research database and the creation of a structured interview form. Then go to the tourist survey area to save the image and configure the geographic coordinates. Before bringing the information analysis to classify tourist sites and create databases. Then create a map of tourist attractions in the Phimai district and display the database in the form of posters and websites. In terms of satisfaction assessment, the researcher uses the questionnaire as an evaluation tool. The statistics used to analyze data are statistics. Descriptive values include the average percentage value and standard deviation. And the inferred statistics used to test the hypothesis, including test statistics, finding differences, values (t-test), and one-way variance testing (One-way ANOVA)

The research found that 1) the district can create a tourist database through the geographic information system in the district Phimai has 7 sub-districts, namely Krachon sub-district, Krabuanyai sub-district, Dongyai sub-district, Naimeung sub-district, Rangkayai sub-district, Samrit sub-district, Nongrawiang sub-district. The database consists of 3 data layers namely data including

data layer names, data class characteristics, and details of location data. 2) satisfaction studies found that the 3 aspects of satisfaction in the overall image are at a high level. The result of the satisfaction study from the use of the Phimai district tourist database Nakhon Ratchasima in conclusion, respondents are satisfied by using the Phimai district tourist database Nakhon Ratchasima in the overall image in the highest level ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.51) When considering the side, it is found that the side with the highest average is the benefit, and implementation is at the level most ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.51) minor is the design and formatting of the website at the level most ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.50) and the lowest average side is the content level at the highest level ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.52)

Keywords: geographic information system, database, tourist attraction

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่เน้นคุณภาพและมาตรฐาน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้นสามารถใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากชุมชนท้องถิ่น และยังรวมไปถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นวิถีชีวิตของผู้คนดั้งเดิมโดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือสร้างผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ อีกทั้งยังสามารถเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ดึงดูดตลาดการท่องเที่ยว เกิดการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น นำไปสู่ความเติบโตทางเศรษฐกิจฐานรากซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมได้ สำหรับอำเภอพิมายนั้นมีชื่อเสียงในเรื่องการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เชิงธรรมชาติ เชิงันทนาการ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อุทยานไทรงาม สวนสาธารณะสระเพลง เป็นต้น ล้วนแล้วแต่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนมากมาย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561)

ปัจจุบันการท่องเที่ยวภายในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาประสบปัญหาการขาดความชัดเจนในประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มขยายตัวในอนาคตค่อนข้างต่ำและขาดการรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นระบบ เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และกระจายองค์ความรู้แหล่งท่องเที่ยว แต่ละแหล่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นของตัวเองขาดการบูรณาการ ซึ่งอาจส่งผลให้พื้นที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมากลายเป็นเพียงพื้นที่ที่เชื่อมโยงเครือข่ายการคมนาคมขนส่งที่ขาดความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการด้านท่องเที่ยว (งานส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลพิมาย, 2563)

การนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีส่วนช่วยให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากหน่วยงานท้องถิ่นมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์และสามารถนำมาจัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น โดยนำข้อมูลที่ทำการศึกษาจัดทำเรียงข้อมูลและคัดแยกข้อมูล โดยทำการระบุพิกัดแหล่งท่องเที่ยว ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว แล้วนำมาจัดเป็นฐานข้อมูลเพิ่มในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ซึ่งฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ได้จัดทำนี้ไว้

สำหรับใช้เป็นประโยชน์ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนช่วยส่งเสริมหรือพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในระดับชุมชนไปจนถึงระดับประเทศ การขยายตัวด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนี้จะส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้ในประเทศให้เติบโตขึ้น ตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวไทยในปี 2561-2564 เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ที่ 1 กล่าวถึงเรื่องการส่งเสริมท่องเที่ยวที่ควรพัฒนาให้เกิดความเหมาะสมและมั่นคงยั่งยืนในส่วนของสินค้าและบริการ และยุทธศาสตร์ที่ 3 กล่าวถึงเรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวและสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่หันมาสนใจและร่วมกันพัฒนาต่อไป สนับสนุนประเด็นศึกษาในการวิจัยลงพื้นที่สำรวจเพื่อทำการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย เพื่อใช้เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยวเพื่อระบุตำแหน่งและแยกประเภทแหล่งท่องเที่ยวตามความสำคัญและสภาพแวดล้อม เพื่อที่จะนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ซึ่งฐานข้อมูลเป็นการรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกันโดยจะมีจัดระบบแบบแผนอย่างเป็นหมวดหมู่ทำให้ได้มาซึ่งฐานข้อมูลที่เป็นแหล่งรวมข้อมูลที่ถูกนำมาจัดเก็บไว้ในรูปแบบฐานข้อมูลเพียงหนึ่งชุดเพื่อช่วยให้ผู้ใช้และผู้สนใจเข้าถึงข้อมูลได้อย่างง่ายสะดวกและมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เข้ามาช่วยในการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อใช้ในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและในการประเมินความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลการท่องเที่ยวในการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำฐานข้อมูลมาใช้ได้โดยง่าย ตลอดจนใช้ในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ส่งเสริมและเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การจัดทำฐานข้อมูล

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อประเมินความพึงพอใจ

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

แบบประเมินความพึงพอใจของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย

2.1.1 ด้านเนื้อหา

2.1.2 ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์

2.1.3 ด้านประโยชน์และการนำไปใช้

2.2 ขอบเขตด้านประชากร

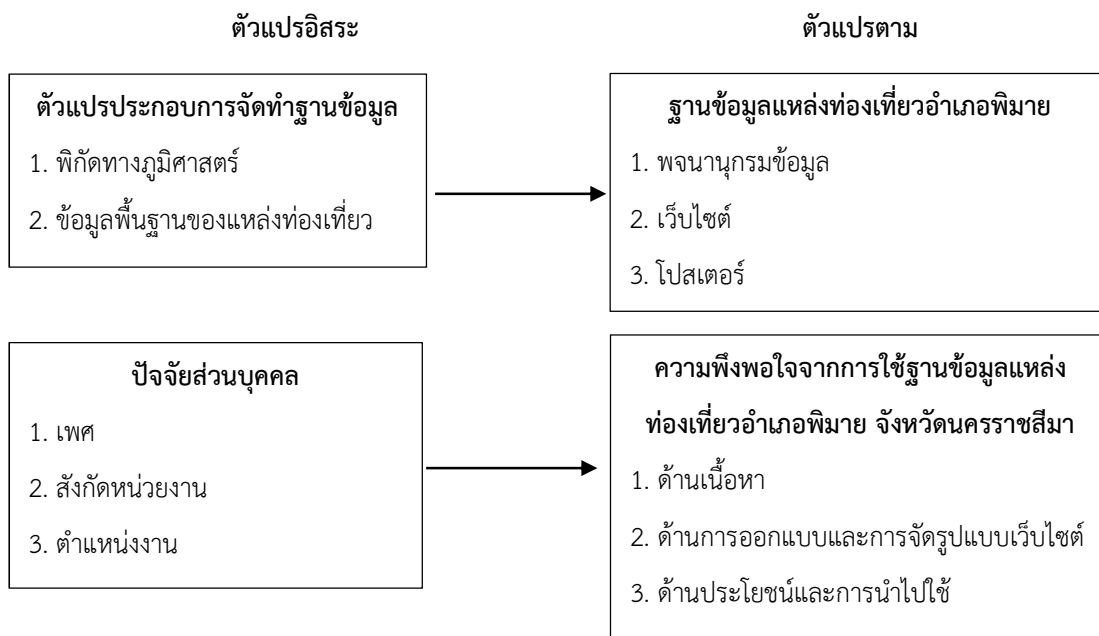
การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ บุคลากรจากสำนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิมาย ทั้ง 12 ตำบล จำนวน 443 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 211 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ใช้ฐานข้อมูลสามารถนำฐานข้อมูลไปใช้สำหรับสืบค้นข้อมูลและประกอบการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาได้
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำฐานข้อมูลไปเผยแพร่หรือพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
3. ช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอพิมายมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง
4. บุคลากรจากสำนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิมายมีสื่อในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์มากขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การจัดทำฐานข้อมูล

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลพร้อมทั้งลงพื้นที่สำรวจสถานที่จริง โดยผู้วิจัยได้บันทึกภาพและกำหนดค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์ โดยใช้แอปพลิเคชันบนมือถือ (Handy GPS) ในการกำหนดค่าพิกัด UTM ละติจูดลองจิจูด และทำการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลในรูปแบบพจนานุกรมข้อมูล

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวมาแยกประเภท ออกเป็น 12 ประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทแก่ง

1.3 การจัดทำฐานข้อมูล

ผู้วิจัยนำฐานข้อมูลจากโปรแกรม Arc GIS เข้า Microsoft Excel ทำการสร้างฐานข้อมูลใหม่ ประกอบด้วยข้อมูลเชิงพื้นที่ ได้แก่ พิกัดทางภูมิศาสตร์ ชั้นข้อมูลและข้อมูลเชิงบรรยาย ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอยางชุมน้อยและชั้นข้อมูล จากนั้นเพิ่มแฟ้มข้อมูลที่ได้จากการจัดทำฐานข้อมูล นำเข้าโปรแกรม Arc GIS จัดทำเป็นแผนที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอยางชุมน้อย พร้อมทั้งระบุตำแหน่งโดยการนำข้อมูลในรูปแบบจุดเมื่อเสร็จสมบูรณ์นำมาจัดทำเป็นเว็บไซต์แสดงข้อมูล พร้อมทั้งจัดทำเป็น QR Code สำหรับเชื่อมต่อกับเว็บไซต์เพื่อสะดวกต่อการใช้งานและแสดงฐานข้อมูลในรูปแบบโปสเตอร์

2. การประเมินความพึงพอใจ

2.1 การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ จากนั้นนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.1.2 สรุปรูปแบบและวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.1.3 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของบุคคลที่เกี่ยวข้องจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา

2.1.4 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหา

2.1.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตรวจสอบความถูกต้อง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (IOC) พิจารณาประเด็นด้านโครงสร้างเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้

โดยใช้แบบสอบถาม ประกอบไปด้วย 3 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สังกัดหน่วยงาน ตำแหน่งงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ด้าน กำหนดระดับคะแนนเฉลี่ยในการแปลความหมาย ดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง มีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง มีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง มีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ส่งถึงสำนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิมาย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

2.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ สังกัดหน่วยงาน และตำแหน่งงาน โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2.3.2 วิเคราะห์ความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดระดับคะแนนเฉลี่ยในการแปลความหมาย ดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง มีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง มีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง มีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวน้อยที่สุด

2.3.3 วิเคราะห์ผลตามสมมติฐานตัวแปรเพศวิเคราะห์ โดย t-test ตัวแปรสังกัดหน่วยงานและตำแหน่งงานวิเคราะห์ด้วย One-way ANOVA

ผลการวิจัย

1. ผลการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า มีตำบลที่สามารถจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมายได้ 7 ตำบล จากทั้งหมด 12 ตำบล ประกอบด้วย 14 สถานที่แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ตำบลกระซอนมีแหล่งท่องเที่ยว คือ วัดตลาดประดู่ ตำบลกระเบื้องใหญ่มีแหล่งท่องเที่ยว คือ ลำตลาดและสะพานรักบ้านเตย ตำบลดงใหญ่มีแหล่งท่องเที่ยว คือ วัดบ้านกล้วยและวัดดงใหญ่ ตำบลในเมืองมีแหล่งท่องเที่ยว คือ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย อุทยานไทรงาม สวนสุขภาพสระเพลงและเมรุพรหมทัต ตำบลรังกาใหญ่มีแหล่งท่องเที่ยว คือ วัดการเวก (วัดรงกาใหญ่) และสวนสุขภาพสระน้ำหนองโพน ตำบลสัมฤทธิ์มีแหล่งท่องเที่ยว คือ อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ และตำบลหนองระเวียงมีแหล่งท่องเที่ยว คือ วัดมาบประดู่ โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำฐานข้อมูลออกมาในรูปแบบของพจนานุกรมข้อมูล ดังนี้

พจนานุกรมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

1. ชื่อชั้นข้อมูล (Layer) แหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย (Travel of Amphoe Phimai)

ชื่อไฟล์ TravelPhimai.xlsx เช่น แหล่งท่องเที่ยวตำบล กระเบื้องใหญ่ ก็จะเป็น ดังนี้

Krabuengyai.xlsx

2. คุณลักษณะของชั้นข้อมูล Point

3. รายละเอียดประกอบข้อมูลเชิงตำแหน่ง

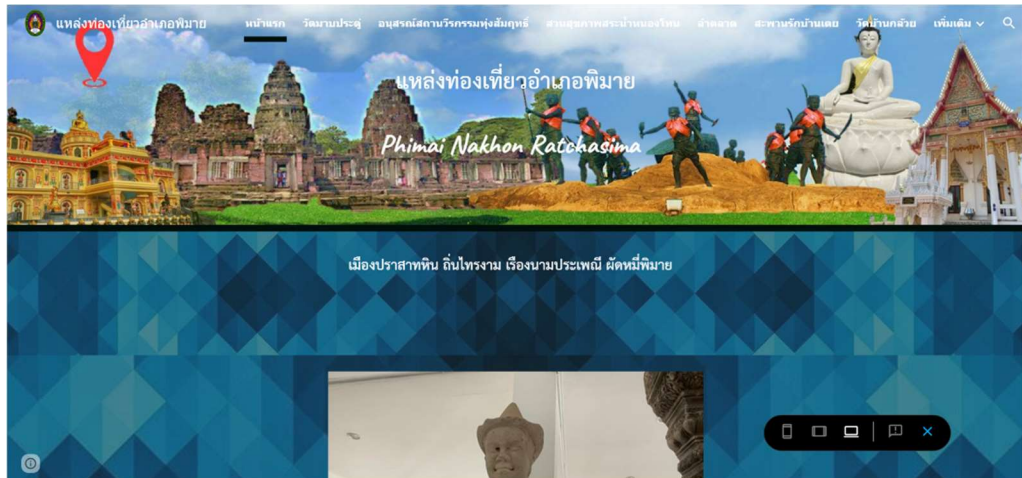
ตารางที่ 1 รายละเอียดประกอบข้อมูลเชิงตำแหน่ง

ชื่อคอลัมน์ (FILE/ITEM)	ชนิดหลัก, จำนวน, ทศนิยม (ITEM DEFINITION)	ชื่อเต็มข้อมูล (DEFINITION ITEM NAME)	คำอธิบายข้อมูล (EXPLANE DATA)
TRAV_NAM	S,40,0	Travel Name	ชื่อสถานที่ท่องเที่ยว
TYPE_NAM	S,40,0	Type Name	ประเภทสถานที่ท่องเที่ยว
X (Lat)	N,10,6	Latitude	ค่าพิกัดละติจูดเป็น UTM
Y (Lon)	N,10,6	Longitude	ค่าพิกัดลองจิจูด UTM

ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นฐานข้อมูลในรูปแบบของโปรแกรมและเว็บไซต์ ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงง่ายรวมทั้งกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 1-3

ภาพที่ 1 แหล่งท่องเที่ยวอำเภอยะผา จังหวัดนครราชสีมา ในรูปแบบของโปสเตอร์ โดยผู้จัดทำได้นำเข้าพิกัดทางภูมิศาสตร์มาจัดทำฐานข้อมูลในรูปแบบจุด แล้วนำมาจัดทำแผนที่ด้วยรูปแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 2 หน้าเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวอำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในรูปแบบ Desktop
ที่มา: <https://sites.google.com/u/0/d/1UUXimp8hKiNW3VSuobslsAV58zLT9gMx/p>

ภาพที่ 3 QR Code แสดงหน้าเว็บไซต์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอฟิมาย

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามรวม 12 ตำบล เป็นบุคลากรในหน่วยงานทั้งหมดรวมทั้งสิ้น 211 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 68.2 ผู้ชายจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 และจำแนกตามสังกัดหน่วยงานออกเป็น 2 สังกัด ได้แก่ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 18.0 และองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 82.0 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์

ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D = 0.51) และเมื่อพิจารณารายด้านในการประเมินความพึงพอใจของบุคคลที่เกี่ยวข้องจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา จากมากไปน้อย สรุปได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ ลำดับที่ 2 ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์ ลำดับที่ 3 ด้านเนื้อหา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาในแต่ละด้านเป็นรายข้อในความพึงพอใจของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอยางชุมน้อย ดังนี้

2.1 ด้านเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.66)

2.2 ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์ ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D = 0.61)

2.3 ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา ด้านประโยชน์และการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D = 0.60)

จากทดสอบสมมติฐานด้านตำแหน่งงานกับความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา ใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : Analysis of Variance) ในระดับความเชื่อมั่น 95% เมื่อมีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 ปฏิเสธ สมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่งงาน โดยภาพรวมรายด้าน

ความพึงพอใจของบุคคลที่มี ความเกี่ยวข้อง จากการใช้ ฐานข้อมูล แหล่งท่องเที่ยว	ตำแหน่งงาน						F	sig
	ผู้อำนวยการ	นักวิชาการ	หัวหน้า	ธุรการ	ผู้ช่วย	พนักงาน		
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
ด้านเนื้อหา	4.41	4.21	4.33	4.53	4.28	4.20	48.156	0.172
ด้านการออกแบบและการ จัดรูปแบบ เว็บไซต์	4.40	4.33	4.43	4.33	4.33	4.27	48.341	0.793
ด้านประโยชน์	4.34	4.45	4.55	4.49	4.32	4.37	48.865	0.319
รวม	4.38	4.33	4.44	4.45	4.31	4.28	48.454	0.428

จากตาราง พบว่าความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่งงาน โดยภาพรวมรายด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์ ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

อภิปรายผล

1. การจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

จากการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลและการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยภาพรวมอำเภอพิมายมีตำบลที่สามารถจัดทำเป็นฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้ทั้งหมด 7 ตำบล ประกอบด้วย 12 สถานที่แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำเป็นฐานข้อมูลในรูปแบบของโปสเตอร์และเว็บไซต์ เนื่องจากปัจจุบันฐานข้อมูลในรูปแบบของโปสเตอร์และเว็บไซต์ เป็นสื่อที่เข้าถึงง่ายรวมทั้งกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยครั้งนี้ยังสามารถนำเทคนิค วิธีการ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ของการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ผ่านเว็บไซต์มาประยุกต์ใช้ของนักศึกษาในประเด็นทางภูมิสารสนเทศด้านต่าง ๆ ของรายวิชาโครงการวิจัยและสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวเรศ จันทะคดีและคณะ (2563) ซึ่งได้พัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ผ่านเว็บไซต์สำหรับการเรียนการสอนในรายวิชาการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เกิดความน่าสนใจและสามารถรวบรวมสารสนเทศในฐานข้อมูลออนไลน์ เช่น ข้อมูลต้นไม้ในเมืองหรือในเขตนครมหาวิทยาลัย เพื่อนำไปใช้ในการจัดการต้นไม้และพื้นที่สีเขียวตามนโยบายของมหาวิทยาลัยต่อไป

2. การประเมินความพึงพอใจของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการประเมินความพึงพอใจของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านความพึงพอใจต่อภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านประโยชน์และการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านเนื้อหาอยู่ระดับมากที่สุดและด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง พร้อมทั้งลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยว เพื่อบันทึกภาพและกำหนดตำแหน่งพิกัดทางภูมิศาสตร์แล้วจึงนำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมายที่เสร็จสมบูรณ์มาจัดทำเป็นฐานข้อมูลในรูปแบบของโปสเตอร์และเว็บไซต์ เนื่องจากปัจจุบันฐานข้อมูลในรูปแบบโปสเตอร์และเว็บไซต์เป็นสื่อที่เข้าถึงง่าย รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสารนิพนธ์ของ ชาญณรงค์ แก้วกระจ่าง (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ ผู้เข้าชมเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี เนื่องจากเว็บไซต์เป็นสื่อที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจในการท่องเที่ยวและเป็นทางเลือกหนึ่งที่ใช้ในการรับข้อมูลการท่องเที่ยวได้

ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ ในภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านประโยชน์และการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เนื้อหา มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเนื้อหาภายในเว็บไซต์สามารถให้ความรู้และพัฒนาฐานข้อมูลเดิมที่มีอยู่หรือสร้างฐานข้อมูลใหม่ขึ้นจากการประยุกต์ใช้ข้อมูลในเว็บไซต์ รองลงมา คือ สามารถเป็นแหล่งความรู้ได้อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นสื่อในการเผยแพร่

ข่าวประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก และสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้กับงานด้านต่าง ๆ ได้อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สามารถให้ข้อมูลที่ต้องการแก่ผู้ใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์ ในภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงเว็บไซต์ได้ง่ายอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเว็บไซต์สามารถเข้าถึงได้ผ่านการสแกน QR Code ในโทรศัพท์ รองลงมาคือเว็บไซต์มีการเลือกใช้ภาพประกอบที่สอดคล้องกับข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุด สีสันในการออกแบบเว็บไซต์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และการจัดรูปแบบในเว็บไซด์ง่ายต่อการอ่านและการใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เว็บไซต์มีการเลือกใช้ภาพประกอบที่สอดคล้องกับข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนจิรา หวังหลี่, ชาคิต โคจรนา, ธรรมาภรณ์ ยวนใจ และธนกฤต รัตนสิมานนท์ (2563) ที่ได้ประเมินคุณภาพเว็บไซต์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดตรัง กล่าวว่า ด้านการใช้งานมีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุด เนื่องจากการนำเสนอข้อมูลในเว็บไซด์ต้องเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถที่จะค้นหารายละเอียดข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ด้านเนื้อหา ในภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจจากการใช้ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อความในเว็บไซด์ถูกต้องตามหลักภาษาและไวยากรณ์อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากภายในเว็บไซด์มีการตรวจสอบอักษรและไวยากรณ์ว่ามีความถูกต้องที่สุดแล้วก่อนการเผยแพร่ รองลงมา คือ มีความชัดเจน ถูกต้อง น่าเชื่อถืออยู่ในระดับมากที่สุด การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ภาพในเว็บไซด์มีความเหมาะสมน่าสนใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเนื้อหาในเว็บไซด์มีความเป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นนี้ไม่สามารถเพิ่มข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวโดยบุคคลทั่วไปได้ หรือไม่สามารถโต้ตอบแบบโต้เชยลมีเดียได้ ซึ่งที่กล่าวมานั้นจะทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวได้มากขึ้น เช่น การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การรีวิวสถานที่ท่องเที่ยว หรือการโพสต์ภาพตนเองหลังจากการท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการพัฒนาให้ผู้ใช้งานสามารถเพิ่มหรือรับข่าวสารผ่านเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมายนี้ได้

1.2 ในการประเมินความพึงพอใจควรเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลในแง่มุมที่แตกต่างจากบุคลากรที่อยู่ในหน่วยงานของสำนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววันนั้น ๆ พนักงานของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิมาย และปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอข้อมูลให้มีความน่าสนใจ รวมไปถึงปรับปรุงให้ง่ายต่อการเข้าถึงฐานข้อมูลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *ทิศทางการตลาดการท่องเที่ยวปี 2562 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2565, จาก <https://www.mots.go.th/content.php?nid=10572&filename=index>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2561). *รายงานฉบับสมบูรณ์แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- เจนจิรา หวังหลี่, ชาคิต โคจรนา, ธรรมาภรณ์ ยวนใจ และธนกฤต รัตนสิมานนท์. (2563). การพัฒนาเว็บไซต์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดตรัง. *วารสารเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี*, 1(1), น. 84 - 93. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2565, จาก <https://li01.tcithaijo.org/index.php/atj/article/view/239798/173541>
- ชาญณรงค์ แก้วกระจ่าง. (2555). *การพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่*. (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร). สืบค้นเมื่อ 26 พฤศจิกายน 2564, จาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ed_Tech/Channarong_K.pdf
- เยาวเรศ จันทะคัด, พงศ์พันธ์ จันทะคัด, พลวัฒน์ กิสน์เหิยะ, กิตติวินท์ อุดม, ปฐมาวดี คั่นกระโทก และทิฆัมพร หัตขุนทด. (2563). การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ผ่านเว็บสำหรับการสอนในรายวิชาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น. *วารสารวิชาการเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงพื้นที่*, 1(2), น. 70-82.
- งานส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลพิมาย. (2563). *แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลพิมายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565*. สืบค้น 26 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://phimailocal.go.th/wp-content/uploads/2020/03>

ผู้เขียนบทความ

คุณน้ำฝน เวהל คุณปาริชาติ ทองดี คุณศิริวรรณ ปานสีด้า คุณเสาวลักษณ์ ขมพู คุณอนุติดา สิทธิผา และคุณจิรภัทร์ งานประโคน นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล 6240109108@nrru.ac.th

ดร.ศันสนีย์ มณีโชติ อาจารย์รู่จากา ประวงษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ตุลา คมกฤต มโนรัตน์ อาจารย์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล sunsanee.m@nrru.ac.th

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านบ้านด่านชัย
หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา (พ.ศ. 2560-2564)

PEOPLE'S OPINION TOWARDS THE PERFORMANCE OF DUTIES OF THE HEADMAN
OF BAN DANCHAI, VILLAGE NO. 7, DAN KWIAN SUB-DISTRICT, CHOKCHAI
DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE (2017-2021)

จิราวดี เพชรตะกั่ว, ปาริฉัตร บุญสุข, ชินวัณณ์ กองเกิด,
ธงไชย พรหมพิมาย, ปัฐกรณ์ ศรีสุวะ, พงศกร ปัตถุม, อธิป ประภาธนาโรจน์,
ศันสนีย์ มณีโชติ, รุจาภา ประวงษ์ และ ตูลา คมกฤต มโนรัตน์
JIRAWADEE PHETAKUA, PARICHAT BOONSUK, CHINNAWAT KONGKOED, THONGCHAI
PHOMPHIMAI, PATTHAKON SRISUWA, PONGSAKON PADTHUM, ATHIP PRAPHATANAROT,
SUNSANEE MANEECHOT, RUJAPHA PRAWONG AND TULA KHOMKIT MANORAT
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY
จังหวัดนครราชสีมา
NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

Received: February 8, 2023

Revised: February 28, 2023

Accepted: March 22, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านบ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของหมู่บ้านด่านชัย เพื่อนำมาวิเคราะห์และรวบรวมเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่เต็มใจให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเท่านั้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติ

ทดสอบหาความแตกต่างค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย รองลงมาคือ ด้านวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ด้านอื่น ๆ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ผลการศึกษาเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

คำสำคัญ: ความคิดเห็น การปฏิบัติหน้าที่ ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชน

ABSTRACT

This research study aimed to study and comply the opinions of people toward the performance of the village headman of Ban Danchai, Village No. 7, Dan Kwian Subdistrict, Chokchai District, Nakhon Ratchasima Province, compare opinions and suggestions on the performance of the village headman of Ban Dan Chai Village, Village No. 7, Dan Kwian Sub-district, Chokchai District, Nakhon Ratchasima Province based on personal factors. The personal factors regarding the performance of the village headman of Ban Danchai were investigated by the researchers in order to analyze and comply the opinions of the 270 samples, obtained from accidental sampling technique, who were representatives of the village on the performance of duties of the village headman of Ban Danchai by Accidental Sampling. The research instrument was questionnaire which was used for collecting data from only those who were willing to answer the questionnaire. The statistics used for data analysis comprised descriptive statistics including percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics including were T-Test and One-way ANOVA.

The results of the research showed the overall opinions of people on the performance of the village headman of Ban Danchai, Village No. 7, Dan Kwian Sub-district, Chokchai District, Nakhon Ratchasima Province was at the high level. The aspects of administration and security were ranked the highest followed by culture, development and occupational promotion, civilian security, registration, natural resources and environment conservation, respectively. The study result of personal factors regarding level of education, occupation, and length of stay was found that these factors were different with statistical significance at the 0.05 level. The personal factor of gender did not affect the performance of the village headman of Ban Danchai, Village No. 7, Dan Kwian Subdistrict, Chokchai District, Nakhon Ratchasima Province.

Keywords: Opinions, Performance of Duties, Village Headman, People.

บทนำ

ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่ถูกจัดตั้งอย่างเป็นทางการมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2457 โดยในอดีตนั้นผู้ใหญ่บ้านภายในท้องถิ่นจะมีหน้าที่ในการเก็บค่าเงินจากประชาชนในเขตการปกครองของตัวเอง รวมไปถึงการดูแลความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยภายในหมู่บ้าน (กรมการปกครอง, 2556) นอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านยังมีหน้าที่หลักที่อยู่ในความหมายของคำว่า “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน และให้ประชาชนทุกคนจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่บ้านโดยชอบธรรมทั้งสิ้น โดยผู้ใหญ่บ้านนั้นจะต้องมีอายุ 25 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 60 ปี ด้วยเหตุนี้เอง จึงทำให้ผู้ใหญ่บ้านถือว่าเป็นตำแหน่งที่สำคัญอย่างมาก เพราะผู้ใหญ่บ้านจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ อย่างเช่นการวางแผน สั่งการ ดูแล ควบคุมบุคลากรในองค์การของตนให้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการดูแลทุกข์สุขภายใต้การดูแลของตนอีกด้วย (อนิษฐา หาญรักดีนิยม, 2556)

หมู่บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา มีนายเมี้ยน สิงห์ทะเล ที่รับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2553 บริเวณพื้นที่นี้มีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก ในเรื่องการทำเครื่องปั้นดินเผามาตั้งแต่สมัยก่อนแล้ว ทำให้เครื่องปั้นดินเผาได้กลายเป็นวัฒนธรรม และสามารถสืบต่อจนเป็นแหล่งเศรษฐกิจสำคัญของด่านชัย ที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตของผู้อยู่ในสังคมด่านชัย ในปัจจุบันเครื่องปั้นดินเผาที่ทำรายได้หลักให้กับชุมชนคือ กระถางต้นไม้ เพราะในยุคปัจจุบันมีทั้งกระถางไม้ต่าง และการทำงานแบบ Work From Home ที่ทำให้ประชาชนมีเวลาพักผ่อนมากขึ้น และเกิดเวลาว่างทำให้ประชาชนเลือกที่จะตกแต่งบ้านหรือสวน โดยใช้เครื่องปั้นดินเผา ในช่วงแรกที่ได้รับการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ยังเป็นผู้นำในด้านการอนุรักษ์การทำเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลักดันเครื่องปั้นดินเผาสู่งานเทศกาลเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนในปัจจุบัน ถือเป็นบุคคลต้นแบบในด้านความเป็นผู้นำและเป็นบุคคลสำคัญในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของชาวจังหวัดนครราชสีมาอีกด้วย

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่ส่งผลต่อการบริหารและพัฒนาบ้านด่านชัย เพื่อนำผลการศึกษานี้ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา รวมถึงตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่การดูแลของผู้ใหญ่บ้าน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ของหมู่บ้านด่านชัย เพื่อนำมาวิเคราะห์และรวบรวมเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 บ้านด่านชัย ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา

ศึกษาหมู่ที่ 7 บ้านด่านชัย ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

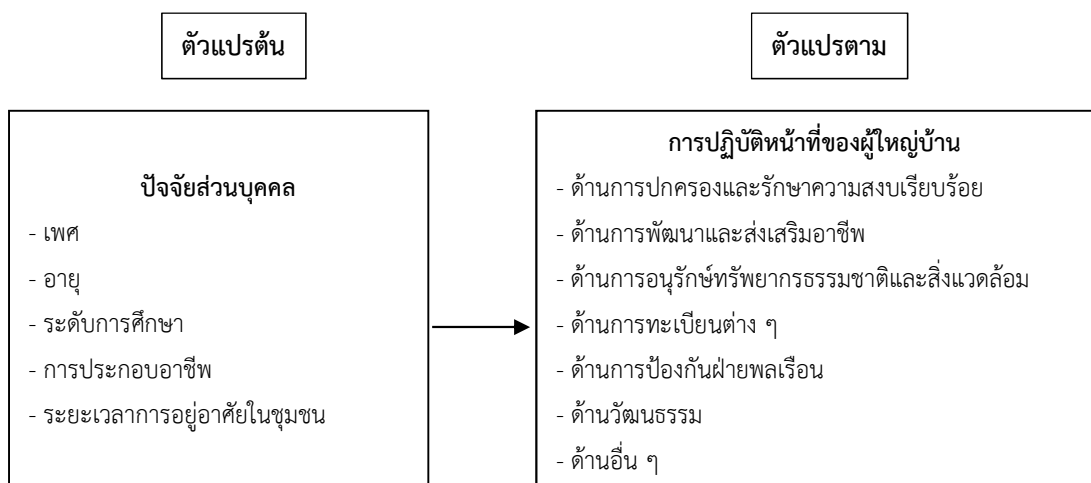
3. ขอบเขตด้านประชากร

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรในหมู่บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 831 คน (ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2564)

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ประชาชนในหมู่บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้มาจากการสุ่มแบบบังเอิญ ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างประชากรได้ จำนวน 270 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มีการพัฒนามาจากงานวิจัยของอุสมาน ชาละ และอับดุลละเย ยูโซะ (2560) เรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของผู้นำฝ่ายปกครองในเขตอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ซึ่งมีแนวคิดในเรื่องบทบาทที่ต้องรับผิดชอบในการปกครอง โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1. ด้านการปกครองหมู่บ้าน 2. ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และ 3. ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาหมู่บ้าน จากแนวคิดดังกล่าวนี้ คณะผู้วิจัยได้มีการนำมาเป็นแนวทางของการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน โดยได้มีการนำไปประยุกต์และทำการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อขยายการศึกษาข้อมูลของการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่มากขึ้น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในบ้านด่านชัย ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 831 คน (ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในบ้านด่านชัย ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากทราบประชากรในจำนวนที่แน่นอน ดังนั้น จึงสามารถกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดจากสูตรการคำนวณของ Taro Yamane ซึ่งกำหนดให้มีค่าความคลาดเคลื่อน เท่ากับ 0.05 โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง 0.05

$$\text{จะได้} \quad n = \frac{831}{1+831(0.05)^2}$$

$$n = 270.02 \text{ หรือ ประมาณ } 270 \text{ คน}$$

ดังนั้น จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้มีทั้งหมด 270 คน

1.3 การสุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบความน่าจะเป็น ด้วยการสุ่มแบบบังเอิญ ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 270 คน ในหมู่บ้านด่านชัย โดยจะดำเนินการเก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เต็มใจให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเท่านั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งจะมีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 5 ตัวแปร คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน แบ่งออกเป็น 7 ด้าน จำนวน 27 ข้อ โดยลักษณะของแบบสอบถามนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของประชาชน ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ที่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านหมู่บ้านด่านชัย ได้แสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือที่สร้างขึ้น เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และให้คะแนนดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence : IOC) และคัดเลือกคำถามข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ระดับคะแนน 0.5 – 1.00 การคำนวณดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาจะคำนวณตามสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\text{คะแนนความคิดเห็นรวมของผู้เชี่ยวชาญ}}{\text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}}$$

กำหนดให้ ค่าคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ในคำถามแต่ละข้อ ดังนี้

+1 = คำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 = คำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 = ไม่แน่ใจ

$IOC \geq 0.50$ ข้อคำถามใช้ได้

$IOC < 0.50$ ข้อคำถามใช้ไม่ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยตนเอง โดยพิจารณาตามความเต็มใจของผู้ตอบแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ด้วยตนเอง ทำการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล วิเคราะห์คำนวณด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ที่ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์ในการแปลความหมายของความคิดเห็นซึ่งพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านมากที่สุด
- 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านมาก
- 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านปานกลาง
- 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านน้อย
- 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์สมมติฐาน โดยการทดสอบหาค่าความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็น สถิติที่ใช้ คือ T-test และ F-test หรือ (ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบ (Least Significant Difference : LSD)

4.4 การวิเคราะห์สรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่พบจากการศึกษาวิจัย โดยใช้การบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

1.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จากการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.8 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.8 ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย คิดเป็นร้อยละ 51.9 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผา คิดเป็นร้อยละ 53.0 และระยะเวลาการอยู่ในชุมชน 5 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 93.0 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	114	42.2
	หญิง	156	57.8
อายุ	อายุต่ำกว่า 20 ปี	7	2.6
	21-30 ปี	47	17.4
	31-40 ปี	75	27.8
	41-50 ปี	73	27.0
	51-60 ปี	44	16.3
	60 ปีขึ้นไป	24	8.9

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	140	51.9
	มัธยมปลาย – ปวส.	109	40.4
	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	21	7.8
การประกอบอาชีพ	อาชีพเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผา	143	53.0
	อาชีพอื่น ๆ.....	127	47.0
ระยะเวลาการอยู่ในชุมชน	1-4 ปี	19	7.0
	5 ปีขึ้นไป	251	93.0

1.2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาวิจัย โดยมี 7 ด้าน ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านวัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 ตัวอย่าง โดยภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้นำมาพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดูแลรักษาความปลอดภัยภายในหมู่บ้าน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การตรวจจัดการรักษาสงสารณประโยชน์

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพภายในหมู่บ้าน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ยากจน

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การช่วยเหลือ ดูแลและป้องกันภัยทางธรรมชาติ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการดูแล รับผิดชอบแหล่งน้ำในพื้นที่

ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ในภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแจ้งเตือนภัยต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการสำรวจความเสียหายจากภัยธรรมชาติตามหลักเกณฑ์และวิธีการของกระทรวงมหาดไทย

ด้านวัฒนธรรม ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมภายในหมู่บ้าน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาภายในหมู่บ้าน

ด้านอื่น ๆ ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การช่วยเหลือทางราชการ ดูแล บำรุงรักษา ที่ราชพัสดุอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่ดินในการรับจัดที่ดิน ออกหนังสือสำคัญหรือโฉนด โอน ซื้อขายที่ดิน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ และระยะเวลาการอยู่ในชุมชน

2.1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการทะเบียนต่าง ๆ และด้านวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุ กับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน	อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P-Value
ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	ต่ำกว่า 20 ปี	7	3.94	1.02	1.381	0.231
	21-30 ปี	47	3.76	0.73		
	31-40 ปี	75	4.02	0.74		
	41-50 ปี	73	3.81	0.84		
	51-60 ปี	44	4.02	0.80		
	60 ปีขึ้นไป	24	4.13	0.75		
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	ต่ำกว่า 20 ปี	7	3.76	0.85	4.286	0.001*
	21-30 ปี	47	3.71	0.76		
	31-40 ปี	75	3.88	0.67		
	41-50 ปี	73	3.70	0.73		
	51-60 ปี	44	4.03	0.65		
	60 ปีขึ้นไป	24	4.37	0.59		
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ต่ำกว่า 20 ปี	7	3.81	1.02	0.846	0.518
	21-30 ปี	47	3.69	0.78		
	31-40 ปี	75	3.70	0.74		
	41-50 ปี	73	3.66	0.86		
	51-60 ปี	44	3.86	0.71		
	60 ปีขึ้นไป	24	3.97	0.74		
ด้านการทะเบียนต่าง ๆ	ต่ำกว่า 20 ปี	7	3.71	1.11	2.741	0.020*
	21-30 ปี	47	3.60	0.95		
	31-40 ปี	45	3.76	0.90		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน	อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P- Value
	41-50 ปี	73	3.60	0.83		
	51-60 ปี	44	4.02	0.73		
	60 ปีขึ้นไป	24	4.17	0.76		
ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	ต่ำกว่า 20 ปี	7	3.90	0.92	1.806	0.112
	21-30 ปี	47	3.67	0.86		
	31-40 ปี	75	3.76	0.76		
	41-50 ปี	73	3.73	0.78		
	51-60 ปี	44	3.98	0.72		
	60 ปีขึ้นไป	24	4.14	0.75		
ด้านวัฒนธรรม	ต่ำกว่า 20 ปี	7	3.51	1.01	2.334	0.043*
	21-30 ปี	47	3.76	0.73		
	31-40 ปี	75	3.89	0.75		
	41-50 ปี	73	3.79	0.78		
	51-60 ปี	44	4.05	0.71		
	60 ปีขึ้นไป	24	4.23	0.55		
ด้านอื่น ๆ	ต่ำกว่า 20 ปี	7	3.86	0.93	1.713	0.132
	21-30 ปี	47	3.68	0.76		
	31-40 ปี	75	3.74	0.73		
	41-50 ปี	73	3.64	0.82		
	51-60 ปี	44	3.78	0.70		
	60 ปีขึ้นไป	24	4.15	0.72		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการศึกษา กับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน	ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P-Value
ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	140	3.81	0.92	5.767	0.004*
	มัธยมปลาย - ปวส.	109	3.98	0.88		
	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	21	4.40	0.71		
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	140	3.82	0.87	3.276	0.039*
	มัธยมปลาย - ปวส.	109	3.85	0.85		
	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	21	4.25	0.79		
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	140	3.71	0.88	5.102	0.007*
	มัธยมปลาย - ปวส.	109	3.68	0.93		
	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	21	4.25	0.84		
ด้านการทะเบียนต่าง ๆ	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	140	3.74	0.81	6.040	0.003*
	มัธยมปลาย - ปวส.	109	3.68	0.92		
	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	21	4.38	0.74		
ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	140	3.74	0.85	2.773	0.064
	มัธยมปลาย - ปวส.	109	3.82	0.91		
	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	21	4.17	0.90		
ด้านวัฒนธรรม	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	140	3.79	0.89	5.965	0.003*
	มัธยมปลาย - ปวส.	109	3.91	0.86		
	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	21	4.38	0.75		
ด้านอื่น ๆ	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	140	3.71	0.84	3.446	0.033*
	มัธยมปลาย - ปวส.	109	3.71	0.93		
	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	21	4.17	0.83		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่มีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการทะเบียนต่าง ๆ และด้านวัฒนธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการประกอบอาชีพ กับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน (โดยภาพรวม)

ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ของผู้ใหญ่บ้าน	การประกอบอาชีพ						t	P- Value
	อาชีพที่เกี่ยวข้อง เครื่องปั้นดินเผา			อาชีพอื่น ๆ				
	N	$\bar{X}$	S.D.	N	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	143	3.83	0.77	127	4.03	0.81	-2.049	0.041*
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	143	3.77	0.69	127	3.98	0.74	-2.337	0.020*
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	143	3.69	0.80	127	3.80	0.76	-1.132	0.259
ด้านการทะเบียนต่าง ๆ	143	3.66	0.88	127	3.89	0.85	-2.203	0.028*
ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	143	3.77	0.78	127	3.85	0.80	-0.846	0.398
ด้านวัฒนธรรม	143	3.78	0.70	127	4.00	0.78	-2.360	0.019*
ด้านอื่น ๆ	143	3.68	0.77	127	3.83	0.76	-1.615	0.108

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระยะเวลาการอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และด้านวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระยะเวลาการอยู่ในชุมชน กับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน (โดยภาพรวม)

ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตาม หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน	ระยะเวลาการอยู่ในชุมชน						t	P- Value
	1-4 ปี			5 ปีขึ้นไป				
	N	$\bar{X}$	S.D.	N	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	19	3.66	0.79	251	3.95	0.79	-1.506	0.133
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ	19	3.54	0.61	251	3.89	0.72	-2.419	0.024*
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	19	3.33	0.52	251	3.77	0.79	-3.382	0.002*
ด้านการทะเบียนต่าง ๆ	19	3.52	0.89	251	3.80	0.86	-2.359	0.019*
ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	19	3.42	0.72	251	3.84	0.78	-2.239	0.026*
ด้านวัฒนธรรม	19	3.48	0.74	251	3.92	0.74	-2.441	0.015*
ด้านอื่น ๆ	19	3.58	0.76	251	3.76	0.77	-1.004	0.316

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

1.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จากการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย ประกอบอาชีพเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผา และระยะเวลาการอยู่ในชุมชน 5 ปีขึ้นไป

1.2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาค้นคว้า โดยมีการศึกษาวิจัย โดยมี 7 ด้าน ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านวัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 ตัวอย่าง โดยภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ได้นำมาพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดูแลรักษาความปลอดภัยภายในหมู่บ้าน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การตรวจจัดการรักษาสิ่งสาธารณประโยชน์

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพภายในหมู่บ้าน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ยากจน

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การช่วยเหลือ ดูแลและป้องกันภัยทางธรรมชาติ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการดูแล รับผิดชอบแหล่งน้ำในพื้นที่

ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ในภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแจ้งเตือนภัยต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการสำรวจความเสียหายจากภัยธรรมชาติตามหลักเกณฑ์และวิธีการของกระทรวงมหาดไทย

ด้านวัฒนธรรม ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมภายในหมู่บ้าน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาภายในหมู่บ้าน

ด้านอื่น ๆ ทั้งในภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การช่วยเหลือทางราชการ ดูแล บำรุงรักษา ที่ราชพัสดุอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่ดินในการรับจัดที่ดิน ออกหนังสือสำคัญหรือโฉนด โอน ซื้อขายที่ดิน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ และระยะเวลาการอยู่ในชุมชน

2.1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการทะเบียนต่าง ๆ และด้านวัฒนธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่มีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการทะเบียนต่าง ๆ และด้านวัฒนธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระยะเวลาการอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และด้านวัฒนธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นในด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ด้านอื่น ๆ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสรณ์ ปันธิ และคณะ (2555) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษาตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลเมืองพาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ ถุนนอก (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษา: อำเภอ เมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวิฑูรย์ เผือกผุด (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ ตำบลศาลาลาย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการปกครองท้องที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตำบลศาลาลาย อำเภอ

สามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับสูง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภา รุ่งจิรัส และ พัชรี ศิลารัตน์ (2560) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในเขต ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านนั้นพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน สามารถเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านปกครองในการรักษาความเรียบร้อยและความสงบ ด้านการอำนวยความสะดวกให้แก่พลเมือง ด้านการให้บริการ ด้านพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพงษ์ รุ่งวารินทร์ (2561) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทด้านการปกครองของกำนันผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ยังมีรูปแบบในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของมาลัย คำเนตร (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลนาข่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลนาข่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ และระยะเวลาการอยู่ในชุมชน พบว่า

ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านบ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับวิภา รุ่งจิรัส และพัชรี ศิลารัตน์ (2560) ที่ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการทะเบียนต่าง ๆ และด้านวัฒนธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งเทียน ธรรมปัญญา และคณะ (2563) ได้ศึกษาความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านบ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของนุช โพธิ์สาน (2560) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัด

มหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการทะเบียนต่าง ๆ และด้านวัฒนธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งเทียน ธรรมปัญญา และคณะ (2563) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีระยะเวลาการอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านบ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และด้านวัฒนธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านบ้านด่านชัย หมู่ที่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ควรนำผลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนมาสรุปในภาพรวม เพื่อจัดทำมาตรฐานในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในรุ่นต่อไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและหมู่บ้านมีการพัฒนาไปในทิศทางเป็นแนวทางเดียวกัน

1.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในอนาคต คณะผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้รูปแบบการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจจะใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เพื่อให้ทราบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ให้มีขอบเขตที่กว้างขวางและหลากหลายมากขึ้น

2.2 ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการทำงานหรือแนวทางการบริหารขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นของบ้านด่านชัย และสภาพแวดล้อมในเขตการปกครองของหมู่บ้านด่านชัย เพื่อจะได้สร้างเครื่องมือที่ครอบคลุมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2556). *คู่มือการฝึกอบรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับเลือกใหม่ ประจำปี 2556*. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง.
- กิ่งเทียน ธรรมปัญญา และคณะ. (2563). ความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 6(3), น. 245-252.
- ณัฐภูมิ ฤนนอก. (2555). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษา: อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. (การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- นงนุช โพธิ์सान. (2560). *การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- มาลัย ดำเนตร. (2563). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลนาข่า อำเภอัญญาศิริ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน*, 1(1), น. 56-61.
- วิฑูรย์ เผือกผุด. (2559). ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปกครองท้องที่ตำบลศาลาล้อย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์).
- วิภา รุ่งจรัส และ พัชรี ศีลารัตน์. (2560). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 6(2), น. 119-128.
- สุรพงษ์ รุ่งวารินทร์. (2561). บทบาทด้านการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : กรณีจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยปทุมธานี*, 10(1), น. 281-288.
- อนุสรณ์ ปันนิ และคณะ. (2555). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษาตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- อนิษฐา หาญภักตินิยม. (2556). ภาวะความเป็นผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 2(1).
- อุสมาน ซาและ และอับดุลเลาะ ยูโซะ. (2560). ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของผู้นำฝ่ายปกครองในเขตอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา. *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย*, 11(20), น. 115,133.

ผู้เขียนบทความ

คุณจิราวดี เพชรตะกั่ว คุณปาริฉัตร บุญสุข คุณชินวัฒน์ กองเกิด คุณธงชัย พรหมพิมาย คุณปัฐกรณ์ ศรีสุวะ คุณพงศกร ปัดทุม และคุณอธิป ประภาณโรจน์ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล 6240109231@nrru.ac.th

ดร.ศันสนีย์ มณีโชติ อาจารย์รู่จากภา ประวงษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ตุลา คมกฤต มโนรัตน์ อาจารย์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล sunsanee.m@nrru.ac.th

ศึกษาภูมิปัญญาหมี่กระโทก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
STUDYING THE WISDOM OF MEE KRATOK, CHOKCHAI DISTRICT,
NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

กัญญารัตน์ สุมาลู, โสภิดา เกิดโมลี และ ทิพย์วารี สงนอก
KANYARAT SUMALU, SOPIDA KOEDMOLEE AND THIPWARI SONGNOK
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY
จังหวัดนครราชสีมา
NAKHON RATCHASIMA

Received: February 2, 2023

Revised: February 27, 2023

Accepted: March 24, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาหมี่กระโทก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 5 คน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า 1. การเรียนรู้เกี่ยวกับการทำหมี่และผัดหมี่กระโทกของคนอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นการเรียนรู้ภายในครอบครัว คือ เรียนรู้จากบิดา มารดา และเครือญาติ และส่งต่อความรู้ไปยังลูกหลาน 2. การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา พบว่า 1. มีการปรับใช้เครื่องมือที่ทันสมัยช่วยทุ่นแรงและสามารถผลิตเส้นหมี่ได้จำนวนมาก ได้แก่ ใช้เครื่องโม่แป้งไฟฟ้า ใช้เครื่องซอยเส้นหมี่ไฟฟ้า 2. มีการรักษาภูมิปัญญาด้านอาหารบางอย่างเกี่ยวกับการผัดหมี่และประยุกต์บางส่วนให้เข้ากับยุคสมัยและค่านิยมของคนบริโภค 3. การสืบทอดภูมิปัญญา มีการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการทำเส้นหมี่ 1 ครอบครัวคาดว่าจะยังสืบทอดไปเนื่องจากสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในครอบครัว ส่วนภูมิปัญญาทางด้านการผัดหมี่ขาดการสืบทอดไปยังลูกหลาน แต่หน่วยงานของรัฐหรือผู้นำชุมชนตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาได้เล็งเห็นความสำคัญจึงมีการกระตุ้นให้คนในชุมชนได้ตระหนักถึงภูมิปัญญาโดยมีการจัดแสดงหรือแข่งขันเกี่ยวกับการผัดหมี่เป็นประจำทุกปีในงาน “เทศกาลกินหมี่ประเพณีแห่เทียนพรรษา” และยังให้ครอบครัวนายยวง เทียงกระโทก ที่ทำธุรกิจเส้นหมี่กระโทกขายเป็นศูนย์เรียนรู้สำหรับผู้สนใจอีกด้วย

คำสำคัญ: ภูมิปัญญา หมี่กระโทก

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the wisdom of Mee Kratok, Chokchai District, Nakhon Ratchasima Province. This research was qualitative research. The researcher collected information from relevant documents. Data were collected from 5 specific interviews. The results of the study were summarized as follows.

The results of the research were as follows: 1. Learning about making Mee and Kra Tok Mee of Chokchai District people. Nakhon Ratchasima Province It was learned within the family, i.e. learned from parents and relatives, and passed on the knowledge to their children. 2. Application of Wisdom: 1. Modern tools were deployed to save labor and be able to produce a large number of noodles. Including the use of an electric flour mill Use an electric rice vermicelli machine. 2. Some food wisdom about stir-fried noodles is preserved and some parts are adapted to the era and consumer values. 3. Inheriting wisdom. There is an inheritance of the wisdom of making rice noodles. 1 family is expected to continue because it can generate income for the family. The wisdom of stir-fried noodles is lacking to be passed down to the descendants. But government agencies or community leaders in Chok Chai Subdistrict, Chok Chai District, Nakhon Ratchasima Province Recognizing the importance of stir-frying noodles, people in the community are encouraged to realize their wisdom by holding a display or competition about stir-fried noodles every year at the “Mee Eating Festival”. Candle Procession Tradition” and also for the family of Mr. Yuang Thieng Krathok, who runs the Krathok vermicelli business, as a learning center for those who are interested.

Keywords: Wisdom, Mee Kratok

บทนำ

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทย มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และทางประวัติศาสตร์จำนวนมาก ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี (ย่าโม) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความหลากหลายของประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่น่าสนใจ เช่น ประเพณีแข่งเรือพิมาย เทศกาลของดีเมืองโคราช และเทศกาลแห่เทียนพรรษา ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมวัฒนธรรม ประเพณี และลิ้มลองหมีโคราชซึ่งเป็นอาหารขึ้นชื่อของชาวจังหวัดนครราชสีมา (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการท่องเที่ยวมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ออนไลน์, 2561)

หมี หรือเส้นหมี ถือเป็นเส้นก๋วยเตี๋ยวขนาดเล็กที่สุด ทำจากข้าวเจ้าหรือข้าวสาลีจึงมีสีขาว มีทั้งเส้นหมีสดที่สามารถนำไปประกอบอาหารได้ทันที และเส้นหมีแห้ง ที่จะต้องนำมาแช่น้ำให้นิ่มก่อน ซึ่งปัจจุบันมีหลากหลายยี่ห้อ

ให้เลือกบริโภคโดยทั่วไปคนไทยนิยมแยกประเภทเส้นหมี่ออกจากเส้นเล็ก ซึ่งขนาดใหญ่มากกว่าเล็กน้อย แต่ในบางภูมิภาค เช่น ภาคอีสาน จะเรียกรวมเส้นเล็กเป็นเส้นหมี่ด้วย ซึ่งตามความหมายของเส้นหมี่ในภาษาจีน หรือหมี่แผ่นที่แปลว่า เส้นข้าว นั้น ใช้เป็นคำเรียกเส้นก๋วยเตี๋ยวชนิดอื่น ๆ ที่ทำจากข้าวด้วย โดยวิวัฒนาการการบริโภคเส้นหมี่ในสังคมไทย สันนิษฐานว่า มีความเป็นมาตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้ว แม้ว่าในบันทึกเกี่ยวกับบัญชีอาหารต่าง ๆ ในสมัยอยุธยา จะยังไม่พบการนำเส้นหมี่มาประกอบอาหารในวัฒนธรรมไทย แต่ก็พบร่องรอยการบริโภคเส้นหมี่ในสังคมไทย โดยเฉพาะชุมชนชาวจีน ที่อพยพมาตั้งรกรากในกรุงศรีอยุธยา พบว่ามีการขายอาหารที่เรียกว่า แกงก๋วยเตี๋ยว ซึ่งหมายถึงก๋วยเตี๋ยวน้ำอย่างในปัจจุบัน สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น มักนิยมรับประทานเส้นเล็กมากกว่าเส้นหมี่ แต่ก็เรียกอาหารที่ปรุงเส้นเล็กว่าหมี่เหมือนกัน วัฒนธรรมการบริโภคเส้นหมี่ในภาคอีสาน น่าจะได้รับอิทธิพลมาจากชาวจีนหรือชาวเวียดนาม โดยอาหารปรุงจากเส้นหมี่ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันมาก คือ หมี่โคราช นำหมี่มาผัดกับผักและเนื้อสัตว์ต่าง ๆ คล้ายผัดซีอิ้ว แต่ปรุงรสด้วยพริกป่นให้มีรสเผ็ดจัดจ้านตามวัฒนธรรมการบริโภคของคนท้องถิ่นแถบนี้ (ไทยคดีศึกษา, ออนไลน์, 2561)

สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสานนั้น มักนิยมรับประทานเส้นเล็กมากกว่าเส้นหมี่ แต่ก็เรียกอาหารที่ปรุงเส้นเล็กว่าหมี่เหมือนกัน วัฒนธรรมการบริโภคเส้นหมี่ในภาคอีสาน น่าจะได้รับอิทธิพลมาจากชาวจีนหรือชาวเวียดนาม โดยอาหารปรุงจากเส้นหมี่ที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับกันมาก คือ หมี่โคราช นำหมี่มาผัดกับผักและเนื้อสัตว์ต่าง ๆ คล้ายผัดซีอิ้ว แต่ปรุงรสด้วยพริกป่นให้มีรสเผ็ดจัดจ้านตามวัฒนธรรมการบริโภคของคนท้องถิ่นแถบนี้

หมี่โคราชหรือข้าวหมี่โคราช เป็นอาหารเอกลักษณ์ของชาวโคราชชนิดหนึ่ง ซึ่งต้องรับประทานคู่กับส้มตำ โดยเฉพาะส้มตำที่มีรสเผ็ดที่จะต้องแก้ด้วยผัดหมี่ และตามด้วยไก่ย่าง ข้าวเหนียว แคบหมู เป็นอาหาร เครื่องเคียง ผัดหมี่โคราชจะมีเส้นเล็กแบน เหนียวนุ่ม รสชาติกลมกล่อม เบี้ยว เค็ม หวาน ผัดหมี่โคราชดั้งเดิมจะใส่ปลาป่นหรือหมูสามชั้น เคี้ยวน้ำตาลปึกให้เปลี่ยนสีโดยไม่ใส่ซีอิ้วดำ และซอสปรุงต่าง ๆ ผักที่จะใส่มีต้นหอมหรือกุยช่าย และถั่วงอกเท่านั้น (วัฒนาภรณ์ โชครัตนชัย, 2554, น. 286-287)

อำเภอโชคชัยเป็นอำเภอเก่าแก่ของจังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นแหล่งผลิตข้าวแหล่งใหญ่ของคนโคราช คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพที่ได้รับความนิยมรองลงมา คือ การประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ตามแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม โดยอำเภอโชคชัยนั้น มีการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดกลางอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ นอกจากจะมีความเจริญก้าวหน้าด้านอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี อาหารการกินของคนอำเภอโชคชัยในสมัยก่อน มักนำใบตองกล้วยหรือกาบหมากมาใช้เป็นภาชนะใส่อาหาร ใช้กระดังหรือกะโลไม้ไผ่แทนถาดใส่อาหาร ตังบนโต๊ะให้หมุนได้ ส่วนอาหารประจำราตรีที่ขาดไม่ได้ ได้แก่ ส้มตำโคราช ข้าวเหนียวหนึ่ง ไก่ย่างโคราช และที่มีชื่อเสียงมากที่สุด คือ ข้าวหมี่โคราช หรือผัดหมี่โคราช

การทำเส้นหมี่ของคนโชคชัยเกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านในการจะเก็บรักษาอาหารที่มีจำนวนมากไว้รับประทานได้เป็นเวลานาน กล่าวคือ โชคชัยเป็นแหล่งผลิตข้าวแหล่งใหญ่ของโคราชนอกเหนือจากการขายข้าวแล้ว ข้าวที่มีเมล็ดไม่สวยหรือเป็นเศษเหลือจากการสีข้าวชาวบ้านก็นำมาแปรรูปเป็นเส้นหมี่เพื่อให้เก็บรักษาไว้ได้นานและ

สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอาหาร จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า การเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านนี้มีการเรียนรู้กันภายในครัวเรือน ทำเพื่อรับประทานให้ครอบครัว หากมีจำนวนมากก็แจกจ่ายและจำหน่ายเพื่อให้เกิดรายได้ หลายครอบครัวสืบทอดกันจนมาถึงปัจจุบัน และมีการนำเส้นไหมที่ได้ผลิตมาทำอาหารหรือผัดด้วยสูตรเฉพาะของคนในท้องถิ่น ปัจจุบันชาวบ้านในอำเภอโชคชัยหลายครัวเรือนมีการสืบทอดภูมิปัญญาทางด้านนี้ และต่อยอดเป็นธุรกิจครอบครัวสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และมีการปรับปรุงพัฒนาสูตรการผัดห่มโคราชให้ถูกปากผู้บริโภค นอกจากนี้ผู้นำชุมชนและคนในท้องถิ่นยังให้ความสำคัญให้ภูมิปัญญาด้านการทำเส้นไหมและการผัดห่มเป็นส่วนหนึ่งของเทศกาลหรือประเพณีท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้และดึงดูดให้คนรู้จักอำเภอโชคชัยเป็นประจำทุกปี แต่จากการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจะพบว่าหน่วยงานราชการส่วนการปกครองท้องถิ่นตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาทางด้านอาหารและขาดการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ดังกล่าวผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงานเพื่อให้ลูกหลานและบุคคลที่สนใจได้ศึกษาหรือเรียนรู้ข้อมูลดังกล่าว

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภูมิปัญญาห่มโคราช เพื่อเป็นการบันทึกองค์ความรู้ทางด้านนี้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเห็นกระบวนการสืบทอดและประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าวให้เหมาะสมกับช่วงเวลา คำนึงด้านการบริโภคของคนในปัจจุบันและเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

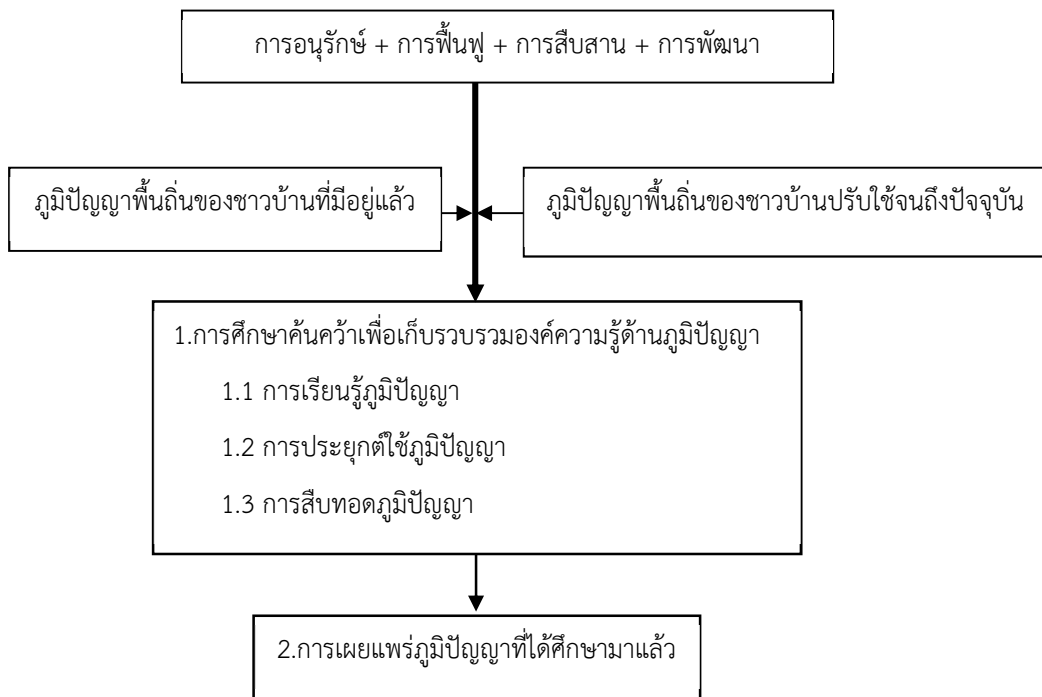
เพื่อศึกษาภูมิปัญญาห่มโคราช ตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทำเส้นไหมและผัดห่มโคราช อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. ขอบเขตด้านเวลา
1 มีนาคม 2565 - 31 มีนาคม 2565
3. ขอบเขตด้านพื้นที่
บ้านกระโทก ตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา
บ้านห่ม ตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมองค์ความรู้และสรุปเนื้อหาโดยภาพรวม ออกเป็นกรอบแนวคิด ซึ่งสามารถจำแนกดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาหมี่กระโทก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ผู้จัดทำวิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัย คือ กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอผลการวิจัย รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ผู้จัดทำวิจัยได้กำหนดจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ คือ กลุ่มการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กระโทก นักปราชญ์ชุมชน ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจุดเก็บข้อมูล อายุระหว่าง 40-80 ปี และเป็นผู้มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญ ด้านการทำผลิตภัณฑ์กระโทกอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้จัดทำวิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ คือ แบบสัมภาษณ์ ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) และการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นแบบสัมภาษณ์การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กระโทก มีรายละเอียดดังนี้

การสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ใช้สำหรับให้ผู้จัดทำวิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ผักหมีกระทอก โดยจะมีการกรอกรายละเอียดและบันทึกผลการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้จัดทำวิจัย ได้ลงพื้นที่ไปเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาลกินหมี ประเพณีแห่เทียนพรรษาจากผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้มา ซึ่งข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และครอบคลุมเนื้อหามากที่สุด ผู้จัดทำวิจัยจะนำแบบสอบถามไปซักถามผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยติดต่อประสานงานกับชุมชน เพื่อให้ช่วยแนะนำปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้มีความรู้ที่เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งในการเก็บข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พูดคุยเรื่องทั่วไป ทำความรู้จัก กันเคย เป็นธรรมชาติในการพูดคุย มีความเป็นกันเองกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้เนื้อหาอย่างครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหามากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 อธิบายขั้นตอนการเก็บข้อมูลในแต่ละส่วน ให้ผู้สัมภาษณ์ฟังอย่างละเอียด เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

ขั้นตอนที่ 3 เริ่มเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้จัดทำวิจัยเป็นผู้บันทึกลงในแบบสัมภาษณ์มีการขออนุญาตขออนุญาตบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อช่วยให้การเก็บข้อมูลมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทั้งแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปและแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาการทำเส้นหมีและผักหมีของอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปผลการวิจัย ดังรายละเอียด

1. การเรียนรู้เกี่ยวกับเส้นหมีและการทำผักหมี

จากการสัมภาษณ์พบว่าเรียนรู้ภูมิปัญญาการทำเส้นหมีกระทอกของคนอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นการเรียนรู้ภูมิปัญญาต่อจากคนในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา หรือญาติพี่น้อง โดยสามารถยึดเป็นอาชีพสืบต่อมาถึงปัจจุบันได้ ดังนี้

1.1 นายยวง เทียงกระทอก เรียนรู้ภูมิปัญญาด้านการทำเส้นหมีจากบิดา คือ นายยอด เทียงกระทอก และต่อยอดเป็นการทำเส้นหมีขายเป็นธุรกิจครอบครัว ชื่อ “ลุงยอด-ป้าเจียว” ซึ่งเป็นชื่อของบิดาและมารดา โดยภูมิปัญญาที่สืบทอดมาคือการทำเส้นหมีจากปลายข้าวที่หักหรือเหลือจากการสีมาแปรรูปเส้นหมี ถือเป็นการถนอมอาหารให้สามารถเก็บรักษาไว้ได้นาน

1.2 นางภัทรพร เทียงตรง เรียนรู้การทำผัดหมี่มาจากมารดา คือ นางยุพิน เทียงตรง และต่อยอดภูมิปัญญาด้านนี้ด้วยการเปิดร้านผัดหมี่ “เจ๊น้อยกระโทก” โดยการตั้งชื่อร้านด้วยชื่อของมารดา มีการปรุงรสผัดหมี่เป็นสูตรดั้งเดิม และมีการปรับปรุงสูตรใหม่เข้าไปให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการบริโภคของคนปัจจุบัน

1.3 นางแฉั่ว บณลาหรือเจ๊แฉั่ว เจ้าของร้านเจ๊แฉั่วผัดหมี่กระโทก อดีตทำงานที่โรงพยาบาลจิตเวช นครราชสีมา ราชนครินทร์ ปัจจุบันทำอาชีพค้าขาย สืบทอดวิธีการทำผัดหมี่กระโทกมาจากบรรพบุรุษ และมีการปรับปรุงสูตรเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ของตนเองเพิ่มเติม นอกจากนี้เวลามีนงานเทศกาลต่าง ๆ ก็มักจะอาสาผัดหมี่ไปช่วยงานบุญให้กับวัดหรือชุมชนเสมอ

1.4 นายคิดควร รัตนวิไลศักดิ์ เจ้าของร้านผัดหมี่เจ๊เขียว สืบทอดการทำผัดหมี่มาจากยายโดยเปิดร้านมาประมาณ 40-50 ปี ถือได้ว่าเป็นร้านผัดหมี่เก่าแก่ที่มีชื่อเสียงประจำอำเภอโชคชัย สูตรของทางร้านจะใช้เป็นเส้นหมี่สดที่ผลิตขึ้นภายในชุมชนจากบ้าน “ลุงยอด-ป้าเจียว”

1.5 นางอำไพ มาลามหรือเจ๊ลาว เจ้าของร้านเจ๊ลาวผัดหมี่กระโทก สืบทอดการทำผัดหมี่มาจากบรรพบุรุษ โดยอดีตทำเส้นหมี่เองในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายและใช้เส้นหมี่นั้นผัดขายเพื่อสร้างรายได้อีก ปัจจุบันทำเพียงผัดหมี่ขายแต่ไม่ทำเส้นหมี่ขายเนื่องจากต้องอาศัยวัตถุดิบและขั้นตอนที่ยุ่งยากในการทำ

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลข้างต้นพบว่า ชาวบ้านในตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ยังคงสืบทอดภูมิปัญญาการทำเส้นหมี่และการผัดหมี่มาจากครอบครัว โดยต่อยอดเป็นธุรกิจของครอบครัวกันจำนวนมาก และน่าสังเกตว่าภูมิปัญญาการทำเส้นหมี่กระโทกมีการสืบทอดลดน้อยลงเหลือเพียงครอบครัวเดียวเท่านั้นที่ยังต่อยอดภูมิปัญญาทางด้านนี้ เนื่องจากกระบวนการผลิตยุ่งยากซับซ้อนต้องใช้เวลาและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมีไม่เพียงพอต่อการผลิต

2. การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

จากการศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านการทำหมี่กระโทก ตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ชาวบ้านมีการสืบทอดภูมิปัญญาด้านนี้และประยุกต์ปรับใช้ภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับช่วงเวลา สถานการณ์ ค่านิยม และสภาพแวดล้อมในชุมชนเพื่อความอยู่รอด ผลิตได้จำนวนมาก ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและเกิดรายได้มากขึ้น ดังนี้

2.1 ใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องจักรเข้ามาช่วยในการผลิตเส้นหมี่แทนแรงงานคน ดังกระบวนการทำเส้นหมี่ของครอบครัวนายยวง เทียงกระโทก เดิมทีนำข้าวเจ้าไปแช่ทิ้งไว้ในน้ำสะอาดประมาณ 5 ชั่วโมงจากนั้นนำมาไม่แปะโดยใช้ไม้หินโบราณ ซึ่งต้องอาศัยกำลังคนและระยะเวลาในการไม่เป็นเวลานานมาก จึงเปลี่ยนมาใช้เครื่องมือแปะแบบไฟฟ้าเพื่อความรวดเร็วและผลิตได้จำนวนมากตามที่ต้องการ ดังภาพ

ภาพที่ 2 เครื่องโม่แป้งไฟฟ้า

ที่มา: ภาพถ่ายโดยทัศนีย์ ประภา, 2565.

เมื่อโม่แป้งเสร็จแล้วก่อไฟสำหรับเตรียมการทำเส้นหมี่เรียกว่า การทำหมี่กวด คือการนำน้ำลงกระทะที่ใช้นึ่ง พอน้ำเริ่มร้อนนำแป้งที่โม่แล้วเกลี่ยลงปากหม้อเป็นแผ่นวงกลมบาง ๆ จากนั้นนึ่งให้เส้นสุก นำแป้งที่ทำการนึ่งแล้วลงจากเตาหนึ่ง วางลงบนแผงไม้ไผ่ แล้วนำออกตากแดด ดังภาพ

ภาพที่ 3 การเกลี่ยแป้ง

ที่มา: ภาพถ่ายโดยทัศนีย์ ประภา, 2565.

ภาพที่ 4 การตากแป้ง

ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2565.

การตากแผ่นหมี่ นำแผ่นหมี่ที่ได้ไปตากบนแผงหมี่ที่สานจากไม้ไผ่ 1 แผงจะตากได้ประมาณ 4-5 แผ่น เพื่อให้แผ่นหมี่แห้งเร็ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณแดดในแต่ละวัน เมื่อได้หมี่ที่ตากแดดพอหมาด ไม่ต้องแห้งจนแข็งแล้ว ทำการเก็บโดยแกะออกจากแผงไม้ไผ่ จากนั้นนำมาวางเรียงซ้อนกัน ในกระด้งใช้ผ้าชุบน้ำพอหมาดคลุมปิดทิ้งไว้ 1-2 ชั่วโมง เพื่อไม่ให้แผ่นหมี่แข็งกระด้างจนเกินไป หลังจากทีปิดทิ้งไว้จนได้ทีแล้ว ในขั้นตอนนี้จะเรียกว่าหมี่อ่อน จากนั้นทาน้ำมัน ใช้ได้ทั้งน้ำมันพืชและน้ำมันหมู แต่ไม่นิยมใช้น้ำมันถั่วเหลืองเพราะจะทำให้แป้งเหม็นอับ น้ำมันพืชใช้ในการทำเส้นหมี่แห้ง น้ำมันหมูใช้ทำเส้นหมี่สด โดยการทำนั้น จะทาโดยด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้เส้นมีความเหนียวนุ่ม ไม่ติดกันเป็นก้อน อีกด้านใช้น้ำเปล่าลูบขอบแผ่นหมี่ ให้ขอบนุ่มใช้ผ้าปิดทิ้งไว้อีกครั้ง ประมาณ 30 นาที แล้วนำหมี่ไปซอยให้เป็นเส้นหมี่โดยเดิมใช้แรงงานคนซอยเส้นหมี่ แต่ปัจจุบันใช้เครื่องซอยหมี่ไฟฟ้ามาใช้ในการทุ่นแรงทำให้ได้เส้นหมี่จำนวนมากและเส้นเรียงสวยสม่ำเสมอดังภาพ

ภาพที่ 5 การใช้เครื่องซอยเส้นหมี่

ที่มา: ภาพถ่ายโดยทัศนีย์ ประภา, 2565.

ภาพที่ 6 ลักษณะเส้นหมี่ที่ได้จากการใช้เครื่องซอน

ที่มา: ภาพถ่ายโดยทัศนีย์ ประภา, 2565.

2.2 การรักษามรดกภูมิปัญญาด้านอาหารบางอย่างเกี่ยวกับการผัดหมี่และประยุกต์บางส่วนให้เข้ากับยุคสมัย และค่านิยมของคนบริโภค โดยการทำผัดหมี่กระโทกในอดีต ใส่เครื่องน้อย ใช้วัตถุดิบและเครื่องปรุงตามที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น กล่าวคือ ไม่มีการใส่ซีอิ๊วดำ ไม่ใส่เต้าเจี้ยว ไม่ใส่กุ้งแห้ง ไม่ใส่ไข่และถัวลิสง แต่ปัจจุบันปรับปรุงสูตรเป็นแบบประยุกต์ให้เข้ากับผู้บริโภค โดยการเติมไข่ และเนื้อสัตว์ลงไปในผัดหมี่หรือเติมส่วนผสมอย่างอื่นเข้าไป ขึ้นอยู่กับความชอบและสูตรในการทำของแต่ละคน ดังรายละเอียด

2.2.1 นางภัทรภร เทียงตรง เจ้าของร้านผัดหมี่ “เงินน้อยกระโทก” เปิดให้บริการมาแล้วหลายสิบปี เป็นร้านเก่าแก่และมีชื่อเสียงในอำเภอโชคชัย มีความโดดเด่นด้านรสชาติอาหาร ผัดหมี่กระโทกถือว่าเป็นเมนูที่มีความโดดเด่นและมีชื่อเสียง การผัดหมี่มีการปรับปรุงสูตรให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการบริโภคของคนปัจจุบัน คือมีการเติมเต้าเจี้ยว ไข่ไก่และเนื้อสัตว์ลงไป ไม่ใส่กระเทียม แต่ใส่หอมแดง เนื่องจากเวลาหอมแดงสุกจะมีรสชาติหวานหอม ใช้น้ำมันหมูแทนการใช้น้ำมันถั่วเหลือง เพราะการใช้น้ำมันถั่วเหลือง ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นอับ นอกจากนี้ทางร้านยังมีผลิตภัณฑ์หมี่โคราช พร้อมน้ำปรุงเป็นสูตรของตนเอง

ภาพที่ 7 ผัดหมี่ร้านเงินน้อยกระโทก

ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อ 22 มีนาคม พ.ศ. 2565.

ภาพที่ 8 ผลิตภัณฑ์หมีร้านเจ้าน้อยกระโทก

ที่มา: ภาพถ่ายเมื่อ 22 มีนาคม พ.ศ. 2565.

2.2.2 นางแต้ว บณลา ชายผัดหมีกระโทกอยู่ในชุมชนบ้านหมี นอกจากจะเปิดขายหน้าร้านแล้วยังมีบริการรับทำผัดหมีแบบตามจำนวนออเดอร์ โดยสืบทอดวิธีการทำผัดหมีกระโทก มาจากบรรพบุรุษรุ่นปู่ รุ่นย่า และมีการปรับปรุงสูตร เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ของตนเองเพิ่มเติม ซึ่งการทำผัดหมีกระโทกนั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อยตามกาลเวลาและยุคสมัย นั่นคือการเปลี่ยนเครื่องปรุงจากการใส่เต้าเจี้ยวเปลี่ยนเป็นใส่ซีอิ๊วดำในปัจจุบัน

2.2.3 นายคิดควร รัตนวิไลศักดิ์ เจ้าของร้าน “เจ็ยเยว” สืบทอดสูตรการทำผัดหมีมาแล้ว 60-70 ปี เปิดร้านขายอาหารมาประมาณ 40 ปี สูตรของทางร้านจะใช้เป็นเส้นหมีเส้นสดจากชุมชน เพราะการใช้เส้นหมีสดจะมีความเหนียวนุ่ม ไม่เหมือนใคร ทำให้รสชาติอาหารแตกต่างจากร้านอื่น ๆ และทางร้านจะมีเทคนิคการทำผัดหมีที่หอมกลิ่นกระเทียม จึงทำให้ลูกค้าติดใจมาลองชิม ลองกินอยู่เป็นประจำ

2.2.4 นางอำไพ มาลาม เจ้าของร้าน “เจ็ลลาว” สืบทอดการทำผัดหมีกระโทกมาจากตระกูลหรือบรรพบุรุษ ในอดีตนางอำไพระบุว่า เคยทำเส้นหมีสดจำหน่าย และใช้สำหรับผัดหมีขายเองโดยเฉพาะ แต่เนื่องจากขั้นตอนในการทำเส้นหมีนั้นทำได้ยาก จึงมีการปรับเปลี่ยนไปใช้เส้นที่ผลิตขึ้นในชุมชน เพราะว่าเส้นหมีสดนั้นจะมีความเหนียวนุ่ม ซึ่งในการผัดหมีไม่มีการเปลี่ยนแปลงสูตรแต่อย่างใด โดยระบุว่า การเปลี่ยนสูตรนั้นก็ส่งผลให้ความรู้สึกของคนรับประทานที่จะเปลี่ยนไปด้วย โดยวิธีการทำผัดหมีกระโทกแบบโบราณของทางร้านคือ คือมีส่วนผสมของปลาป่น หอมแดง กระเทียม พริกป่น จะไม่ใส่น้ำมันหมู น้ำมันมะขามและน้ำตาลปี๊บ ดังภาพ

ภาพที่ 9 ผัดหมี่ร้านเจ็ลลาว

ที่มา: Wongnai, ออนไลน์, 2565.

3. การสืบทอดภูมิปัญญา

จากการศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาด้านการทำหมี่กระโทก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการทำเส้นหมี่ แต่มีเพียง 1 ครอบครัวคือครอบครัวของนายยวง เทียงกระโทก ที่ทำเป็นธุรกิจครอบครัวสืบทอดองค์ความรู้นี้ไปยังลูกหลาน และคาดว่าจะยังสืบทอดไปเนื่องจากสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในครอบครัว ส่วนภูมิปัญญาทางด้านการผลิตหมี่ถึงแม้ปัจจุบันจะมีร้านอาหารเพื่อจำหน่ายผัดหมี่หลายร้านแต่ขาดลูกหลานในการสืบทอดภูมิปัญญาทางด้านนี้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวหน่วยงานของรัฐหรือผู้นำชุมชนตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาได้เล็งเห็นความสำคัญจึงมีการกระตุ้นให้คนในชุมชนได้ตระหนักถึงภูมิปัญญาโดยมีการจัดแสดงหรือแข่งขันเกี่ยวกับการผลิตหมี่เป็นประจำทุกปีในงาน “เทศกาลกินหมี่ ประเพณีแห่เทียนพรรษา” และยังให้ครอบครัวนายยวง เทียงกระโทก ที่ทำธุรกิจเส้นหมี่กระโทกขายเป็นศูนย์เรียนรู้สำหรับผู้สนใจอีกด้วย

อภิปรายผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญามีกระโทก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบประเด็นที่น่าสนใจบางประเด็นจึงนำมาอภิปรายผล โดยพบบทความรู้เกี่ยวกับเทศกาลกินหมี่ของอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

การศึกษาเกี่ยวกับเทศกาลกินหมี่ของอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ส่วนใหญ่ปรากฏภูมิปัญญาทางด้านอาหาร คือ การทำเส้นหมี่ มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในธรรมชาติมาใช้ให้คุ้มค่า โดยการนำปลายข้าวที่หักและเหลือจากการสีข้าวมาแปรรูปและถนอมอาหาร ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำเส้นหมี่ มีการใช้เครื่องทุ่นแรง และเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ทำให้สะดวกสบาย รวดเร็ว แต่ยังคงสืบทอดวัตถุดิบที่บรรพบุรุษได้ส่งสมมา ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่ใช้เพียงแค่แรงงานคน ทั้งนี้ การสืบทอดการทำเส้นหมี่นั้นเหลือเพียงไม่กี่เจ้า เนื่องจากกรรมวิธีการทำยุ่งยาก และใช้เวลานาน แต่เส้นหมี่กระโทกก็ยังเป็นที่นิยมนำมาใช้ในการประกอบอาหาร เพราะเส้นมีความเป็นเอกลักษณ์และโดดเด่นในเรื่องความเหนียวนุ่ม ผัดหมี่กระโทกสูตรต้นตำรับจะไม่ใส่เต้าเจี้ยว ซีอิ๊วดำ ไข่ และเนื้อสัตว์ ปัจจุบันมีการปรับปรุงสูตรประยุกต์ให้เข้ากับผู้รับประทาน

แต่ยังคงให้กลิ่นอายความเป็นผัดหมี่ กระโทกอยู่ ถือได้ว่าเป็นวิถีชีวิต และวัฒนธรรมการกินของคนอำเภอโชคชัย คนในชุมชนไม่นิยมทำเส้นหมี่ หรือผัดหมี่ทานกันในครัวเรือน ส่งผลให้ภูมิปัญญาทางด้านนี้ค่อย ๆ เลือนหายและขาดคนสืบทอด ชาวบ้านตระหนักเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาที่มีความสำคัญ จึงมีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์เส้นหมี่กระโทกขึ้น เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เข้ามาเรียนรู้ และศึกษาภูมิปัญญาทางด้านอาหารของคนในชุมชน นอกจากนี้ ผัดหมี่กระโทก ยังได้ถูกนำมาจัดการประกวดในงานเทศกาลกินหมี่ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ทำให้ภูมิปัญญาทางด้านอาหาร มีส่วนช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ นำมาสู่การสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน ช่วยยกระดับเศรษฐกิจ และยกระดับหมี่กระโทก เป็นผลิตภัณฑ์ส่งออกสร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอโชคชัย สอดคล้องกับงานวิจัยของชาญชัย ชมดี (2556) ศึกษาวิจัย เรื่อง หมี่พิมาย : ศักยภาพการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์อาหารท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยระบุว่า หมี่พิมาย ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์หมี่พิมาย ได้แก่ เทศบาลตำบลพิมาย สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพิมาย องค์การบริหารส่วนตำบลในเมืองอำเภอพิมาย โดยมีการส่งเสริมการประสานงานในเรื่องการออกร้านต่าง ๆ การสาธิตการทำผัดหมี่ในงานเทศกาลเที่ยวพิมาย แต่ปัจจุบันสำนักงานพัฒนาชุมชนได้เน้นไปกับกลุ่มทำหมี่พิมายที่เกิดใหม่ ในนามกลุ่มแม่บ้านแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร บ้านท่าแดง ตำบลสัมฤทธิ์ การคิดหาสูตรน้ำปรุง ผัดหมี่ ถือเป็นการส่งเสริมที่ได้ประโยชน์โดยรวมสำหรับ การพัฒนาผลิตภัณฑ์หมี่พิมาย ทางด้านเทศบาลตำบลพิมาย จะเป็นการส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชนหมี่พิมายจะเป็นกลุ่มหนึ่งในหลาย ๆ กลุ่มอาชีพที่จะได้ประโยชน์จากโครงการพัฒนา พื้นที่ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ในรูปของการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและการก่อตั้งศูนย์วัฒนธรรมเมือง สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง จะเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีศักยภาพในการช่วยสนับสนุนทั้งในเรื่องของความร่วมมือ ในการจัดกิจกรรมเทศกาลเที่ยวพิมาย ที่จัดเป็นประจำทุกปี และกิจกรรมอื่น ๆ ที่สามารถนำหมี่พิมายมาเป็นเมนูหลัก ประเพณีแห่เทียนพรรษาของอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาหมี่กระโทก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 การทำเส้นหมี่กระโทกมีขั้นตอนการทำที่ยุ่งยาก มีการใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการทำ และเหลือคนทำเส้นเพียงไม่กี่เจ้า ทำให้คนรุ่นหลังไม่มีคนสืบทอดภูมิปัญญาทางด้านนี้ ดังนั้นควรหาแนวทางการอนุรักษ์และสืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่คู่กับชุมชนต่อไป

1.2 ควรทำความเข้าใจกับผู้สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาภูมิปัญญาเกี่ยวกับวิถีชีวิตเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนกระโทก อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

เอกสารอ้างอิง

ชาญชัย ขมดี. (2556). *หมีพิมาย : ศักยภาพการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์อาหารท้องถิ่นอย่างยั่งยืน*. (การศึกษาอิสระ
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

ไทยคดีศึกษา. (2561). *เส้นไหม ในวัฒนธรรมการกินของคนไทย*. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2565, จาก
<http://www.thaistudies.chula.ac.th>

วัฒนาภรณ์ โชครัตนชัย. (2554). *ตำราอาหารเมืองโคราช*. นครราชสีมา : โครงการจัดทำตำราและงานวิจัยเฉลิม
พระเกียรติ 84 พรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.

ผู้เขียนบทความ

คุณกัญญารัตน์ สุมาลี และคุณโสภิตา เกิดโมลี นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล
Kanyarat17042543@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วารี สงนอก อาจารย์หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล
thipwari_s@hotmail.com

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุราษฎ์พิทยาคม
THE DEVELOPMENT OF COMPUTER-ASSISITED INSTRUCTION ON
WEB DESIGN AND TECHNOLOGY COURSE FOR STUDENTS
IN GRADE 1, JATURATPITTAYAKHOM SCHOOL

เลอสันต์ ฤทธิพันธ์, ชลธิชา บรรดิตตา, อุไรวรรณ เสียงวังเวง และจารูมาศ แสงสว่าง
LERSON LITTHIKHUN, CHONTHICHA BANDIDTA, URAIWAN SIANGWANGWENG
AND JARUMAS SANGSAVANG

สาขาวิชาเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL TECHNOLOGY AND INNOVATIONS, FACULTY OF EDUCATION,
BURIRAM RAJABHAT UNIVERSITY
จังหวัดบุรีรัมย์
BURIRAM PROVINCE

Received: February 21, 2023

Revised: March 24, 2023

Accepted: April 24, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุราษฎ์พิทยาคม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ และ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนจตุราษฎ์พิทยาคม จำนวน 21 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุราษฎ์พิทยาคม ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.62/82.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ พบว่า หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.48)

คำสำคัญ: บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี มัธยมศึกษาปีที่ 1

ABSTRACT

The purposes of this research were 1. develop of computer-assisted instruction on web Design and Technology Course for students in grade 1 Jaturatpittayakhom school to be effective according to the criteria 80/80, 2. Compare learning achievements before and after learning with CAI on the web. And 3. to study the satisfaction of learners towards the use of CAI on the web. Design and Technology Course For students in grade 1. The samples used in the research were 21 students in Mathayomsuksa 1/1 of Jaturatpittayakhom School, obtained by cluster random sampling. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation. and t-test dependent. The results showed that computer-assisted instruction on web Design and Technology course for students in grade 1, Jaturatpittayakhom school the developed efficiency was 82.62/82.38, which was higher than criteria. When comparing the learning achievement of students learning with CAI on the web, it was found that after learning was statistically higher than before learning ($p < 0.05$). Students were satisfied with CAI, teach on the web Design and Technology Course overall highest level ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.48)

Keywords: Computer-Assisted Instruction on Web, Design and Technology Course, Grade 1

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทกับการจัดการศึกษาของประเทศไทยอย่างกว้างขวางในด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร นำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน โดยการศึกษาประกอบดับโลกก้าวเข้าสู่ยุคที่ข้อมูลข่าวสารเคลื่อนไหวอย่างเสรี เทคโนโลยีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อช่วยให้เกิดความรู้ทักษะเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ให้มีคุณภาพตามนโยบายของการศึกษาไทย และเพื่อให้ตอบสนองกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อช่วยเปลี่ยนแปลงสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 กระทบต่อการศึกษาระดับ ตั้งแต่ปฐมวัยถึงอุดมศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบ วงกว้างในหลายมิติทั่วโลก รวมทั้งผลกระทบต่อแวดวงการศึกษาในหลายแง่มุม ตั้งแต่การปิดเรียน ปรับมาใช้ในการสอนผ่านไกลต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาทางเศรษฐกิจที่ตามมาที่ทำให้เด็กหลายคนต้องออกจากโรงเรียน ทำให้ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่อีกด้าน โควิด-19 กลายเป็นแรงผลักดันบังคับให้เกิดการปรับตัว และนำมาซึ่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมรูปแบบการศึกษาใหม่ ๆ ที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยรูปแบบที่แตกต่างกลายเป็นโมเดลใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ทั่วโลก (ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค, 2563) รัฐบาลไทยเล็งเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศยังจะเห็นได้จาก พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติหมวด 9

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาบางส่วนของมาตรา 64 ระบุว่า รัฐบาลต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนา สิ่งสิ่งพิมพ์วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต และมาตรา 66 กล่าวว่า ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในโอกาสแรกที่ได้เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเพียงพอจะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ, 2553)

การจัดการเรียนการสอน เป็นหัวใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน วิกฤติ โควิด-19 ได้เป็นโอกาสให้สร้าง แนวคิดใหม่ทางการเรียนรู้ หรือการเรียนการสอนด้วยวิธีการใหม่ นวัตกรรมใหม่ เช่น ทำงานที่บ้าน เรียนที่บ้าน ในช่วงระบาดหนัก ทุกคนอยู่บ้าน ทำงานที่บ้าน พอสถานการณ์คลี่คลายลง ก็มีการเรียนสลับกันทั้งที่โรงเรียนและบ้าน พบว่า นวัตกรรมทางการเรียน ที่เหมาะสมที่สุดในช่วงระบาด คือ การเรียนแบบผสมผสาน (Schwenger, 2018) เป็นวิธีสอนในระบบผสมผสานในหลายลักษณะตามแนวคิดและประสบการณ์ของผู้สอนและความสามารถของผู้เรียน เช่น การใช้ระบบการสอนออนไลน์ผสมผสานกับสาระการเรียนรู้ในลักษณะอื่น ๆ เช่น ผสมผสานกับวิธีการของ Web-Based Technology ผสมผสานกับวิธีการสอนหลาย ๆ วิธีผสมผสานกับเทคโนโลยีทางการสอนกับการสอนในชั้นเรียนปกติ (ไสว วิระพันธ์ และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี, 2564) การผสมผสานกันระหว่างเทคโนโลยีในปัจจุบันกับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ และแก้ปัญหาในเรื่องข้อจำกัดทางด้านสถานที่ เวลา บทเรียนคอมพิวเตอร์ถือว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนที่ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง การสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะกับความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการเรียนรู้ควบคุมบทเรียนได้ นำสื่อมัลติมีเดียมาพัฒนาให้มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้งานมากขึ้น พร้อมทั้งมีการเสริมแรงคอยกระตุ้นสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใช้งานเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น และให้ผู้ใช้งานลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน จากเดิมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบเรียนหรือหนังสือเรียนเป็นสื่อหลัก ส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนจตุราษฎร์พิทยาคมเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจการเรียนรู้ในรูปแบบเดิม จึงทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างผู้เรียนโดยรวมแล้วผู้เรียนที่ไม่สนใจเรียนเกิดจากการที่เขาขาดแรงจูงใจผู้สอนอาจต้องทดลองหาว่าวิธีกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ได้มากที่สุด เพิ่มการทำกิจกรรมลงไปในการเรียนรู้อีก เพิ่มสื่อการสอนแบบผสมผสาน แบบมีปฏิสัมพันธ์และมัลติมีเดีย จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ระบบทางเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ที่มีเนื้อหา กิจกรรม สามารถทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเองโดยนำเสนอผ่านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รูปแบบบทเรียนที่ผสมผสานเนื้อหาด้วยมัลติมีเดียเพื่อทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน อันจะส่งผลไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้และส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุราษฎร์พิทยาคม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุรราษฎร์พิทยาคม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ ความหมายและประโยชน์ของเทคโนโลยี เทคโนโลยีในงานอาชีพ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

2. ขอบเขตด้านประชากร

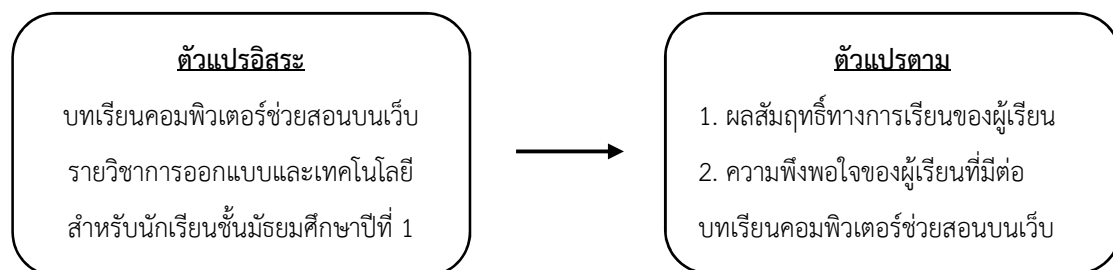
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุรราษฎร์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวนห้องเรียน 2 ห้อง จำนวนนักเรียน 41 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนจตุรราษฎร์พิทยาคม จำนวน 21 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อใช้ในการศึกษาเนื้อหา สามารถเรียนรู้ และทบทวนบทเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการการออกแบบและเทคโนโลยี และเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะ ตลอดจนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุรราษฎร์พิทยาคม มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุรราษฎร์พิทยาคม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ ความหมายและประโยชน์ของเทคโนโลยี เทคโนโลยีในงานอาชีพ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี โดยได้ดำเนินการพัฒนาและออกแบบสื่อตามหลักการของ ADDIE MODEL (Seels and Glasgow, 1998) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) 2. ขั้นการออกแบบ (Design) 3. ขั้นการพัฒนา (Development) 4. ขั้นการนำไปใช้ (Implementation) และ 5. ขั้นการประเมินผล (Evaluation) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการวิเคราะห์ถึงสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และวิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา วิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์องค์ประกอบของบทเรียนบนเว็บวิเคราะห์การสร้างแบบประเมิน วิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อใช้ในการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี

ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design)

1. เป็นการออกแบบเนื้อหา โดยนำจุดประสงค์การเรียนรู้มากำหนดเป็นเนื้อหา ออกแบบบทเรียนบนเว็บ โดยกำหนดองค์ประกอบ ได้แก่ เสียงภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สีพื้นหลัง ตัวอักษร รูปแบบ ขนาดการมีความเชื่อมโยงกันระหว่างบทเรียน

2. เขียนสตอรี่บอร์ด และจัดลำดับเนื้อหาความสำคัญ เพื่อให้เห็นรายละเอียดของเนื้อหาและภาพรวมเพื่อความชัดเจนของการสร้าง

3. ออกแบบ แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนและออกแบบ แบบประเมินคุณภาพด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสร้างบทเรียนบนเว็บเพื่อเสริมการศึกษานอกสถานที่

ขั้นที่ 3 ขั้นการพัฒนา (Development)

1. นำแผนการจัดการเรียนการสอนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนการสอนผลการประเมินอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.64)

2. สร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามที่ได้ทำการออกแบบ

3. หลังจากที่ได้ทำการสร้างบทเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บที่พัฒนาไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพด้านเทคนิควิธีการ ผลการประเมิน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.43) ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา ผลการประเมินบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.47)

ขั้นที่ 4 ขั้นการนำไปใช้ (Implementation)

นางงานวิจัยที่ได้ทำการพัฒนาขึ้นผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเสร็จแล้ว ให้ครูประจำรายวิชา ทำการตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่อง จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำใช้ในการทดลองกับ กลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล (Evaluation)

ผลที่ได้จากการนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจริง ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลหาประสิทธิภาพบทเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยกำหนดเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และคัดเลือกแบบทดสอบที่มีความยากง่ายตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.20 ถึง 1.00 จำนวน 20 ข้อ

1.3 แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุรราษฎร์พิทยาคม ตามเกณฑ์ E_1/E_2 โดยใช้ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2.2 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สถิติทดสอบ t (t-test dependent)

2.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	แปลความหมาย	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	แปลความหมาย	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	แปลความหมาย	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	แปลความหมาย	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	แปลความหมาย	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุรราษฎร์พิทยาคม ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 82.62/82.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และเมื่อพิจารณาประสิทธิภาพบทเรียนในแต่ละเรื่อง พบว่า

ความหมายและประโยชน์ของเทคโนโลยี	มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.00/83.40
เทคโนโลยีในงานอาชีพ	มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.60/83.00
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี	มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.60/82.40
การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี	มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.20/80.80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุรราษฎร์พิทยาคม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ($n = 21$)

การทดสอบ	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนเรียน	10.67	1.59	14.741**	0.000
หลังเรียน	16.48	1.17		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุรราษฎร์พิทยาคม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในสามลำดับแรก ได้แก่

อันดับที่หนึ่ง คือ ภาพสอดคล้องกับบทเรียน ความสะดวกในการเรียนบทเรียน และระยะเวลาในการศึกษาบทเรียนมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.46)

อันดับที่สอง คือ การแบ่งเนื้อหาของหัวข้อชัดเจน และความชัดเจนของตัวอักษร ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.48)

อันดับที่สาม คือ อธิบายเนื้อหาเข้าใจง่าย ความต่อเนื่องของบทเรียน สามารถทบทวนบทเรียนได้ และความเหมาะสมและประสิทธิภาพของบทเรียน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50) ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. อธิบายเนื้อหาเข้าใจง่าย	4.53	0.50	มากที่สุด
2. เนื้อหาไม่มาก ไม่น้อยเกินไปและเข้าใจง่าย	4.47	0.50	มาก
3. ภาพสอดคล้องกับบทเรียน	4.65	0.46	มากที่สุด
4. การแบ่งเนื้อหาของหัวข้อชัดเจน	4.59	0.48	มากที่สุด
5. ความต่อเนื่องของบทเรียน	4.53	0.50	มากที่สุด
6. ความชัดเจนของตัวอักษร	4.59	0.48	มากที่สุด
7. สามารถทบทวนบทเรียนได้	4.53	0.50	มากที่สุด
8. ความสะดวกในการเรียนบทเรียน	4.65	0.46	มากที่สุด
9. ความเหมาะสมและประสิทธิภาพของบทเรียน	4.53	0.50	มากที่สุด
10. ระยะเวลาในการศึกษาบทเรียนมีความเหมาะสม	4.65	0.46	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.57	0.48	มากที่สุด

อภิปรายผล

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจตุรสารพิทยาคม ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 82.62/82.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้เป็นเพราะบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บที่พัฒนาขึ้นเป็นบทเรียนที่น่าสนใจสำหรับผู้เรียน เนื่องจากมีทั้งภาพและเสียงดนตรีประกอบ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน มีความพึงพอใจในการเรียน และมีความก้าวหน้าทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลอสันต์ ฤทธิจันทร์ และจารุมาศ แสงสว่าง (2564) ที่ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมีปฏิสัมพันธ์ เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

แบบมีปฏิสัมพันธ์เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.13/81.04 และผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้แสดงว่าการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ รายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีแบบทดสอบก่อนเรียน เนื้อหาบทเรียน แบบฝึกทักษะระหว่างเรียน แบบทดสอบหลังเรียน ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลักษณะภา แก้วคำแจ้ง และคณะ (2563) ได้พัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เรื่อง การสร้างเว็บเพจด้วยภาษา HTML สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนผ่านเว็บที่พัฒนาขึ้นส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความคงทนขององค์ความรู้ และผลกระทบในการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและปรับใช้ให้เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค. (2563). *รับมือการศึกษาในยุค COVID-19 : ความเหลื่อมล้ำและทรัพยากรของผู้เรียนจะยิ่งสำคัญ*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.the101.world/covid-19-and-inequality-in-education/>
- ลักษณะภา แก้วคำแจ้ง สุขุมิตร กอมณี และภูเบศ เลื่อมใส. (2563). การพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เรื่อง การสร้างเว็บเพจด้วยภาษา HTML สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ*, 12(1), น. 123-136.
- เลอสันต์ ฤทธิพันธ์ และจารุมาศ แสงสว่าง. (2564). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมีปฏิสัมพันธ์ เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 4(10), น. 137-146.
- สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ไสว วีระพันธ์ และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี. (2564). ความปกติใหม่ทางการศึกษากับความเหลื่อมล้ำที่มากยิ่งขึ้น. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์*, 3(2), น. 73.

Schwenger, B. (2018). *Creating blended learning experiences requires more than digital skills*.

Retrieved 15 November 2021, from <https://ojs.aut.ac.nz/pjtel/article/view/46>

Seels, B., and Glasgow, Z. (1998). *Making Instructional Design Decisions* (2nd ed). NJ: Merrill Prentice Hall.

ผู้เขียนบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลอสันต์ ฤทธิจันทร์ อาจารย์สาขาวิชาเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ Corresponding Author อีเมล Lerson.lk@bru.ac.th

อาจารย์จารุมาศ แสงสว่าง อาจารย์สาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ อีเมล Lerson.lk@bru.ac.th

คุณชลธิชา บรรดิตตา และคุณอุไรวรรณ เสี่ยงวังเวง นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ อีเมล Lerson.lk@bru.ac.th

การรวบรวมลายเสื่อกกจันทบูร เพื่อการจัดการความรู้เรื่องเล่าวิถีชีวิต ของชุมชนเสม็ดงาม

COLLECTION OF CHANTHABOON REED MAT PATTERNS FOR THE MANAGEMENT OF KNOWLEDGE, STORIES, WAYS OF LIFE OF THE SAMET NGAM COMMUNITY

สมปอง มุลมณี, สรिता ปัจจุสานนท์ และอภิสร่า โคตรโยธา

SOMPONG MULMANEE, SARITA PATJUSANON AND APHISSARA KHOTYOTHA

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

FACULTY OF EDUCATION, RAMBHAI BARNI RAJABHAT UNBERSITY

จังหวัดจันทบุรี

CHANTHABURI PROVINCE

Received: February 1, 2023

Revised: February 28, 2023

Accepted: March 27, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการรวบรวมลายเสื่อกกจันทบูร เพื่อการจัดการความรู้เรื่องเล่า วิถีชีวิต ของชุมชนเสม็ดงาม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อรวบรวมชื่อลายเสื่อกกของชุมชนเสม็ดงาม และ 2. เพื่อการจัดการความรู้เกี่ยวกับเรื่องเล่า และวิถีชีวิตชุมชนที่สะท้อนผ่านลวดลายเสื่อกก โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเก็บข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มทอเสื่อกก ที่มีความรู้ความชำนาญในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ลายเสื่อกกจำนวน 25 คน ได้มาจากการสุ่ม/เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า 1. ลายเสื่อกกจันทบูรของชุมชนเสม็ดงาม ปรากฏทั้งสิ้น 75 ลาย โดยจำแนก ชื่อลายเสื่อกกตามลักษณะการทอ เป็น 3 ลักษณะ คือ การทอแบบธรรมดา 31 ลาย การทอแบบมัดย้อม 4 ลาย และการทอแบบยักซิด 41 ลาย 2. ชื่อลายเสื่อกกจันทบูรของชุมชนเสม็ดงาม สะท้อนเรื่องราวของวิถีชีวิตชุมชน 3 มิติ คือ มิติแรกลวดลายที่สะท้อนภาพภูมิศาสตร์ธรรมชาติของชุมชน มิติที่สองลวดลายเสื่อกกที่สะท้อนภาพอาชีพ วิถีชีวิต ชุมชน และมิติที่สามลวดลายเสื่อกกที่สะท้อนถึงอิทธิพลการท่องเที่ยวและการพัฒนาชุมชน

คำสำคัญ: ชื่อลายเสื่อกกจันทบูร การจัดการความรู้ ชุมชนเสม็ดงาม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of the research on collecting Chanthabun reed mat patterns to manage the knowledge of stories and ways of life of the Samet Ngam community were 1) to collect the names

of the reed mats of the Samet Ngam community and 2) to manage the knowledge about the stories and ways of life of the community reflected through the patterns of reed mat. A descriptive research was used to analyze the data which were collected from 25 members of the reed mat weaving group, who have knowledge and expertise in providing information related to reed mat patterns.

They were drawn by randomly selective sampling and Data were collected using an interview form. In summary, the results of this research were as follows: there were 75 Patterns by categorizing the name of the reed mat pattern according to the weaving style into 3 types, which were simple weaving patterns, tie-dye weaving patterns, khit lifting patterns, 2) the name of the Chanthabun reed mat pattern of the Samet Ngam community reflected the story of the community's way of life in three dimensions: the first dimension was a pattern that reflected the natural geography of the community. The second dimension was the a reed pattern that reflected the occupation and community way of life and the third dimension was the patterns of reed mats that reflected the influence of tourism on the community.

Keywords: name of reed mat Chanthabun, Knowledge management, Samet Ngam Community, local wisdom, local products

บทนำ

ลวดลายเสื้อกอกของชุมชนเสม็ดงาม มีรูปแบบที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ เช่น ลายตาคว่ำ ตาสามไม้กางเขน เกล็ดเต่า หมากรุก ตลอดจนได้มีการคิดลวดลายที่สามารถสร้างเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของตนเอง จนสามารถนำไปจดลิขสิทธิ์ลวดลายได้ เช่น ลายฉัตรพิมาน อันเป็นลายเฉพาะที่ได้รับการคิดค้นขึ้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ทว่าการสืบทอดภูมิปัญญาเรื่องลวดลายเสื้อกอกชุมชนเสม็ดงามยังไม่พบว่ามีการศึกษาและสืบทอดที่เป็นรูปธรรม อันเป็นประเด็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งหากลวดลายเสื้อกอกอันเป็นมรดกทางภูมิปัญญานี้ไม่ได้รับการศึกษาและสืบทอดไว้เพื่อให้เยาวชน นักเรียนนักศึกษา นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจต่าง ๆ ได้ใช้ศึกษาต่อไปในอนาคต

การศึกษาเกี่ยวกับลวดลายเสื้อกอกจันทบูรของชุมชนเสม็ดงาม โดยเฉพาะการเก็บรวบรวมภูมิปัญญาทางด้านการคิดค้นลวดลาย การตั้งชื่อลวดลายให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของชุมชนที่สะท้อนผ่านลวดลายเสื้อกอกเนื่องจากกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่ดีจะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ๆ เกิดความยั่งยืน และพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดนิ่ง (บุศรินทร์ สายรัตน์ และจักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า, 2563, น. 106-107) ปัจจุบันการถ่ายทอดความรู้ทางภูมิปัญญาการทอเสื้อกอกของชุมชนเสม็ดงาม ยังคงมีการถ่ายทอดภายในกลุ่มสมาชิกของกลุ่มทอเสื้อกอก แต่หากยังมีปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านการจัดเก็บองค์ความรู้เกี่ยวกับชื่อลวดลาย การทอลาย ที่มาของลายต่าง ๆ ที่เป็นระบบ เพราะเป็นเพียงวิธีบอกเล่า ทำให้ดูและฝึกฝนในครอบครัวหรือสมาชิกเท่านั้น อีกประการหนึ่ง คือ เยาวชนรุ่นใหม่เห็นว่าการทอเสื้อมีความยุ่งยาก

ไม่สามารถสร้างรายได้ได้อย่างทันใจ กระบวนการทอดต้องใช้ระยะเวลาในการทอดนานและใช้คนทอดหลายคน เมื่อหักต้นทุนการผลิตแล้วจะเหลือรายได้ที่เป็นกำไรไม่มากนัก ส่งผลให้เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจอาชีพทอดเสือกกันอย่างจริงจัง และนิยมไปประกอบอาชีพอื่นที่มีค่าตอบแทนสูงกว่านั่นเอง ปัญหานี้หากผู้สืบทอดภูมิปัญญาการทอดเสือกในปัจจุบันที่ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุในชุมชน ภูมิปัญญาเกี่ยวกับเรื่องเสือกทอดสูญหายไป

จากสภาวะปัญหาเรื่องการจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับการทอดเสือกของชุมชนเสม็ดงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภูมิปัญญาด้านการเรียกขานชื่อของลวดลายต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต รากเหง้าของชุมชน ซึ่งการเรียกชื่อลายเสือกเสม็ดงามนั้นมีลักษณะร่วมกับชุมชนอื่น ๆ ที่ทอดเสือกด้วยกัน และมีลักษณะเฉพาะที่เกิดจากบรรพบุรุษได้เรียกขานตามลักษณะภูมิประเทศ วิถีชีวิตของชุมชนอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่สมควรได้รับการสืบสานและนำเสนอสู่ชนรุ่นหลังเป็นอย่างมาก (จุไรรัตน์ สรรพสุข, 2564, น. สัมภาษณ์) คณะผู้วิจัยเห็นว่า ควรศึกษารวบรวมชื่อลายเสือกของชุมชนเสม็ดงามเพื่อเป็นการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาให้เป็นระบบ สามารถที่จะนำไปเผยแพร่ถ่ายทอดในลักษณะของสื่อ นิทรรศการ วิเคราะห์ความสำคัญของเรื่องเล่าประจำถิ่นที่ส่งผลต่อการสร้างลวดลายเสือก ทั้งเรื่องเล่าที่เป็นวิถีดั้งเดิมของชุมชน เช่น ข้าวเปลือก ข้าวสาร ไข่มุก เทพเจ้า ความเชื่อดั้งเดิม ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นเป็นลวดลายเสือก ตลอดจนเรื่องเล่าที่สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น ลายกุญแจเงิน ลายเก้าอี้ ลายสร้างสรรค์ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจากกระแสนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม ล้วนเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การศึกษาและเป็นต้นแบบของการนำเสนอภูมิปัญญาเพื่อการเรียนรู้ที่กว้างขวางออกไป ตลอดจนวิเคราะห์ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาการทอดเสือกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อจัดการองค์ความรู้รวบรวมชื่อลายเสือกของชุมชนเสม็ดงาม
2. เพื่อการจัดการความรู้เกี่ยวกับเรื่องเล่าและวิถีชีวิตชุมชนที่สะท้อนผ่านลวดลายเสือก

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านข้อมูล

ศึกษาข้อมูลลวดลายเสือก ของกลุ่มสตรีทอดเสือกเสม็ดงาม ศูนย์การเรียนรู้การทอดเสือกจันทบุรี หมู่ที่ 10 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาออกเป็น 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาชื่อลวดลายเสือก จำแนกชื่อลายตามลักษณะการทอดเสือก ของกลุ่มสตรีทอดเสือกเสม็ดงาม ศูนย์การเรียนรู้การทอดเสือกจันทบุรี หมู่ที่ 10 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

2.2 วิเคราะห์ภาพสะท้อนวิถีชีวิต และเรื่องเล่าชุมชนที่เกี่ยวข้องกับลวดลายเสือก

3. กรอบแนวคิดของการวิจัยและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องการสร้างสื่อพื้นบ้าน สื่อพื้นเมือง (Folk Media) หรือสื่อดั้งเดิม (Traditional Media) เป็นการสื่อสาร ของชาวบ้าน นับเป็นสิ่งที่มิมีบทบาททางสังคมที่มีความสำคัญในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในการสื่อสาร การประสานสามัคคีของคนในชุมชน การพัฒนาการร้อยโยงสายสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ที่สำคัญคือ สื่อพื้นบ้านเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างดุลยภาพให้แก่ชุมชน นับเป็นการสื่อสารรูปแบบการสื่อสารกับตัวเอง (Inter Communication) การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) และการสื่อสารเป็นกลุ่ม (Group Communication) โดยการตั้งชื่อลวดลายเสื้ออกของชุมชนเสม็ดงาม เป็นการสื่อสารที่สะท้อนวิถีชีวิตของชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบันผ่านชื่อลาย และสัญลักษณ์ของลาย ตามแนวคิดของเกษม มานะรุ่งวิทย์ (2564, น. 65) ที่กล่าวว่า สัญลักษณ์ที่ถ่ายทอดผ่าน เส้น สี และลวดลายมีความหมายต่อการจัดระเบียบทางสังคม โครงสร้างความคิด และอุดมการณ์ของสังคม การทอผ้าเป็นสัญลักษณ์ทั้งแง่ตัวตนและสังคม การปรากฏสัญลักษณ์ของระบบความคิด ความเชื่อต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างมนุษย์ ศาสนา ธรรมชาติ และจักรวาล

แนวความคิดดังกล่าวได้พัฒนาเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรวบรวมลายเสื้ออกเสม็ดงาม เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในการเรียกชื่อลาย ที่มาของการสร้างสรรค์ลายเสื้ออก โดยใช้ลวดลายเสื้ออกที่ปรากฏในชุมชนเป็นสื่อกลางในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิต กับลายเสื้ออกของชุมชนเสม็ดงาม โดยลายเสื้ออกนั้นสะท้อนให้เห็นความเปลี่ยนแปลง การปรับตัวทางวัฒนธรรมแต่ละยุคสมัยจนกลายเป็นลักษณะเด่นของเสื้ออกเสม็ดงาม

3.2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาภูมิปัญญาด้านการทอเสื้ออก ดังที่ ลักษณะพร โรจน์พิทักษกุล (2555, น. บทคัดย่อ) ที่ศึกษาต่อยอดการทอเสื้ออกของชุมชนบางพลวง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่าบริบท แนวคิด หลักการ หลักฐานทางภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอเสื้ออกของชุมชนเป็นวิถีชีวิตที่สืบทอดต่อกันมาจาก บรรพบุรุษ เป้าหมายของการผลิตคือการดำรงอยู่ของครอบครัวและชุมชนโดยการพึ่งแรงงานในครอบครัว พึ่งทรัพยากรท้องถิ่น พึ่งตัวเอง และพึ่งกันเองในชุมชน เกิดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นในการการต่อยอดภูมิปัญญาการพัฒนาลวดลายเสื้ออก การศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทอเสื้ออกของจังหวัดจันทบุรี และความเป็นมาของการทอเสื้ออกเสม็ดงาม ที่ว่าอาชีพทอเสื้ออกนั้นเดิมทีเป็นอาชีพของชาวแคชเชอริก บริเวณอำเภอมือง ก่อนที่จะได้รับความนิยมแพร่หลายไปสู่บริเวณอื่น ๆ อาทิ เสม็ดงาม บางสระแก้ว เกาะขวาง และที่อื่น ๆ เดิมทีใช้ปอกระเจาเป็นเส้นยืน แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนมาใช้เส้นเอ็นพลาสติก เนื่องจากมีราคาถูกและสะดวกกว่า ซึ่งฉัฐมา อาสารัฐ และภรติ พันธุภากร (2527, น. 18) ได้กล่าวถึงลายเสื้อจันทบุรีไว้ 2 ลักษณะ คือ 1. เสื้อลวด หรือเสื้อรวด ลักษณะของเสื้อชนิดนี้เป็นเสื้อนึ่ง-นอนมันริมธรรมดา ลวดลายธรรมดา แต่มีความยาวเป็นพิเศษ จะยาวเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการใช้สอย ส่วนใหญ่มักจะใช้ที่วัด เช่น ใช้ปูลาด ตลอดจนความยาวของพื้นศาลาวัด หอฉัน เมื่อเลิกใช้จะม้วนเก็บเป็นม้วน ดังนั้น ความยาวจึงไม่จำกัด อาจจะ ยาว 10 ม. หรือมากกว่าก็ได้

ที่เรียกว่าเสื้อลวดนั้น เข้าใจว่าจะเพี้ยนเสียงมาจากเสื้อรวด เพราะคำว่า ลวด มีความหมายถึงโลหะที่ถูกรีดเป็นเส้นเล็ก ๆ ยาวมาก คือ ลวดที่เราใช้มัดสิ่งของหรือนำมาทำราวตากผ้า เมื่อพิจารณาในแง่นี้แล้วไม่น่าจะใช้ เพราะเสื้อลวดมันจะยาวจริง แต่ก็ไม่เป็นเส้นเล็ก จึงสันนิษฐานว่าน่าจะเป็น เสื้อรวดมากกว่า รวด หมายถึง

ครั้งเดียว คราวเดียว หมายความว่าพลาดครั้งเดียวก็ได้ตลอดความยาวของพื้น เมื่อถามชาวจันทบุรีบางท่านก็ไม่ได้
แ่งคิดอะไร จึงได้สันนิษฐานดังกล่าวนี้เสียชนิดนี้มีความกว้างที่ใช้ทั่วไปเป็นเสื้อ 5 คืบ และ 5 คืบ ตรงหัว-ท้าย
ของเสื้อมักจะมิตัวอักษรผูกเป็นประโยชน์ว่า ใครเป็นผู้ถวายเสื้อให้แก่วัดใด เป็นต้น 2. เสื้อยกกลดลายพิเศษ เสื้อชนิดนี้
ปัจจุบันหาได้ยาก ที่พบอยู่บ้างเป็นผืนเล็ก ๆ ขนาดกว้าง 2 ฟุต ยาว 3 ฟุต โดยประมาณ เสื้อผืนใหญ่ ๆ ขนาด 2-10
คืบหาไม่ได้เลย เสื้อชนิดนี้สมัยก่อน อาจเป็นการทอเพื่อแสดงความสามารถในการเล่นลวดลายและมีใช้ตามบ้านผู้มี
ฐานะเท่านั้นไม่แพร่หลาย อย่างไรก็ตามเสื้อดังกล่าวก็เป็นผลิตผลจากความคิด ความสามารถของชาวจันทบุรีส่วน
หนึ่ง เป็นที่เชิดหน้าชูตาของจันทบุรีได้ จึงน่าจะได้มีการฟื้นฟูเพื่อสืบเพราะกว่าจะทอเสร็จแต่ละผืนใช้เวลาหลายวัน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการทอเสื้อ ภูมิปัญญาของการทอเสื้อจันทบุรี ผู้วิจัย
นำมาวิเคราะห์ร่วมกับการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเล่าชุมชนภาพสะท้อนของชุมชนผ่านเรื่องเล่าและลวดลายเสื้อดังที่
สมปอง มุลมณี (2564, น. 340) ที่ศึกษาบทบาทของเรื่องเล่าประจำถิ่นจังหวัดจันทบุรีพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง
เรื่องเล่าประจำถิ่นกับพื้นที่สำคัญของชุมชน ในฐานะการอธิบายเหตุ หรือการบันทึกเหตุการณ์ ทำให้เกิดพื้นที่พิเศษ
ขึ้นในชุมชนที่พบจากการวิจัย ได้แก่ วัด ลำน้ำ ศาลเจ้า สถานที่ทางธรรมชาติ บ้านเรือน รวมทั้งอาชีพต่าง ๆ ของ
ชุมชน ทุกอย่างล้วนเป็นหน้าที่ของเรื่องเล่าประจำถิ่นที่จะช่วยอธิบายความเป็นมาอย่าง ที่ ประวัติศาสตร์กระแสหลัก
ไม่อาจจะอธิบายได้ในบางส่วน เช่นเดียวกับการตั้งชื่อลวดลายเสื้อกนกเสม็ดงาม ที่เป็นสื่อสะท้อนภาพเรื่องเล่าวิถีชีวิต
ชุมชนเสม็ดงาม จากอดีตสู่ปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนต่อประสานงานเตรียมการวิจัยดังนี้

1.1 ผู้วิจัยประสานด้วยวาจาเพื่อแจ้งรายละเอียดการทำวิจัย และสอบถามความสมัครใจในการเป็น
พื้นที่วิจัย

1.2 ผู้วิจัยทำหนังสือประสานงานระหว่างหน่วยงานจากคณะครุศาสตร์ เรื่องขออนุญาตลงพื้นที่เก็บ
ข้อมูลวิจัย ถึงประธานกลุ่มสตรีทอเสื้อกนกเสม็ดงาม หมู่ที่ 10

2. ขั้นการเก็บข้อมูลผู้วิจัย ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย โดยนัดหมาย
ผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้า โดยกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ ประสานงานกับประธานกลุ่มสตรีทอเสื้อก
หมู่ที่ 10 เสม็ดงาม และดำเนินการ ดังนี้

2.1 แจ้งจุดประสงค์การทำวิจัย กระบวนการทำวิจัย ผลตอบแทนที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยจะได้รับแก่
ประธานกลุ่มรับทราบ

2.2 ขอความอนุเคราะห์ประธานกลุ่มนัดหมายสมาชิกกลุ่มทอเสื้อฯ เพื่อแจ้งจุดประสงค์ การทำวิจัย
กระบวนการทำวิจัย ผลตอบแทนที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยจะได้รับและกตติการเข้าร่วมวิจัยแก่สมาชิกกลุ่มรับทราบ

2.3 ทำการเจาะจงเลือกตัวแทนสมาชิกเพื่อให้ข้อมูลวิจัย ในฐานะผู้เข้าร่วมวิจัย โดยคัดจากการ
แบ่งกลุ่มสมาชิกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มผู้ปลูกกก 2. กลุ่มผู้ออกแบบลายเสื้อก 3. กลุ่มผู้ทอเสื้อกอาชีพ 4. กลุ่ม
ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์ และ 5. กลุ่มผู้จำหน่ายเสื้อก โดยคัดเลือกตัวแทนกลุ่มละ 5 คน

2.4 นัดหมายวันสัมภาษณ์เก็บข้อมูลพร้อมกับส่งโครงสร้างคำถามให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้มีโอกาสเตรียมตัวล่วงหน้า

3. ผู้วิจัยเข้าไปดำเนินการตามแบบสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการประเมินคุณภาพ (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และกระบวนการมีส่วนร่วม โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ไม่เกิน 1 ชั่วโมง/คน โดยผู้วิจัยได้จัดเตรียมคำถามแบบกว้าง ๆ แล้วให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตอบคำถามหรือเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระเกี่ยวกับการทอเสื่อกก ลวดลายเสื่อกกจากประสบการณ์ที่เคยทอและการบอกเล่ามาจากบรรพบุรุษ พร้อมกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ และผู้วิจัยจะคอยซักคำถามในกรณีที่คำตอบหรือสิ่งที่ตอบมาไม่ชัดเจนหรือผู้วิจัยต้องการรายละเอียดมากยิ่งขึ้น และมีการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก การถ่ายภาพลวดลายเสื่อกกกระบวนการทอเสื่อกกเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยและบันทึกเสียงผู้ให้ข้อมูลหลัก

4. ผู้วิจัยได้ถอดเทป พิมพ์รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์และนำส่งกลับให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง

5. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ ที่ความ สรุปรูปเนื้อหาและจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์สร้างสื่อการเรียนรู้

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลการวิจัยในลักษณะการบรรยายวิเคราะห์ 2 ประเด็น ได้แก่

1. ชื่อลายเสื่อกกของชุมชนเสม็ดงาม และ 2. เรื่องเล่าและวิถีชีวิตชุมชนที่สะท้อนผ่านลวดลายเสื่อกก รายละเอียดดังนี้

1. ชื่อลายเสื่อกกเสม็ดงาม

ลายเสื่อกกจันทบูรของชุมชนเสม็ดงาม ปรากฏทั้งสิ้น 75 ลาย โดยจำแนกชื่อลายเสื่อกกตามลักษณะการทอ เป็น 3 ลักษณะ คือ การทอแบบธรรมดา 31 ลาย การทอแบบมัดย้อม 4 ลาย และการทอแบบยกขัด 41 ลาย จำแนกตามลักษณะการทอได้ 3 กลุ่มลาย คือ 1. เสื่อที่ทอด้วยเทคนิคการทอแบบสลับสี 2. เสื่อที่ทอด้วยเทคนิคการมัดย้อม และ 3. เสื่อที่ทอด้วยเทคนิคผสมการทอยกขัดกับแบบยกขัด ผลการวิจัยมีดังนี้

1.1 เสื่อทอด้วยเทคนิคการทอแบบสลับสี เสื่อรวด

การทอเสื่อกกของชุมชนเสม็ดงาม เริ่มต้นจากกระบวนการต้นน้ำ คือการปลูกต้นกก อันเป็นพืชที่เป็นตัวบ่งชี้ลักษณะเฉพาะทางภูมิศาสตร์ (GI) กระบวนการกลางน้ำ คือการนำมาทอเป็นผืนเสื่อกก และปลายน้ำคือการส่งแปรรูปจำหน่ายเป็นสินค้าของชุมชน ชาวบ้านจันทบุรีเรียกว่า เสื่อรวด ลักษณะของเสื่อชนิดนี้เป็นเสื่อนั่งนอนมันริมธรรมดา ลวดลายธรรมดา แต่มีความยาวเป็นพิเศษ จะยาวเพียงใต้นั้นขึ้นอยู่กับความต้องการใช้สอย ส่วนใหญ่มักจะใช้ทำวัด เช่น ใปปูลาด ตลอดความยาวของพื้นศาลาวัด หอฉัน เมื่อเลิกใช้จะม้วนเก็บเป็นม้วน ดังนั้น ความยาวจึงไม่จำกัด อาจจะ ยาว 10 ม. หรือมากกว่าก็ได้ รวด หมายถึงครั้งเดียว คราวเดียว หมายความว่าปูลาดครั้งเดียวก็ได้ตลอดความยาวของพื้น เสื่อชนิดนี้มีขนาดความกว้างที่ใช้ทั่วไปเป็นเสื่อ 5 คืบ และเว้น 5 คืบ ตรงหัว-ท้ายของเสื่อมักจะมีตัวอักษรผูกเป็นประโยคว่า ใครเป็นผู้ถวายเป็นถวายให้แก่วัดใด เป็นต้น

ปัจจุบันนี้ การทอเสื่อรวดลดน้อยลงไปมาก แทบจะหาไม่ได้เลย ทั้งนี้เพราะปัจจุบันนี้มีผู้ใช้พรมแทนเสื่อรวดโดยทั่วไปประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง เสื่อรวดแต่ละผืนต้องใช้วัสดุทั้งปอและกก มากเท่ากับทอเสื่อธรรมดา 5-6 ผืน กว่าจะทอเสร็จต้องใช้เวลาหลายวัน จึงทำให้ไม่มีผู้นิยมทอ นอกจากจะมีผู้สั่งทอเป็นพิเศษเท่านั้น (ฉัฐมา อาสารัฐ และภรดี พันธุภากร, 2527, น. 18)

ภาพที่ 1 ตัวอย่างเสื่อรวด เสื่อดำแดงลายเกล็ดเต่า ลายไข่มุก

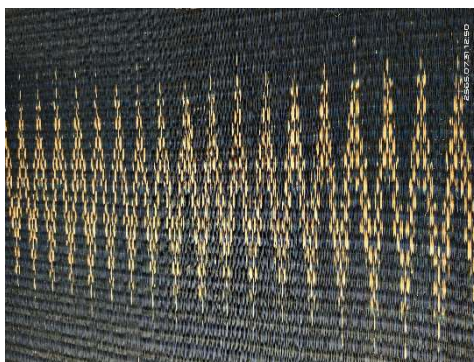
ลายเสื่อที่เกิดจากกระบวนการทอแบบสลับสีของชุมชนเสม็ดงาม ผู้วิจัยรวบรวมไว้ได้ทั้งสิ้น 31 ลาย ดังตารางแสดงรายชื่อต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ชื่อลายเสื่อกกที่ทอด้วยเทคนิคการทอแบบสลับสี หรือเสื่อรวด

ที่	ชื่อลายเสื่อ	ที่	ชื่อลายเสื่อ	ที่	ชื่อลายเสื่อ
1	ดาวจันท	11	ลายก้างปลา	21	ลายบ้านเขาน้อย
2	ตาเกล็ดเต่าสองชั้น	12	ไม้กางเขน	22	ลายพื้น
3	เสื่อสองหน้า	13	ลูกโซ่พื้นหนา	23	ลายสลับ
4	ตาลูกโซ่พื้นหนา	14	ตาหมากรุกสองชั้น	24	สายฝน หรือ ลายแมว
5	ตาลูกโซ่ธรรมดา	15	ไม้กางเขน	25	ตาตะแคง
6	ตาเกล็ดเต่า	16	โกศล	26	ตาขำ หรือ ตาแขก
7	ตาคู่	17	ฟันปลา	27	ตาแอบมอง
8	ตามสาม	18	ไส้ปลาไหล	28	ข้าวเปลือก
9	ลายตาสอง	19	ไข่มุก	29	ลายมีเชิง
10	ลายตาสี	20	ลายดาว	30	ข้าวสาร
				31	ลายพื้นดิน

1.2 เลือทอดด้วยเทคนิคการทอดแบบมัตย้อม

การทอดเลือดยังกระบวนการมัตย้อมต้นกกของชุมชนเสม็ดงาม อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี มีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับการย้อมไหมมัดหมี่ ซึ่ง ศิริพร บุญชู และนันทวรรณ รักพงษ์ (2555, น. 118) ได้กล่าวถึงกรรมวิธีการมัดหมี่ไว้ว่า คือการมัดเส้นด้ายที่จะนำไปใช้ในการทอผืนผ้าโดยมัดเส้นด้ายให้เป็นปลาสะ ะ ตามลวดลายที่กำหนดไว้ให้แน่นด้วยวัสดุต่าง ๆ ตามแต่ละท้องถิ่นนิยมใช้ เช่น เชือกกล้วย เส้นด้ายฝ้าย ไบวันสากเหล็กหรือต่อเหล้า หรือเส้นเชือกพลาสติกเพื่อปิดกันไม่ให้เส้นด้ายที่มัดไว้สัมผัสกับสีย้อม แล้วนำเส้นด้ายที่มัดแล้วไปย้อมสี แล้วแกะวัสดุที่มัดนั้นออก หากต้องการให้เกิดลวดลายที่มีหลายสี ต้องมัดและย้อมสีทับกันหลายครั้งเพื่อให้ได้ลวดลายสีตามที่ต้องการ สอดคล้องกับการย้อมสีกก ก่อนที่จะนำไปทอของชุมชนเสม็ดงาม ด้วยการนำกกที่ผ่านการจักเส้นตากแห้งแล้วมาย้อม โดยต้องแช่น้ำราว 10 ชั่วโมง หรือ ขำคั้นก่อนทำการย้อมสี เพื่อให้เส้นกกนิ่ม จากนั้นต้มน้ำให้เดือด ใส่สีย้อม แล้วนำเส้นกกที่มัดเป็นกำแช่ลงไปในน้ำสีที่กำลังเดือดทิ้งไว้ 10-15 นาที จึงนำไปล้างน้ำสะอาด จากนั้นนำขึ้นตากในที่ร่มมีลมพัดผ่าน 3-4 วัน หรือ จนกว่าสีจะแห้งสนิท ลูบดูแล้วสีไม่ติดมือออกมา เมื่อเส้นกกสีแห้งสามารถนำไปใช้ในการทอได้

ภาพที่ 2 เลื่อมมัตย้อมลายฉัตรพิมาน

ลวดลายเลือกที่ได้จากการมัตย้อม ของชุมชนเสม็ดงาม ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ปรากฏทั้งสิ้น 4 ลาย ดังนี้

ตารางที่ 2 ชื่อลายเลือกที่ทอดด้วยเทคนิคการมัตย้อม

ที่	ชื่อลายเลือก
1	ฉัตรพิมาน
2	ศิลาตล
3	ประสานพลึง
4	หยาดพิรุณ

1.3 เลื่อยทอด้วยเทคนิคการผสมยกลายกับแบบขิดจก เลื่อยกลวดลายพิเศษ

การยกลายเลื่อยกของชุมชนเสม็ดงาม มีลักษณะเดียวกันกับการทอผ้าขิด คือ กรรมวิธีในการทอเลื่อยเพื่อให้เกิดลวดลายต่าง ๆ ขึ้นมา โดยวิธีการข้ามเส้นยืนในระหว่างการทอ เพื่อให้เกิดลวดลายที่โดดเด่นกว่าสีพื้น วิธีการทำคือ ใช้ไม้สอดเส้นกกเขี่ยหรือสะกิด ข้ามเส้นยืนตามจำนวนช่องที่ต้องการสร้างลายเพื่อยกเส้นพุ่งให้สูงขึ้น ทำให้เกิดเป็นลวดลายต่าง ๆ

การจก เป็นเทคนิคการทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลายต่าง ๆ โดยเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษสอดขึ้นลงวิธีการคือ ใช้ชนเม่น ไม้ หรือนิ้ว สอดเส้นด้ายยืนขึ้น แล้วสอดเส้นด้ายพุ่งพิเศษเข้าไป ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นลวดลายเป็นช่วง ๆ สามารถทำลวดลายได้หลากหลาย ซึ่งจะแตกต่างจากการขิดตรงที่ขิดที่เป็นการใช้เส้นด้ายพุ่งพิเศษเพียงสีเดียว การทอผ้าวิธีจกใช้เวลานานมาก (ฉัฐมา อาสารัฐ และภรดี พันธุภากร, 2527, น. 18)

การทอเลื่อยของชุมชนเสม็ดงาม มีการใช้เทคนิคการทอแบบยกลาย ผสมผสานกับการทอแบบยกล้ง เป็นเทคนิคการทอที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของชุมชนเสม็ดงาม ทั้งการตั้งชื่อลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจากลักษณะการทอธรรมชาติรอบตัวของผู้อยู่ และอิทธิพลทางวัฒนธรรมของสังคมที่เปลี่ยนไป ถือเป็นเทคนิคการทอที่ได้รับการพัฒนาในยุคหลังเพื่อการสร้างคุณค่าโดดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์จากการทอเลื่อย โดยมากแล้วเทคนิคการทอเหล่านี้ เน้นไปที่การนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์มากกว่าการที่จะนำไปใช้แบบดั้งเดิม

ภาพที่ 3 ลายเลื่อยแบบยกลายพิเศษ ลายทิพยเนตร (พินเนต) ลายเบญจรงค์

การรวบรวมลวดลายเลื่อยแบบเทคนิคผสม ยกลายแบบขิดจก หรือเลื่อยกลวดลายพิเศษของชุมชนเสม็ดงาม ได้ทั้งสิ้น 43 ลาย ดังนี้

ตารางที่ 3 ชื่อลายเลื่อยทอด้วยเทคนิคการผสม ยกลายกับแบบขิดจก เลื่อยกลวดลายพิเศษ

ที่	ชื่อลายเลื่อย	ที่	ชื่อลายเลื่อย	ที่	ชื่อลายเลื่อย
1	ลายยกตัวหนังสือ	16	ลายดอกมะลิกัน	31	ลายนกยูง
2	ลายเก้าอี้	17	ลายดอกบานบุรี	32	ลายนก
3	ลายกำแพงเมืองจีน	18	ลายกระต่ายชมจันทร์	33	ลายกระต่าย
4	ลายกนกหยาบ	19	ลายไก่	34	ลายดอกกุหลาบ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	ชื่อลายเส้น	ที่	ชื่อลายเส้น	ที่	ชื่อลายเส้น
5	ลายดอกพิกุล	20	ลายไทยเล็ก	35	ลายผีเสื้อและดอกไม้
6	ลายเบญจรงค์ใหญ่	21	ลายขนมปังดว	36	ลายข้าวหลามตัด
7	ลายเบญจรงค์เล็ก	22	ลายดาวลูกไก่	37	ลายไทยดอกพิกุล
8	ลายทิพย์เนตร/พิณเนศ	23	ลายเขาสระบาป	38	ลายน้ำไหล
9	ลายไทย	24	ลายคลื่น	39	ลายดอกเข็ม
10	ลายไทยผสม	25	ลายหางปลา	40	ลายดอกมะลิใหญ่ผสมดอกเข็ม
11	ลายไทยคู่	26	ลายขอดอกมะลิ	41	ลายเสมีดงาม
12	ลายฝนทิพย์	27	ลายตัวหนอน	42	ลายตัว S
13	ลายมะลิเล็ก	28	ลายไทยหลายชั้น	43	ลายผีเสื้อ
14	ลายมะลิใหญ่	29	ลายตะขาบ		
15	ลายขอ (ลายตัว S)	30	ลายดาวลูกไก่		

2. ภาพสะท้อนเรื่องราวของวิถีชีวิตชุมชนผ่านลวดลายเสื้ออก

การศึกษาลายเสื้ออกเสม็ดงามเพื่อการจัดการความรู้เกี่ยวกับภาพสะท้อนทางสังคมที่สื่อผ่านชื่อลวดลายเสื้ออกชุมชนเสม็ดงามอันเป็นการสะท้อนภาพของวิถีชีวิต อาชีพ ธรรมชาติ และแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นการสื่อสาร ของชาวบ้านมีความสำคัญในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในการสื่อสาร การประสานสามัคคีของคนในชุมชน การพัฒนาการร้อยโยงสายสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งลายเสื้ออกจันทบูรชุมชนเสม็ดงามสะท้อนภาพวิถีชีวิตชุมชนเสม็ดงาม 3 มิติ ได้แก่ 1. ลวดลายที่สะท้อนภาพภูมิศาสตร์ธรรมชาติของชุมชน 2. ลวดลายเสื้ออกที่สะท้อนภาพอาชีพและวิถีชีวิตชุมชน และ 3. ลวดลายเสื้ออกที่สะท้อนถึงอิทธิพลการท่องเที่ยวที่มีผลต่อชุมชน ดังนี้

2.1 ลวดลายที่สะท้อนภาพภูมิศาสตร์ธรรมชาติของชุมชน

การเรียกชื่อลายเส้นของชุมชนเสม็ดงาม สะท้อนให้เห็นลักษณะสภาพแวดล้อมและภูมิศาสตร์ของชุมชน การพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ และความคิดสร้างสรรค์ทางภูมิปัญญาของคนในชุมชนเสม็ดงาม ที่นำเอาสิ่งที่ปรากฏเห็นในธรรมชาติมารังสรรค์เป็นลวดลายที่เกิดขึ้น เช่น ตาว่าจันท์ ตาเกล็ดเต่าสองชั้น ลายดาว ตาเกล็ดเต่าสายฝน ไม้กางเขน โกลศ ศิลาดล ลายเขาสระบาป ลายคลื่น

ภาพสะท้อนทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ชุมชนเสม็ดงาม ที่ถูกถ่ายทอดผ่านชื่อลวดลาย ลักษณะเด่นของลวดลายที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของพื้นที่ หรือความทรงจำ ดังเช่น ลายเขาสระบาป ซึ่งเป็นแนวเขาที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนจากชุมชนเสม็ดงาม อีกทั้งเป็นภูเขาที่มีความสำคัญต่อความเชื่อ และวิถีชีวิตในสถานะต้นแม่น้ำให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ การออกแบบลายเสื้อลายเขาสระบาปจึงเป็นการออกแบบเพื่อสื่อความหมายให้เห็นความสำคัญของของภูเขาสระบาปต่อวิถีชีวิตชุมชน ลักษณะสำคัญของลายนี้คือ การยกเลิกให้เป็นรูปภูเขา การใช้สีที่

เน้นให้เห็นถึงสีของธรรมชาติ คือ สีเขียว หมายถึงพืชพรรณไม้สีเขียว สีนํ้าตาลที่หมายถึงก้อนหิน ดิน และสีธรรมชาติที่ให้ความหมายถึงแม่น้ำ

ภาพที่ 4 เสื้ออกกลายเขาสระบาบ

เสื้อชั้นเดียวลายตาต่าง ๆ เช่น ตาวาจันท์ ตาเกล็ดเต่า ตาไม้กางเขน ตาโกศล ถือเป็นเทคนิคการทอเสื้อที่ใช้วิธีการทอแบบดั้งเดิม การเรียกนำหน้าว่า “ตา” คือลักษณะการเรียกชื่อลายที่สะท้อนให้เห็นวิธีการทอที่ยกลายเสื้อเป็นตา หรือเป็นยก เมื่อครบยก หรือครบลายจะเรียกว่า 1 ตา ทั้งชื่อวาจันท์ เกล็ดเต่า ล้วนสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนเสมีดงามมีลักษณะทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีสภาพทางธรรมชาติ และสัตว์ประจำถิ่นมาก ตลอดจนการมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่มี 2 ลักษณะ คือ ภูมิศาสตร์ที่เป็นภูเขา พื้นที่นา และภูมิศาสตร์ทางทะเล คือลักษณะเด่นของชุมชนเสมีดงาม

ภาพที่ 5 เสื้ออกกลายคลื่นทะเล ลายนก ภาพสะท้อนทางภูมิศาสตร์ของชุมชนเสมีดงาม

2.2 ลวดลายเสื้ออกที่สะท้อนภาพอาชีพและวิถีชีวิตชุมชน

ชุมชนเสมีดงาม เป็นชุมชนที่มีอาชีพที่หลากหลาย ทั้งการทำสวน การทำการประมง และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เนื่องจากมีความพร้อมทางด้านภูมิศาสตร์ที่อยู่บริเวณแนวชายฝั่งปากแม่น้ำ จึงทำให้พื้นที่ดินบริเวณนี้เป็นดินกร่อย น้ำกร่อย อาชีพโดยส่วนใหญ่จึงเป็นการทำการเกษตร ทั้งการปลูกผลไม้ ได้แก่ มะม่วง อโวคาโดเสมีดงาม ซึ่งถือเป็นผลผลิตที่ได้รับการยอมรับและมีปริมาณมากที่สุด แต่ทว่าดั้งเดิมนั้นชุมชนเสมีดงาม มีการ

ทำนา ทำสวน ก่อนที่จะปรับเปลี่ยนมาสู่การทำสวนให้เหมาะกับสภาพพื้นที่ ปัจจุบันไม่ปรากฏการทำนาพบเพียงการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่อยู่บริเวณน้ำกร่อย เช่น กุ้ง ปู ปลา ตลอดจนมีการขุดพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์คือเรือโบราณจึงทำให้มีการพัฒนาพื้นที่บางส่วนไปสู่การท่องเที่ยว เช่น อุทยานเรือสมเด็จพระเจ้าตากสิน ป่าชายเลน ศูนย์การเรียนรู้หัตถกรรม วิถีชีวิตเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการสร้างสรรค์ลวดลายเสื้อทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ภาพสะท้อนของลวดลายเสื้อก ที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต อาชีพของคนในชุมชนเสม็ดงามถูกถ่ายทอดผ่านการตั้งชื่อลวดลาย ลักษณะการให้สีส้น และเรื่องราวประกอบดังนี้

1. ลายเสื้อที่สะท้อนถึงอาชีพทางเกษตรทำนา ทำสวนและประมง เช่น ลายเสื้อที่สะท้อนภาพการทำอาชีพปลูกพืช เสื้อลายพื้นดิน เสื้อลายข้าวเปลือก เสื้อลายข้าวสาร เป็นลายเสื้อกที่สะท้อนถึงลักษณะของอาชีพการทำนา วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเสม็ดงาม แม้ปัจจุบันไม่ปรากฏการทำนาแล้ว แต่การนำเอาลักษณะของเมล็ดข้าวทั้งข้าวเปลือก และข้าวสารมาสร้างสรรค์เป็นลายเสื้อ โดยมีลักษณะสำคัญคือ ลายข้าวเปลือกใช้เส้นกนกที่มีสีเหลืองเป็นสื่อสะท้อนให้เห็นลักษณะของข้าวเปลือก และใช้เส้นกนกสีขาวสะท้อนให้เห็นลักษณะของลายข้าวสาร แสดงให้เห็นว่า ข้าวคือผลผลิตที่สำคัญของชุมชน

ภาพที่ 6 เสื้อลายข้าวเปลือก กับเสื้อลายข้าวสาร

ชุมชนเสม็ดงามสะท้อนภาพของอาชีพทั้งอาชีพปลูกพืชและอาชีพประมง อาทิ ลายไล่ปลาไหล ลายหางปลา ลายคลื่น ลวดลายเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชุมชนเสม็ดงามที่ผูกพันกับอาชีพเกี่ยวกับการประมง การหาปลา หรือการเลี้ยงสัตว์

2. ลายเสื้อที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตความเรียบง่ายของชุมชนเสม็ดงาม อาทิ เสื้อที่เป็นชื่อลายดอกไม้ต่าง ๆ ทั้งดอกพิกุล ดอกเข็ม ดอกบานบุรี ดอกกุหลาบ ตลอดจนลายเสื้อที่สะท้อนความงดงามของท้องฟ้า ดวงดาว นิตานพื้นบ้าน เช่น ลายดาวลูกไก่ ลายกระต่ายหมายจันทร์ ลายกำแพงเมืองจีน

2.3 ลวดลายเสื้อกที่สะท้อนถึงอิทธิพลการท่องเที่ยวและการพัฒนาชุมชน

ชุมชนเสม็ดงาม มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เสื้อก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาลายเสื้อกให้เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นจุดแข็งของชุมชน โดยการสืบทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาในการทอเสื้อ การออกแบบลายเสื้อจากคนรุ่นสู่รุ่น โดยการบูรณาการการออกแบบลวดลายร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาในการพัฒนาลวดลายให้มีความแปลกใหม่ และ

ตอบสนองการดำเนินชีวิตประจำวันของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาในท้องถิ่น (Local ecological knowledge) ที่มีส่วนช่วยในการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น โดยการใช้การสื่อสาร และการนำเสนอผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ทำให้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ชุมชนเสม็ดงามออกแบบลวดลายเสื้อกึ่งที่สะท้อนถึงกระแสการพัฒนาชุมชน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมแห่งการท่องเที่ยว เช่น เสื้อลายเสม็ดงาม ที่เกิดจากการพัฒนาลวดลายเสื้อกึ่งเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์เฉพาะของชุมชนเสม็ดงาม มีการนำเสนอสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญของชุมชนเสม็ดงาม ได้แก่ การวางสีพื้นเป็นสีแดง เสมือนใบของต้นเสม็ด ที่มีสีแดง ยกดอกเป็นสีขาวดอกเล็ก ๆ ให้มีลักษณะเดียวกับดอกเสม็ดที่เมื่อบานจะออกดอกเป็นกลุ่มช่อ การสร้างสรรค์ลายเสื้อให้สะท้อนถึงลักษณะเด่นของต้นเสม็ด อันเป็นต้นไม้ที่เป็นเอกลักษณ์และที่มาของภูมินามชุมชนเสม็ดงาม

ภาพที่ 7 ลายเสม็ดงาม

การสร้างสรรค์ลายเสื้อให้มีลักษณะสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของคนเสม็ดงาม เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จำหน่ายเป็นสิ่งของที่ระลึก รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ในการจัดการท่องเที่ยว สร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ตลอดจนประชาสัมพันธ์พื้นที่ชุมชนเสม็ดงาม ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย นอกจากนั้น ยังมีการสร้างสรรค์ลายที่เป็นการนำเสนออัตลักษณ์ของพื้นที่แห่งอำเภอมณี เช่น ลายเบญจรงค์ อันเป็นการสะท้อนลักษณะของเมืองแห่งอำเภอมณี ตามคำขวัญของจังหวัดเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ว่า “เมืองอำเภอมณี”

กล่าวโดยสรุปแล้ว การสร้างสรรค์ลายเสื้อกึ่งของชุมชนเสม็ดงาม เป็นการสะท้อนแนวความคิดของผู้คนในพื้นที่เพื่อการนำเสนอรากเหง้าที่มาของชุมชน สะท้อนถึงวิถีชีวิตทางการเกษตรกรรมและวิถีของการประมง ท้องทะเล นำเสนอที่มาของอาชีพ มุมมอง จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนการนำเสนอรูปแบบลายเสื้อเพื่อสร้างความโดดเด่นให้แก่ผลิตภัณฑ์จากเสื้อกึ่งเพื่อการจำหน่ายในการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชนสืบไป

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยรวบรวมลายเสื้อกึ่งจันทบูรของชุมชนเสม็ดงาม ได้ค้นคว้ารวบรวมรายชื่อของลวดลายเสื้อกึ่งที่ปรากฏในชุมชนเสม็ดงาม ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ต้องการ

รวบรวมรายชื่อของลายเสือ และนำมาวิเคราะห์ถึงที่มาของลายเสืออันสะท้อนถึงแนวคิด การนำเสนอวิถีชีวิตชุมชนผ่านการเล่าเรื่องด้วยลวดลายและเอกลักษณ์ของลาย ผลการวิจัยพบว่าชุมชนเสมีดงาม มีลวดลายเสืออกที่หลากหลายจากการสั่งสมและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ตลอดจนมีการคิดประดิษฐ์ลวดลายใหม่ ๆ ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการถ่ายทอดที่เน้นการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอลายเสือที่ส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น ตลอดจนการนำเอาลวดลายที่มาจากชุมชนรอบข้างมาประยุกต์ให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย ศรีเจริญประมณ (2563) ที่เสนอเกี่ยวกับการศึกษาผลิตภัณฑ์จากเสืออกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวว่า การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นเพื่อนำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ทำจากเสืออก เหล่านั้นเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ โดยการจัดการความรู้ของชุมชนเพื่อที่จะหนุนเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่นให้มีการสืบทอดภูมิปัญญา และเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ลวดลายเฉพาะถิ่นงานทอเสืออก ของ อัญญาภรณ์ รอดโสมและคณะ (2559) ที่ศึกษาพบว่ากรอบการออกแบบลวดลายในการทอเสืออกที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดคือ ลวดลายที่สะท้อนความเป็นท้องถิ่น และมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น นอกจากนั้นยังสามารถต่อยอดด้วยการนำลวดลายเฉพาะถิ่นนั้นไปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนความเป็นตัวตนของท้องถิ่นได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารวบรวมลายเสืออกจันทบูร เพื่อการจัดการความรู้เรื่องเล่า วิถีชีวิต ของชุมชนเสมีดงามครั้งนี้พบว่าลวดลายเสืออกจันทบูรของชุมชนเสมีดงามไม่เพียงเป็นการตั้งชื่อลายเพื่อให้สะดวกต่อการเรียกและจดจำลักษณะการทอเท่านั้น แต่ยังมีภาพที่สะท้อนสังคมไม่ว่าจะเป็นด้านภูมิศาสตร์ธรรมชาติของชุมชน สะท้อนสภาพอาชีพวิถีชีวิตชุมชน และสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลการท่องเที่ยวที่มีผลต่อชุมชน ซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าใจสภาพทางสังคมของชุมชนเสมีดงามได้ดี จึงเห็นสมควรศึกษาต่อยอดอย่างยิ่ง ดังนี้

1. เสนอแนะให้มีการวิจัยเฉพาะด้านเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาลายเสือ เช่น การพัฒนาลายเสือเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนเสมีดงาม

2. เสนอแนะให้มีการศึกษาการเพิ่มมูลค่าของเสืออกเสมีดงาม

ข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นเพียงบางส่วนในการพัฒนาการทอเสืออกจันทบูร ของชุมชนเสมีดงาม ให้สามารถดำรงอยู่ในฐานะมรดกทางภูมิปัญญาของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- เกษม มานะรุ่งวิทย์. (2564). สื่อสัญลักษณ์ ความเชื่อสู่อัตลักษณ์ผ้าทอไทย-ลาว. *วารสารศิลปศาสตร์* (วังนางเลิ้ง) มทร. พระนคร, 1(1), น. 56-74.
- จุไรรัตน์ สรรพสุข. (2564). *ผู้ให้สัมภาษณ์, สมปอง มูลมณี เป็นผู้สัมภาษณ์, ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี. สัมภาษณ์เมื่อ ธันวาคม 2564.*

- ณัฐมา อาสารัฐ และภรดี พันธุ์ภากร. (2527). การศึกษาเรื่องการทอเสื่อจันทบุรี. *วารสารสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ*, 16(1), น. 1-31.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2547). *นวนิยายกับสังคมไทย (2575-2500)*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุศรินทร์ สายรัตน์ และจักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า. (2563). การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกกของจังหวัดจันทบุรี. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 37(101), น. 104-113.
- ลักษณะพร โรจน์พิทักษ์กุล. (2555). *การพัฒนาตลาดสายเสื่อกกและการถ่ายทอดนวัตกรรมใหม่ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปเสื่อกกบางพลวงเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน*. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ศิริพร บุญชู, นันทวรรณ รักพงษ์. (2555). *ภูมิปัญญาการผลิตเส้นไหมไทยพื้นบ้านอีสาน*. กรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สมปอง มูลมณี. (2564). เรื่องเล่าประจำจังหวัดจันทบุรี: ความสัมพันธ์กับการสร้างพื้นที่เพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดจันทบุรี. *วิจิตรวรรณสาร*, 5(3), น. 337-358.
- สิทธิชัย ศรีเจริญประมง ฤดีวรรณ ยิ่งยงและศตวรรษ ทิพโสธ. (2563). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ของชุมชนบ้านบางกะจะ จังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 21(2), น. 157-166.
- อักษางค์ ร่อไธสง ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา และอุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2559). การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ลวดลายเฉพาะถิ่นงานทอเสื่อกกกลุ่มพนมรุ้งเสื่อกกและหัตถกรรม อำเภอนครชัยศรี จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิชาการศิลปสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 7(2), น. 159-169.

ผู้เขียนบทความ

อาจารย์สมปอง มูลมณี อาจารย์สรिता ปัจจุสานนท์ และอาจารย์อภิสร โคตรโยธา อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี อีเมล sompong.m@rbru.ac.th

เภสัชพืชวัตถุที่ปรากฏในตำรายาใบลานภาคอีสาน PHAMARCEUTICAL PLANT ITEMS AS MENTIONED IN ISAN-PALM LEAF MANUSCRIPT

ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์

NARONGSAK RAWARIN

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

THE RESEARCH INSTITUTE OF NORTHEASTERN ART AND CULTURE (RINAC) MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จังหวัดมหาสารคาม

MAHASARAKHAM PROVINCE

Received: February 1, 2023

Revised: February 28, 2023

Accepted: March 24, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการวิเคราะห์และจัดทำอนุกรมศัพท์สมุนไพร โรค ตำรายา ที่ปรากฏในเอกสารใบลานอีสาน มุ่งเสนอเฉพาะผลวิเคราะห์เภสัชพืชวัตถุที่ปรากฏในตำรายาใบลาน จากข้อมูลปริวรรตถอดแปล จำนวน 12 ฉบับ/ผูก รวมหน้าลานทั้งสิ้น 342 หน้า เมื่อจำแนกความถี่พบเภสัชพืชวัตถุ จำนวน 40 รายการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มีความถี่ระหว่าง 11-30 ครั้ง จำนวน 33 รายการ ความถี่ระหว่าง 31-50 ครั้ง จำนวน 3 รายการ ความถี่ระหว่าง 51-70 ครั้ง จำนวน 2 รายการ ความถี่ระหว่าง 71-90 ครั้ง จำนวน 2 รายการ โดยสามารถจำแนกได้ 7 ประเภท ได้แก่ 1. ผักสวนครัว 2. ไม้เลื้อยเครือเถา 3. ไม้/หญ้า 4. ไม้ยืนต้น 5. ไม้ล้มลุก 6. ไม้พุ่ม และ 7. วาน/หัว

คำสำคัญ: ตำรายาอีสาน สมุนไพร เภสัชพืชวัตถุ ใบลาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ABSTRACT

This research article was part of a research project on an analysis and vocabulary compilation of the herbs, diseases, and pharmacopoeia as found in palm-leaf manuscript that aims to present the analytical result on the pharmaceutical plant items after the transliteration on 12 pieces total 342 pages of the manuscripts. The result indicated that there were 40 pharmaceutical plant items ranked in a descending order consisting of 19 items frequently used 11-30 times and 33 items frequently used 31-50 times and 3 items frequently used 51-70 times and 2 items

frequently used 71-90 times and 2 items. These items were classified into 7 types including 1. home-grown vegetables 2. vine 3. bamboo/grass 4. standing timber 5. seasonal plant 6. Bush and 7. tuber.

Keywords: Isan Pharmacopoeia, Herbs, Pharmaceutical Plant Items, Palm-Leaf, Local Wisdom

บทนำ

จากการศึกษาทิศทางในการทำวิจัยเกี่ยวกับตำรายาโบราณที่ปรากฏในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตำรายาประเภทคัมภีร์หรือเอกสารโบราณจากเอกสารและงานวิจัยตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2562 จำนวน 38 เรื่อง ของอัครพล แสงเงินและ กังวล คัชชีมา (2563, น. 64) พบว่า การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตำรายาโบราณในไทยมี 4 แนวทางสำคัญ คือ 1. งานที่มุ่งศึกษาด้านตัวยาสุมไพร ตำรับยาในภาพรวมพบจำนวน 15 เรื่อง 2. งานที่มุ่งศึกษาจากด้านตำรับยา การวินิจฉัย วิธีการดูแลรักษา พบจำนวน 7 เรื่อง 3. งานที่มุ่งศึกษาด้านภาษาและวรรณกรรมพบจำนวน 3 เรื่อง และ 4. งานที่มุ่งศึกษาตัวยาอาการโรคเฉพาะด้าน พบจำนวน 12 เรื่อง โดยแนวทางทั้งสี่ถือเป็นแนวทางสำคัญที่มีการศึกษาในไทยและหากจะศึกษาวิจัยแนวตำรายาโบราณให้เกิดประโยชน์ควรมีการบูรณาการข้ามศาสตร์จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการวิจัยเกี่ยวกับตำรายาโบราณ

สมัย วรรณอุดร (2558, น. 111-112) ได้กล่าวถึงโรคและยาในตำรายาภาคอีสานและลาวว่า ตำรายาที่บ้านทีกไฉนเอกสารโบราณภาคอีสานและลาวเป็นภูมิปัญญาด้านสุขภาพของบรรพบุรุษอีสานที่เกิดจากประสบการณ์จริงในชีวิตที่มีการสั่งสมมานานผ่านการกลั่นกรองทดลองใช้โดยการลองผิดลองถูก เรียนรู้อาการของผู้ป่วย เรียนรู้คุณสมบัติของพืชแต่ละชนิดว่ามีสรรพคุณอย่างไร ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมของสัตว์ป่าที่กินพืชเป็นอาหาร หรือกินพืชเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยหรืออาการบาดเจ็บของตนเอง องค์ความรู้จึงค่อย ๆ สั่งสมเรื่อยมาจนมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติแวดล้อมรอบตัวสามารถนำเอาพืชชนิดต่าง ๆ มาใช้เป็นยารักษาอาการเจ็บป่วยของคนในชุมชนได้อย่างกลมกลืนและมีการถ่ายทอดสืบสานกันมาจากรุ่นสู่รุ่นทั้งแบบมุขปาฐะและแบบลายลักษณ์ที่มีการบันทึกไว้ในเอกสารโบราณจนกลายเป็นภูมิปัญญาทางสาธารณสุขอันทรงคุณค่าที่บรรพบุรุษอีสานและลาวได้นำเสนอให้เห็นผ่านการรักษาอาการเจ็บป่วยของผู้คนในชุมชน โดยใช้สมุนไพรและวัตถุธาตุที่มีอยู่รอบ ๆ ตัวในชุมชน

วีณา วิสเพ็ญ (2550, น. 5-6) ได้กล่าวถึงคุณค่าด้านอักษรศาสตร์ การสื่อสารและการแพทย์พื้นบ้าน ไว้ว่า ตำรายานี้เป็นบันทึกองค์ความรู้ด้านการแพทย์ของหมอชาพื้นบ้านด้วยตัวอักษรโบราณ เป็นการปรับความรู้ความเข้าใจของผู้คนที่มองว่า องค์ความรู้สมัยก่อนมักเป็นจารีตมุขปาฐะ (Oral Tradition) ที่เน้นการถ่ายทอดด้วยการบอกเล่า ดังที่รับรู้กันอยู่เพียงอย่างเดียว แม้ที่จริงในชุมชนต่าง ๆ ได้มีการบันทึกไว้เพียงแต่อาจยังค้นไม่พบ สูญหายหรือมีจำนวนน้อย สอดคล้องกับทิพย์วารี สงนอก (2558, น. 112) ที่พบว่า ตำรายาที่หมอพื้นบ้านนำมาใช้รักษานั้น บางตัวรักษาโรคได้หลายชนิด แต่วิธีการนำมาใช้จะแตกต่างกัน เช่น บางโรคอาจใช้ใบรักษา บางโรคอาจใช้รากรักษา บางโรคอาจใช้แก่นหรือเนื้อไม้รักษา หรือบางโรคอาจใช้เหง้าหรือหัวรักษา เป็นต้น

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นทำให้เห็นความเคลื่อนไหว ความพยายาม ความตื่นตัว แม้กระทั่งการเป็นที่พึ่งทางวิชาการของภาคส่วนวิชาการเฉพาะในภาคอีสานของประเทศไทย เป็นส่วนหนึ่งที่ถูกนำเสนอให้เห็น

องค์ความรู้สำคัญที่พบในตำรายาโบราณให้แก่สังคมประเทศชาติ เพื่อเป็นลายแทง พิมพ์เขียวในการสร้างสรรค์ทางเลือก ทางรอด ต่อยอดองค์ความรู้ให้สามารถแตกแขนงสู่การดูแลสุขภาพเสริมสร้างสุขภาพอย่างยั่งยืน เป็นรูปธรรมต่อไป ตำรายาในเอกสารโบราณ เช่น ไบลาณ สมุดไทย สมุดฝรั่ง ฯลฯ ถือเป็นมรดกภูมิปัญญา ด้านวรรณกรรมทางการแพทย์สำคัญของชาติที่ยังหลงเหลือและรอการสืบค้นส่งต่อ แต่ภูมิปัญญาหลายส่วนนั้นสูญหายไปอย่างไม่มีวันหวนกลับ ตามแก่นสารความเป็นอนิจจังของชีวิต ดิตถ์หมอยาพื้นบ้านพื้นเมืองไปสู่สัมปรายภพ ซึ่งขาดการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างน่าเสียดาย

บทความนี้ได้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์และจัดทำอนุกรมศัพท์สมุนไพร โรค ตำรับยา ที่ปรากฏในเอกสารไบลาณอีสาน ศึกษาโดยณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ (2564, น. 35) ซึ่งดำเนินการวิจัยจากข้อมูลปริวรรตถอดแปลเอกสารไบลาณท้องถิ่นภาคอีสาน จำนวน 12 ฉบับ/ผูก รวมหน้าลานทั้งสิ้น 342 หน้า ซึ่งกลุ่มยาที่เป็นพืชมีความโดดเด่น โดยพบว่ามีการใช้ ร้อยละ 77 ของเภสัชวัตถุทั้งหมด จึงได้ทำการวิเคราะห์อย่างละเอียดเพิ่มเติมเพื่อจัดจำแนกให้เห็นประเภทของพืชพันธุ์ที่พบ เพื่อพิสูจน์คำกล่าวของคนอีสานที่ว่า “กินอาหารเป็นยา” ซึ่งพืชนั้นถือเป็นองค์ประกอบหลักสำคัญของคนอีสานมาตั้งแต่บรรพกาล

นอกจากนี้ในงานวิจัยดังกล่าวยังได้เพิ่มเติมนิยามเภสัชวัตถุ ซึ่งโดยทั่วไปหมายถึง วัตถุที่นำมาปรุงยาประกอบด้วย รูป สี กลิ่น รส และนามเรียก มีสามประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ พืชวัตถุ สัตว์วัตถุ และธาตุวัตถุ โดยแยกส่วนออกมา ระบุเพิ่มเติมตามคุณสมบัติเด่น อีก 3 ประการ ได้แก่ น้ำกระสาย เห็ดรา และอื่น ๆ ที่ไม่สามารถจำแนกได้ รวมเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1. พืชวัตถุ หมายถึง พืชประเภทต่าง ๆ ที่นำส่วนต่าง ๆ ของพืชมาประกอบยาในเอกสารไบลาณ เช่น ไม้ยืนต้น ไม้เลื้อยเครือเถา ไม้ล้มลุก ประเภทปาล์ม ไม้/หญ้า เป็นต้น 2. สัตว์วัตถุ หมายถึง สัตว์ประเภทต่าง ๆ ที่นำส่วนต่าง ๆ ของสัตว์มาประกอบยาในเอกสารไบลาณ เช่น ปลา แมลง สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ เป็นต้น 3. ธาตุวัตถุ หมายถึง แร่ธาตุประเภทต่าง ๆ ที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น การทับถม กัดกร่อน หรือได้จากการผ่านกระบวนการเผาไหม้ มาประกอบยาในเอกสารไบลาณ เช่น เกลือ นมผา ตะกั่ว สนิมเหล็ก สารส้ม เป็นต้น 4. น้ำกระสายยา หมายถึง เครื่องแทรกยา ซึ่งส่วนมากเป็นของเหลว มาประกอบยาในเอกสารไบลาณ ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้ศึกษาคัดแยกออกจากคุณสมบัติสมุนไพรประเภทอื่น โดยมีคำว่า “น้ำ” นำหน้า 5. เห็ดรา หมายถึง เห็ดรา และพืชชั้นต่ำอื่น ๆ มาประกอบยาในเอกสารไบลาณ เช่น เห็ดขี้ควาย เห็ดนางเห ตะไคร้ น้ำ เป็นต้น และ 6. อื่น ๆ (ที่ไม่สามารถจำแนกได้) หมายถึง วัตถุที่มีความหมายในทางไสยศาสตร์ สิ่งของประกอบพิธีกรรม โดยไม่สามารถอธิบายประเภทได้ชัดเจน มาประกอบยาในเอกสารไบลาณ เช่น ดอกกัวช้าย ดอกกัวขาว ฝมยุ่ ลูกบันไดแม่หม้าย ครกมองแม่หม้าย เป็นต้น

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาวิจัยด้านอื่น ๆ และเน้นการปรากฏใช้อย่างตรงไปตรงมาตามเอกสารโบราณ จึงเลือกนำเสนอส่วนที่เป็นเภสัชพืชวัตถุโดยเฉพาะสะท้อนให้เห็นความสำคัญของพืชสมุนไพร ความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ การหาได้ง่าย รวมถึงการเป็นพืชประจำท้องถิ่น ซึ่งชื่อพืชบางชื่ออาจเป็นองค์ประกอบหนึ่งของพิธีกรรมการรักษา เช่น เครื่องคาย เครื่องบวงสรวง เครื่องบูชา เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์และจำแนกประเภทเอกสารพืชวัตถุที่ปรากฏในตำราใบลานอีสาน จากข้อมูลปริวรรตถอดแปลใบลาน จำนวน 12 ฉบับ/ผู้กรรมน้ำลานทั้งสิ้น 342 หน้า

ขอบเขตของการวิจัย

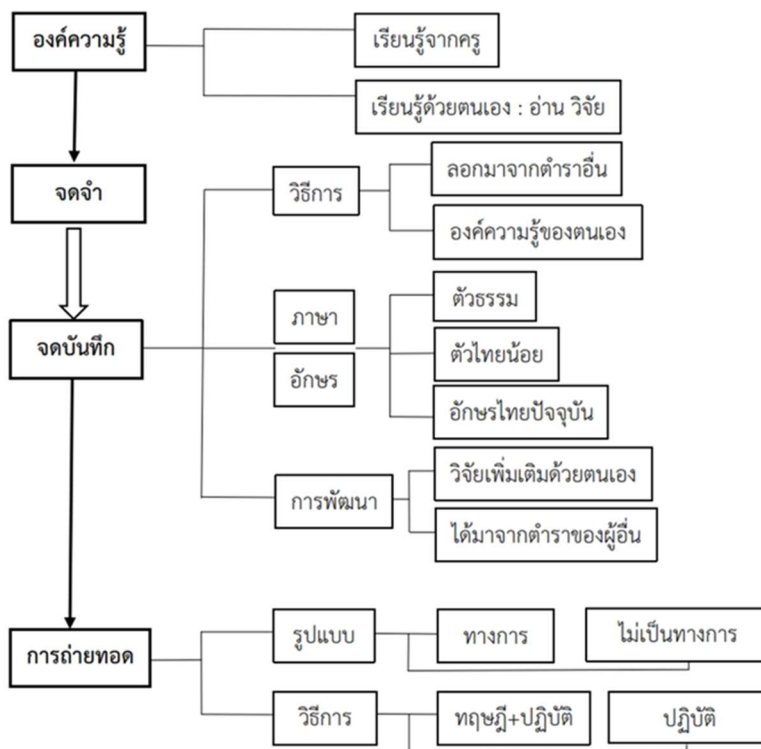
ขอบเขตการศึกษาตำรายาใบลาน จำนวน 12 ฉบับ/ผู้กรรมน้ำลานทั้งสิ้น 342 หน้า โดยกำหนดรหัส เช่น BL0001003 มีความหมายดังนี้ BL หมายถึง ใบลานตำรายาในสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน 0001 หมายถึง มัดที่ 0001, 003 หมายถึง ผู้ที่ 003 ดังข้อมูลใบลานที่ปรากฏ ดังนี้

1. ตำรายาใบลาน ผู้ที่ 1 รหัส BL0001003 ตัวอักษรธรรม ภาษาไทยอีสาน มีจำนวน 74 หน้าลาน ข้อมูลจำเพาะเพิ่มเติม วัดมหาชัย ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปริวรรตโดย นายสมัย วรรณอุดร
2. ตำรายาใบลาน ผู้ที่ 2 รหัส BL0001004 ตัวอักษรไทยน้อย ภาษาไทยอีสาน มีจำนวน 28 หน้าลาน ข้อมูลจำเพาะเพิ่มเติมปริวรรตโดย นายธนวัฒน์ เชื้อโคกกรวด
3. ตำรายาใบลาน ผู้ที่ 3 รหัส BL0001011 ตัวอักษรธรรม ภาษาไทยอีสาน มีจำนวน 16 หน้าลาน ข้อมูลจำเพาะเพิ่มเติมปริวรรตโดย นางสาวอัญชลี อัมมอรุณ
4. ตำรายาใบลาน ผู้ที่ 4 รหัส BL0001012 ตัวอักษรธรรม ไทยน้อย ภาษาไทยอีสาน มีจำนวน 50 หน้าลาน ข้อมูลจำเพาะเพิ่มเติม ธรรม น.1-13, ไทยน้อย น.14-16, ธรรม น.17-25 ปริวรรตโดย อ.ภก.ณัฐพงษ์ วิชัย
5. ตำรายาใบลาน ผู้ที่ 5 รหัส BL0002011 ตัวอักษรธรรม ภาษาไทยอีสาน มีจำนวน 26 หน้าลาน ข้อมูลจำเพาะเพิ่มเติมปริวรรตโดย นายณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์
6. ตำรายาใบลาน ผู้ที่ 6 รหัส BL0005010 ตัวอักษรไทยน้อย ภาษาไทยอีสาน มีจำนวน 22 หน้าลาน ข้อมูลจำเพาะเพิ่มเติม ปริวรรตโดย นางสาวอัญชลี อัมมอรุณ
7. ตำรายาใบลาน ผู้ที่ 7 รหัส BL0005013 ตัวอักษรธรรม ภาษาไทยอีสาน มีจำนวน 24 หน้าลาน ข้อมูลจำเพาะเพิ่มเติม ปริวรรตโดย นางสาวอัญชลี อัมมอรุณ เคยใช้เป็นข้อมูลใน ตำรายาวิธมหาชัย เล่ม 3
8. ตำรายาใบลาน ผู้ที่ 8 รหัส BL0005016 ตัวอักษรธรรม, ไทยน้อย ภาษาไทยอีสาน มีจำนวน 20 หน้าลาน ข้อมูลจำเพาะเพิ่มเติม ในวัดมหาชัย ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีอักษรไทยน้อย 2 ลานสุดท้าย ปริวรรตโดย นายอิทธิราช นันชนดี
9. ตำรายาใบลาน ผู้ที่ 9 รหัส BL0008006 ตัวอักษรธรรม ภาษาไทยอีสาน มีจำนวน 14 หน้าลาน ข้อมูลจำเพาะเพิ่มเติม วัดศรีสมพร บ้านแบก ตำบลนาทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม เคยใช้เป็นข้อมูลในตำรายาวิธศรีสมพร ปริวรรตโดย นายสมัย วรรณอุดร
10. ตำรายาใบลาน ผู้ที่ 10 รหัส BL0009004 ตัวอักษรไทยน้อย ภาษาไทยอีสาน มีจำนวน 36 หน้าลาน สมบัติวัดมหาชัย พระอารามหลวง ข้อมูลจำเพาะเพิ่มเติมปริวรรตโดย นายณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์

11. ตำรายาโบราณ ผู้ที่ 11 รหัส BL0011005 ตัวอักษรไทยน้อย ภาษาไทยอีสาน มีจำนวน 66 หน้าลาน เป็นตำรายาวัดป่าสักคาราม บ้านท่าม่วง ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดข้อมูลจำเพาะเพิ่มเติม บรรณาธิการ โดย นายธนวัฒน์ เชื้อโคกกรวด

12. ตำรายาโบราณ ผู้ที่ 12 รหัส BL0011006 ตัวอักษรธรรม ภาษาไทย มีจำนวน 16 หน้าลาน ข้อมูลจำเพาะเพิ่มเติมบรรณาธิการโดย อ.ภค.ณัฐพงษ์ วิชัย บรรณาธิการ

บทความนี้อาศัยกรอบแนวคิดของอุษา กลิ่นหอม (2552, น. 20) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา การจดบันทึกเพื่อจัดทำตำราทั้งหลายต้องเริ่มจากการเรียนรู้ การเรียนรู้อาจเกิดได้หลายช่องทาง เช่น การเรียนรู้จากผู้อื่น หรือครู การเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อนำผลจากการเรียนมาวิเคราะห์สังเคราะห์จนกลายเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปสู่ การจดบันทึกหรือการจัดทำตำรา ทั้งเพื่อการใช้ประโยชน์ในอนาคตของผู้จดบันทึกเอง หรือเพื่อการสืบทอด องค์ความรู้เหล่านั้น การจดบันทึกสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร การวาดภาพ เป็นต้น ดังผังภูมิ

ภาพที่ 1 แนวคิดที่ใช้ในการศึกษาดำรายาพื้นเมืองอีสาน

ที่มา: ปรับปรุงจากแนวคิด อุษา กลิ่นหอม, 2552, น. 21.

แสดงให้เห็นว่าใบลานตำรายาที่เป็นข้อมูลวิจัยเป็นองค์ความรู้ที่ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือว่าเป็นความรู้ด้านตำรายาของชุมชน รวมถึงแนวคิดของ และแนวคิดของสมัย วรรณอดุตร (2558, น. 111-112) ภูมิปัญญาด้านสุขภาพของบรรพบุรุษอีสานที่เกิดจากประสบการณ์จริงในชีวิตที่มีการสั่งสมมาผ่านการกลั่นกรองทดลองใช้โดยการลองผิดลองถูก เรียนรู้อาการของผู้ป่วย เรียนรู้คุณสมบัติของพืชแต่ละชนิดว่ามีสรรพคุณอย่างไร ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมของสัตว์ป่าที่กินพืชเป็นอาหาร หรือกินพืชเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยหรืออาการบาดเจ็บของตนเอง องค์ความรู้นี้จึงค่อย ๆ สั่งสมเรื่อยมาจนมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติแวดล้อมรอบตัวสามารถนำเอาพืชชนิดต่าง ๆ มาใช้เป็นยารักษาอาการเจ็บป่วยของคนในชุมชนได้อย่างกลมกลืนและมีการถ่ายทอดสืบสานกันมาจากรุ่นสู่รุ่นทั้งแบบมุขปาฐะและแบบลายลักษณ์ที่มีการบันทึกไว้ในเอกสารโบราณจนกลายเป็นภูมิปัญญาทางสาธารณสุขอันทรงคุณค่าที่บรรพบุรุษอีสานและลาวได้นำเสนอให้เห็นผ่านการรักษาอาการเจ็บป่วยของผู้คนในชุมชน โดยใช้สมุนไพรและวัตถุธาตุที่มีอยู่รอบ ๆ ตัวในชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะเภสัชพืชวัตถุ โดยรวบรวมข้อมูลจากการปริวรรต จากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ วัดมหาชัย ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม วัดศรีสมพร บ้านแบก ตำบลนาทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม วัดป่าสักดาราม บ้านท่าม่วง ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นใบลานที่ชุมชนได้มอบให้รักษาและศึกษา
2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยกระบวนการการคัดเลือกตำรายาที่สมบูรณ์ นำมาปริวรรตถ่ายทอดจากอักษรโบราณเป็นอักษรไทย โดยใช้วิธีการถ่ายทอดคำต่อคำ บรรทัดต่อบรรทัด สันนิษฐานวรรณยุกต์ คงศัพท์เฉพาะ เปลี่ยนบางคำให้สะกดตามรูปแบบปัจจุบัน โดยใช้โปรแกรมไมโครซอฟเวิร์ด (Microsoft word) จากเนื้อหาตำรายาที่ปริวรรต จากตำรายาใบลาน ในสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน จำนวน 12 ฉบับ/ผูก รวมหน้าลานทั้งสิ้น 342 หน้า และจัดจำแนกจำนวนความถี่ที่มีความซ้ำในการใช้เภสัชพืชวัตถุ ตั้งแต่ 10 ความถี่เป็นต้นไป เป็นหมวดหมู่ประเภทเภสัชพืชวัตถุ จากมากไปหาน้อย
3. การนำเสนอผลการวิจัย นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นภาพและแผนภูมิ เพื่อให้เห็นความถี่ที่ปรากฏของข้อมูลพืชในตำรายาโบราณ

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เภสัชพืชวัตถุที่ปรากฏในตำราใบลานอีสาน จากข้อมูลปริวรรตถอดแปลใบลาน จำนวน 12 ฉบับ/ผูก รวมหน้าลานทั้งสิ้น 342 หน้า จากการวิเคราะห์ข้อมูล จากตำรายาใบลาน ในสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน ผู้วิจัยสามารถจัดจำแนกจำนวนความถี่เป็นหมวดหมู่ พืชวัตถุ จากมากไปหาน้อย นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางและแผนภูมิ เพื่อให้เห็นความถี่ที่ปรากฏของข้อมูลในตำรายาโบราณ โดยมีผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยจำนวน พืชวัตถุ

รายการ	เภสัชพืชวัตถุ
ตำรายาโบราณ ผูกที่ 1	273
ตำรายาโบราณ ผูกที่ 2	174
ตำรายาโบราณ ผูกที่ 3	186
ตำรายาโบราณ ผูกที่ 4	827
ตำรายาโบราณ ผูกที่ 5	241
ตำรายาโบราณ ผูกที่ 6	110
ตำรายาโบราณ ผูกที่ 7	64
ตำรายาโบราณ ผูกที่ 8	1,095
ตำรายาโบราณ ผูกที่ 9	105
ตำรายาโบราณ ผูกที่ 10	197
ตำรายาโบราณ ผูกที่ 11	501
ตำรายาโบราณ ผูกที่ 12	155
รวมทั้งหมด	3,928

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยจากเอกสารโบราณจำนวน 12 รายการ รวมหน้าลานทั้งสิ้น 342 หน้า พบว่า พืชวัตถุ มีจำนวน 3,928 รายการ โดยพบมากที่สุดเป็น ตำรายาโบราณ ผูกที่ 8 จำนวน 1,095 รายการ ตำรายาโบราณ ผูกที่ 4 จำนวน 827 และตำรายาโบราณ ผูกที่ 11 จำนวน 501 รายการ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จัดจำแนกจำนวนความถี่เภสัชพืชวัตถุ

ลำดับที่	เภสัชพืชวัตถุ	ความถี่
1	อ้อยดำ	88
2	ข้าวเจ้า/เจ้า/เข้า (ข้าว) ข้าว/เข้าข้าว/เข้าเจ้า	84
3	ขิง	64
4	ยานาง	59
5	จันทน์แดง	50
6	พริก/พิก	43
7	เทียน	32
8	หมอน้อย	30

ลำดับที่	เภสัชพืชวัตถุ	ความถี่
9	ยานาง, ราก/ฮาก	23
10	ขมิ้น/เข้าหมื่น	21
11	แค้วง, ราก	19
12	ผักหวานบ้าน, ราก/ฮาก	19
13	ว่านไฟ (ไฟ) /หว่านไฟ	17
14	หมากอีก, ราก/หมากเออะ, ฮาก/หมากเอ็ก, ราก/หมากอีก, ราก/เอ็ก, ราก	17
15	ก้านตง/ก้านตรง	16
16	เปี้ยฝู/ผู้	16
17	ผากควาย, หนุ้า/หย้า	16
18	ถั่วชะแดด/ถั่วแดด	15
19	หวด, ราก/ฮาก	15
20	คา, หนุ้า/หย้า/หนุ้าคา	14
21	ชะมัด/ชามัด	14
22	หมอน้อย, ราก/ฮาก	14
23	เขาฮอ/บอระเพ็ด	13
24	คา, ฮาก/หนุ้าคา, ราก/ฮาก, หย้าคา, ฮาก	13
25	จันทอม	13
26	พริกน้อย	13
27	อ้อยดำ, ตา	13
28	จืดดำ	12
29	ชะมอ, หมาก	12
30	แพงคำฮ้อง/แพงคำฮ้อย	12
31	สั้มกบ, สบกบ (สั้มกบ)	12
32	เขาฮอ, เครือ	11
33	เขือบ้า, ราก/ฮาก	11
34	ถั่วพู, ราก/ฮาก, ถั่วญู, ฮาก	11
35	นมจั่ว	11
36	ผักหวานบ้าน	11
37	พริกไทย/พริกทัย	11
38	เพ็ก, ฮาก	11

ลำดับที่	เกสรพืชชีวิต	ความถี่
39	ลัษมีน, หย้า (หย้า) /ลัษลิน/ลัษมีน/ลัษลิน/ลัษมีน, หย้า/ลัษลิน, หย้า	11
40	แห้วหมู, หย้า/แห้วหมู, หย้า (หย้า)	11

จากตารางที่ 2 พบเกสรพืชชีวิต จำนวน 40 รายการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

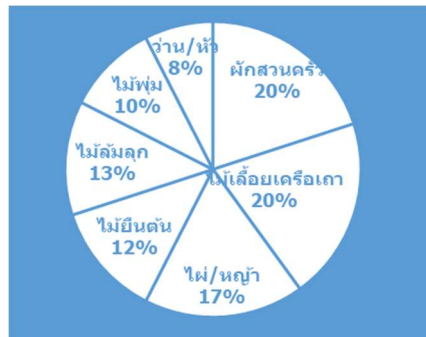
1. ความถี่ระหว่าง 11-30 ครั้ง จำนวน 33 รายการ ได้แก่ หมอน้อย, ยานาง, ราก/ฮาก, ขมิ้น/เข้าหมื่น, ผักหวานบ้าน, ราก/ฮาก, แคว้ง, ราก, วานไฟ (ไฟ) /หวานไฟ, หมากอีก, ราก/หมากเออะ, ฮาก/หมากเอ็ก, ราก/หมากอีก, ราก/เอ็ก, ราก, เบี้ยผู้/ผู้, ก้านตง/ก้านตรง, ผากควาย, หย้า/หย้า, ถั่วชะแดด/ถั่วแดด, หวด, ราก/ฮาก, หมอน้อย, ราก/ฮาก, ชะมัด/ชามัด, คา, หย้า/หย้า/หย้าคา, เขาฮอ/บอระเพ็ด, อ้อยดำ, ตา, จันหอม, คา, ฮาก/หย้าคาราก/ฮาก, หย้าคา, ฮาก, พริกน้อย, แพงคำฮ้อง/แพงคำฮ้อย (อีเหนียว), จั้วดำ, ชะมอ, หมาก, ส้มกบ, สบกบ (ส้มกบ) , เขาฮอ, เครือ, นมจั่ว, เชื้อบ้า, ราก/ฮาก, เพ็ก, ฮาก, ลัษมีน, หย้า (หย้า) /ลัษลิน/ลัษมีน/ลัษลิน/ลัษมีน, หย้า/ลัษลิน, หย้า, แห้วหมู, หย้า/แห้วหมู, หย้า (หย้า), ถั่วพู, ราก/ฮาก, ถั่วกู, ฮาก, ผักหวานบ้าน และพริกไทย/พริกไทย
2. ความถี่ระหว่าง 31-50 ครั้ง จำนวน 3 รายการ ได้แก่ จันแดง, พริก/พิก และ กระเทียม
3. ความถี่ระหว่าง 51-70 ครั้ง จำนวน 2 รายการ ได้แก่ ชิง และ ยานาง
4. ความถี่ระหว่าง 71-90 ครั้ง จำนวน 2 รายการ ได้แก่ อ้อยดำ และ ข้าวจ้าว/เจ้า/เข้า (ข้าว) จ้าว/เข้า จ้าว/เข้าเจ้า

จากข้อมูลในตารางที่ 2 สามารถจัดจำแนกข้อมูลเกสรพืชชีวิต จำนวน 40 รายการ ตามประเภทของพืช เป็นตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงการจำแนกประเภทเกสรพืชชีวิตที่พบ

ประเภท	จำนวน
ผักสวนครัว	8
ไม้เลื้อยเครือเถา	8
ไผ่/หย้า	7
ไม้ยืนต้น	5
ไม้ล้มลุก	5
ไม้พุ่ม	4
वान/หัว	3
รวม	40

ประเภทของเกสรพืชวัตถุที่พบในตำรายาโบราณอีสาน

ภาพที่ 1 แสดงประเภทของเกสรพืชวัตถุได้

จากภาพที่ 1 ประเภทเกสรพืชวัตถุที่พบในตำรายาโบราณอีสาน จำนวน 12 ผู้กรวบรวมหน้าลานทั้งสิ้น 342 หน้า สามารถจำแนกประเภทของพืชที่พบได้ 7 ประเภท โดยจัดเรียงตามจำนวนร้อยละ ดังนี้

1. ผักสวนครัว มีร้อยละ 20 ได้แก่ พริก/พริก, เทียม, แคว้ง, ราก, หมากอีก, ราก/หมากเออะ, ฮาก/หมากเอ็ก, ราก/หมากอีก, ราก/เอ็ก, ราก, พริกน้อย, ถั่วพู, ราก/ฮาก, ถั่วถู, ฮาก, ผักหวานบ้าน, พริกไทย/พริกไทย, พัก, หมาก
2. ไม้เลื้อยเครือเถา 20 มีร้อยละ ได้แก่ ยานาง, หมอน้อย, ยานาง, ราก/ฮาก, ถั่วชะแตก/ถั่วแตก, หมอน้อย, ราก/ฮาก, เขาฮอ/บอระเพ็ด, เขาฮอ, เครือ, นมจั่ว
3. ไม้/หญ้า มีร้อยละ 17 ได้แก่ ข้าวเจ้า/เจ้า/เข้า (ข้าว) ข้าว/เข้าข้าว/เข้าเจ้า, ผักควาย, หญ้า/หญ้า, คา, หญ้า/หญ้า/หญ้าคา, คา, ฮาก/หญ้าคา, ราก/ฮาก, หย้าคา, ฮาก, เพ็ก, ฮาก, ลับมื่น, หย้า (หญ้า) /ลัปมื่น/ลัปมื่น/ลัปมื่น, หญ้า/ลัปมื่น, หญ้า, หัวหมู, หญ้า/หัวหมู, หย้า (หญ้า)
4. ไม้ล้มลุก มีร้อยละ 13 ได้แก่ อ้อยดำ, เบี้ยผู่/ผู่, อ้อยดำ, ตา, แพงคำฮ้อง/แพงคำฮ้อย (อีเหนียว), เขือบ้า, ราก/ฮาก เหมือนคน
5. ไม้ยืนต้น มีร้อยละ 12 ได้แก่ หวด, ราก/ฮาก, จันทอม, จั้วดำ, ซะมอ, หมาก, ส้มกบ, สบกบ (ส้มกบ), เตื่อปอง/ปอง
6. ไม้พุ่ม มีร้อยละ 10 ได้แก่ จันทอง, ผักหวานบ้าน, ราก/ฮาก, ก้านตง/ก้านตรง, ซะมัด/ซามัด
7. วัชพืชราก มีร้อยละ 8 ได้แก่ ขิง, ขมิ้น/เข้าหมื่น, ว่านไฟ (ไฟ) /หวานไฟ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์เกสรพืชวัตถุที่ปรากฏในตำรายาโบราณอีสาน จากข้อมูลปริวรรตถอดแปลโบราณ จำนวน 12 ฉบับ/ผู้กรวบรวมหน้าลานทั้งสิ้น 342 หน้า สามารถจำแนกประเภทของเกสรพืชวัตถุได้อย่างน้อย 7 ประเภท แสดงให้เห็นว่าเกสรพืชวัตถุที่นำมาประกอบเป็นยารักษาในโบราณนั้นเป็นพืชที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยเฉพาะพืชสวนครัว ที่มีมากถึง

ร้อยละ 20 ที่มีอยู่ใกล้ตัวมากที่สุด เช่น พริก กระเทียม หมากอีก พัก เป็นต้น ประเภทไม้เลื้อยเครือเถา ซึ่งเท่ากัน คือ ร้อยละ 20 นั้น ก็เป็นพืชที่อยู่ตามป่าใกล้บ้าน หาได้ง่าย เช่น ยานาง บอระเพ็ด เป็นต้น ส่วนประเภทไม้และหญ้านั้น มีชาวเจ้าเป็นหลัก หญ้าปากควาย หญ้าคา เป็นต้น ซึ่งมีร้อยละ 17 ประเภทไม้ล้มลุก มีร้อยละ 13 เช่น อ้อยดำ แพง คำฮ้อย เชื้อบ้า ประเภทไม้ยืนต้น พบร้อยละ 12 เช่น มะหวด สมอ ส้มกบ ประเภทไม้พุ่ม มีร้อยละ 10 เช่น จันทน์ ผักหวานบ้าน ก้านตง และ ประเภทหว้า/หวี มีร้อยละ 8 ได้แก่ จิง, ขมิ้น/เข้าหมื่น, ว่านไฟ (ไฟ) /หว้าหวี, ซึ่งเกสรพืชชนิดทั้งหมดพบทั่วไปในป่าเต็งรัง พื้นที่โคกโนน และพบไม้พุ่มกับว่านต่าง ๆ นั้น ซึ่งเป็นระบบนิเวศของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งสิ้น แต่ก็มีตัวยานอื่น เช่น พริกไทย ที่อาจนำเข้ามาจากต่างถิ่น สอดคล้องกับ สมัย วรรณอุตร (2558, น. 111-112) ที่ว่าภูมิปัญญาด้านสุขภาพของบรรพบุรุษอีสานที่เกิดจากประสบการณ์จริงในชีวิตที่มีการสั่งสมมานานผ่านการกลั่นกรองทดลองใช้โดยการลองผิดลองถูก องค์ความรู้นี้จึงค่อย ๆ สั่งสมเรื่อยมาจนมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติแวดล้อมรอบตัวสามารถนำเอาพืชชนิดต่าง ๆ มาใช้เป็นยารักษาอาการเจ็บป่วยของคนในชุมชนได้อย่างกลมกลืนและมีการถ่ายทอดสืบสานกันมาจากรุ่นสู่รุ่นทั้งแบบมุขปาฐะและแบบลายลักษณ์ และในกระบวนการวิจัยนี้มีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับแนวคิดของอุษา กลิ่นหอม (2552, น. 20) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา การจดบันทึกเพื่อจัดทำตำราทั้งหลายต้องเริ่มจากการเรียนรู้ การเรียนรู้อาจเกิดได้หลายช่องทาง เช่น การเรียนรู้จากผู้รู้หรือครู การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสำคัญ และแสดงให้เห็นว่าโบราณตำรายาที่เป็นข้อมูลวิจัยเป็นองค์ความรู้ที่ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือเป็นความรู้ด้านตำรับยาของชุมชน หากหมอยาพื้นบ้านปัจจุบันสามารถนำเอาองค์ความรู้ตำรายาจากโบราณที่ปริวรรตแล้วไปประยุกต์ใช้ในการรักษาโรคของผู้ป่วย ย่อมสามารถสืบทอดภูมิปัญญาด้านการแพทย์พื้นบ้านได้อย่างสมบูรณ์แบบ เนื่องจากปัจจุบัน ผู้ที่สนใจศึกษาตำรายาโบราณได้ส่วนมากไม่ใช่หมอพื้นบ้าน และหมอยาพื้นบ้านหลายท่านก็ไม่สามารถอ่านตำรายาที่เป็นตัวอักษรโบราณบันทึกได้ แนวคิดของอุษา กลิ่นหอมจึงเป็นรูปแบบที่สมควรนำไปต่อยอดเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในวงกว้างและอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาต่อยอดหาความสัมพันธ์ระหว่างเภสัชวัตถุที่ใช้มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด กับโรคและอาการที่ปรากฏในเอกสารโบราณ จะทำให้สามารถระบุได้ว่าสมุนไพรตัวใดที่มีการใช้มากที่สุด ใช้รักษาโรคและอาการใดบ้าง รวมถึงการมุ่งศึกษาสมุนไพรชนิดนั้น ๆ เป็นการเฉพาะในคุณสมบัติทางเคมีได้ด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้จัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนงานวิจัยการวิเคราะห์และจัดทำอนุกรมศัพท์สมุนไพร โรค ตำรับยา ที่ปรากฏในเอกสารโบราณอีสานในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์วิภา วิสเพ็ญ ที่ได้เมตตารับเป็นที่ปรึกษา และให้ความอนุเคราะห์ในการค้นคว้าข้อมูลสำคัญ ๆ รวมถึงการนำเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้อง ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. เกสร์กร ญัฐพงษ์ วิชัย จากคณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้เมตตาปริวรรตตำรายาและเป็นที่ปรึกษาด้านสมุนไพร คุณชวนากร จันทาเวช พนักงานแปลอักษรโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน ให้ความอนุเคราะห์พิสูจน์อักษรตรวจสอบรายชื่อ

สมุนไพรต่าง ๆ และ นิสิตฝึกงานช่วงปีการศึกษา 2564-2565 ที่ช่วยเหลือคัดแยกคำศัพท์จำนวนมาก ออกจากงานปริวรรตตำรายาโบราณ ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาวิจัยประเด็นต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์. (2564). *การวิเคราะห์และจัดทำอนุกรมศัพท์สมุนไพร โรค ตำรับยา ที่ปรากฏในเอกสารใบลานอีสาน An Analysis and Making of Vocabulary Series of Herb, Diseases, Medical Recipes Found in the Isan Palm-Leaf Manuscript*. มหาสารคาม: สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิพย์วารี สงนอก. (2558). ภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับตำรายาพื้นบ้าน. ใน *โครงการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ “ราชภัฏวิจัยครั้งที่ 4” กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* (น. 759-767). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วีณา วิสเพ็ญ. (2550). *ภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสานจากวรรณกรรมตำรายา* (รายงานการวิจัย). มหาสารคาม: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ โครงการอนุรักษ์ใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมัย วรรณอุดร. (2558). โรคและยาในตำรายาภาคอีสานและลาว. ใน *เอกสารการสัมมนาวิชาการเนื่องในวาระฉลองอายุครบ 96 ปีของ ศาสตราจารย์ประเสริฐ ณ นคร เรื่อง “ภูมิปัญญาอาเซียน : เวชศาสตร์จารึกและเอกสารโบราณ”*. ภาษา-จารึก ฉบับที่ 13 ภาควิชาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร (น. 111-138). นนทบุรี: เซน พรินส์ตั้ง.
- อัศรพล แสงเงิน และ กังวล คัชขิมา. (2563). แนวทางการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตำรายาโบราณในไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 39(4), น. 64-81.
- อุษา กลิ่นหอม. (2552). *การสังคายนาตำรายาพื้นบ้านอีสาน : กรณีใช้หมากไม้*. กรุงเทพฯ: อุษาการพิมพ์.

ผู้เขียนบทความ

คุณณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ นักวิชาการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม อีเมล narongsak.r@msu.ac.th

ศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน
บ้านหนองแหน ตำบลหนองแหน อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
POTENTIAL IN THE MANAGEMENT OF THE CATTLE BREEDING COMMUNITY
ENTERPRISE GROUP NONG NAE VILLAGE, NONG NAE SUB-DISTRICT, KUT CHUM
DISTRICT, YASOTHON PROVINCE

อดิศร นามเหลา และ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์

ADISORN NAMLAO AND PONGSAWUT RACHJUN

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

POLITICAL SCIENCE PROGRAM IN POLITICAL SCIENCE ON FACULTY OF LAW AND POLOTICS,

ROI ET RAJABHAT UNIVERSITY

จังหวัดร้อยเอ็ด

ROI ET PROVINCE

Received: February 22, 2023

Revised: April 24, 2023

Accepted: May 30, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน 2. ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน และ 3. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 6 กลุ่ม ได้แก่ 1. นายกเทศมนตรี 2. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 3. ผู้นำชุมชน 4. หัวหน้ากลุ่มโคขุน 5. เกษตรอำเภอกุดชุมและ 6. สมาชิกกลุ่มโคขุน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร วรรณกรรม และแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา (content analysis) ผลการศึกษาประเด็นศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน พบว่า มีการเตรียมความพร้อมจากเกษตรกรที่เลี้ยงโคพื้นบ้านมาเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงโคขุนเพื่อยกระดับรายได้ กลุ่มจะได้รับผลประโยชน์สูงสุด มีแผนงานและจัดโครงสร้างของงาน มีการสรรหาบุคคลในกลุ่มเข้ามาปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวก มีการพูดคุยติดต่อสมาชิกในกลุ่มอยู่เสมอ สมาชิกในกลุ่มคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประสานงานกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่คอยสนับสนุนอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้การประสานงานนั้นเป็นไปได้อย่างราบรื่น เช่น การประชุมทุกเดือน การรายงานผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา ประเด็นปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน พบว่า มีการขยาย

แนวคิดจากการเลี้ยงวัวรายเดียวมาเป็นการจัดตั้งเป็นกลุ่มระดับตำบล เปิดเวทีปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคขุน เช่น การลดต้นทุน การผลิตอาหาร การนำพืชท้องถิ่นมาเลี้ยง ช่องทางการจำหน่าย และแนวทางการพัฒนาหรือแปรรูปในอนาคต และประเด็นแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน พบว่า ควรสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เลี้ยงวัว เช่น การเลือกลูกวัวที่มีคุณภาพ จะประสบความสำเร็จในการเลี้ยงได้มากขึ้น หรือถ้าสามารถเลี้ยงแม่วัวให้ออกลูกเอง จะเป็นช่องทางในการสร้างอาชีพเพิ่ม การผลิตอาหารเลี้ยงวัวได้ด้วยวัตถุดิบในพื้นที่จะช่วยลดต้นทุน และเพิ่มกำไรให้กับผู้เลี้ยงได้มากขึ้น การรวมตัวกันเป็นกลุ่ม มีแผนการทำกิจกรรมที่ชัดเจน จะทำให้มีศักยภาพในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางหรือร้านจำหน่ายอาหาร และการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทำให้ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

คำสำคัญ: ศักยภาพ การจัดการ กลุ่มวิสาหกิจ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1. to study the management potential of the cattle breeding community enterprise group 2. problems and obstacles in the management potential of the cattle breeding community enterprise group and 3. solutions to the problem. and potential obstacles in managing the community enterprise group that raises fattening cattle. It is a qualitative research with research tools such as indepth interview with 6 target groups: 1. Mayor 2. Permanent Secretary of Subdistrict Administrative Organization 3. Community Leader 4. Ko Khun Group Leader 5. Kut Chum District Agriculture and 6. members of the Ko Khun group The data collected from documents, literature and interview forms were used for content analysis. Become a farmer who raises fattening cattle to raise income The group will benefit the most. There is a plan and structure of the work. There is a recruitment of people in the group to work. to facilitate There is always a conversation with group members. Group members help each other out. Coordinate with relevant agencies or agencies that support all the time, thus making the coordination go smoothly, such as monthly meetings. Performance reports to know the progress to be used as information to solve problems. Regarding the problems and potential obstacles in managing the community enterprise of the cattle breeding community, it was found that the concept of cow farming was extended from a single cow raising to the establishment of a group at the sub-district level. open discussion forum To find ways to develop career in cattle farming, such as reducing costs, food production, bringing local plants to raise distribution channel and guidelines for future development or processing and the issue of ways to solve problems and potential obstacles in managing the community enterprise of fattening cows. Will be more successful in raising or if able to feed the mother cow to give birth by herself It will be a way to create more jobs, producing feed for cattle

by yourself with local raw materials will help reduce costs. and increase profits for the raiser more, grouping together Have a clear activity plan It will have the potential to negotiate with middlemen or food stores. And networking links allow exchange of knowledge.

Keywords: Potential, Management, Enterprise group

บทนำ

ในประเทศไทยมีการเลี้ยงโคและกระบือมาเป็นเวลานานแล้วโดยมีจุดประสงค์หลัก เพื่อใช้เป็นแรงงาน ในไร่ นา ลากเกวียนและนวดข้าว ส่วนจุดประสงค์รองคือขายเป็นโคเนื้อเมื่อปลด จากการใช้แรงงานแล้วหรือมีจำนวนมากเกินไปเกินความจำเป็นในการใช้แรงงาน ราคาเนื้อโคจึงมีราคาถูกกว่าเนื้อสุกรและเนื้อไก่ เพราะเกษตรกรไม่ได้คิดถึงต้นทุนการผลิต จนกระทั่งปี พ.ศ. 2525 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปมีการพัฒนาทางอุตสาหกรรมมากขึ้น เกษตรกรที่เคยใช้แรงงานจากสัตว์ในการประกอบอาชีพเกษตรได้หันมาใช้เครื่องจักรกลแทน การเลี้ยงโคเพื่อไว้ใช้แรงงานจึงมีความจำเป็นลดน้อยลง ประกอบกับจำนวนประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น ความต้องการบริโภคเนื้อโคจึงเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา ได้มีเกษตรกรบางส่วน หันมาเลี้ยงโคเพื่อขาย เป็นโคเนื้อเป็นวัตถุประสงค์หลักกันมากขึ้นเนื่องจากให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าการเลี้ยงที่ไม่ได้แยกวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จากวิธีการเลี้ยงแบบดั้งเดิมที่มักปล่อยให้เด็ก หรือคนชราต้อนโคไปหะเล็มหญ้าที่ขึ้นอยู่ตามทุ่งหญ้าสาธารณะที่กว้างขวางเปล่า หรือเกี่ยวหญ้ามาให้บ้างในยามที่อาหารขาดแคลนสภาพการเลี้ยงโคในลักษณะนี้มีเปอร์เซ็นต์ผลผลิตลูกโคจนถึงอายุหย่านม เพราะเนื่องจากสภาพการเลี้ยงของเกษตรกรเองมีความแตกต่างจากมาตรฐานการเลี้ยงโค ของทางราชการ โดยมีการให้อาหารเสริมในฤดูแล้ง การป้องกันโรคและการเสริมแร่ธาตุอาหาร ตลอดจนการจัดการเบื้องต้นที่ดีกว่า (ปรารธนา พลฤกษ์ศรี, 2548, น. 74)

วิสาหกิจชุมชนเป็นการประกอบการขนาดเล็กและขนาดจิ๋วในการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน ทุนในที่นี้ ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคมให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน เกิดประโยชน์แก่ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก อาจกล่าวได้ว่าวิสาหกิจชุมชนคือกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการ หรือการดำเนินการอื่น ๆ โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และวิสาหกิจชุมชนยังเป็นการประกอบการในลักษณะที่ใช้ภูมิปัญญาของคนในชุมชนที่อยู่ร่วมกันมีความผูกพันกัน ตลอดจนใช้ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรภายในชุมชนเป็นหลัก มิได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อการสร้างกำไรที่เป็นเงินเพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายรวมถึงกำไรทางสังคมคือการช่วยเหลือพึ่งพากันและสร้างความเข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชน จะเห็นได้ว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นเศรษฐกิจฐานรากของการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548, น. 157)

การเลี้ยงโคเนื้อในอดีตที่ผ่านมาเกษตรกรมีวัตถุประสงค์คือเพื่อใช้แรงงานสำหรับการทำการเกษตรเป็นหลัก ซึ่งเป็นการเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติและใช้ผลพลอยได้ที่ได้จากกิจกรรม ทางเกษตรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมา

ใช้เป็นอาหารซึ่งไม่ได้เป็นการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อเป็นการค้า แต่รูปแบบการเลี้ยงได้เปลี่ยนมาเป็นการเลี้ยงเพื่อการผลิตเนื้อโคเป็นหลักแทน เนื่องจากความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้น ทั้งจากความต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ ล้วนส่งผลทำให้ลักษณะการเลี้ยงของเกษตรกรเปลี่ยนเป็นการเลี้ยงในรูปแบบฟาร์มมากขึ้น ประกอบกับการที่รัฐบาล ได้มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงและเป็นโครงการหนึ่งในแผนปรับโครงสร้างระบบการผลิตการเกษตร ทั้งนี้โดยหวังว่าจะทำให้เป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้เกษตรกรได้อย่างสม่ำเสมอ (กรมปศุสัตว์, 2555, น. 107)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ศักยภาพในการจัดศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนบ้านหนองแห่น ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร” ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาศักยภาพในการจัดการกลุ่มกรณีศึกษาผู้เลี้ยงโคขุนเพื่อนำผลการวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทางด้านการบริหารจัดการและสร้างศักยภาพให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

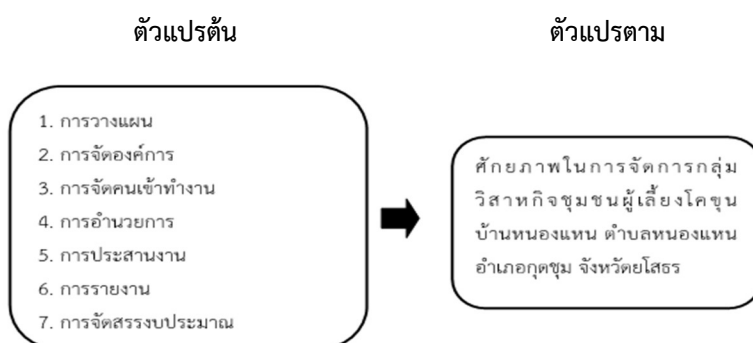
วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแห่น ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
2. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแห่น ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
3. เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแห่น ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบการวิเคราะห์การศึกษาวิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแห่น ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร” โดยเขียนให้เป็นแผนภาพ ดังนี้คือ

ภาพที่ 1 กรอบการวิเคราะห์การวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ 1. นายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน 2. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน 3. ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน 4. หัวหน้ากลุ่มโคขุน จำนวน 1 คน 5. เกษตรอำเภอกุดชุม และ 6 สมาชิกกลุ่มโคขุน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 18 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยมีกรอบวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัย โดยอยู่ภายใต้ประเด็นการวิจัย ดังนี้คือ 1. ประเด็นศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน 2. ประเด็นวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน 3. ประเด็นเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย 2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกตกับการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์แยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษา และตามกรอบแนวคิด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแวน ตำบลหนองแวน อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร” มีผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแวน ตำบลหนองแวน อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

ผลการศึกษาด้านการวางแผน พบว่า จากข้อมูลทีกล่าวมาข้างต้นการประชุมก็มีการพูดปรึกษารื้อกันอยู่ตลอดเวลาเป็นการพัฒนาก้าวหน้าและเป็นการเตรียมความพร้อมจากเกษตรกรที่เลี้ยงโคพื้นบ้านมาเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงโคขุนเพื่อยกระดับรายได้และวิธีการป้องกันรักษาคนให้มีประสิทธิภาพให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ประชากรของกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์สูงสุดในการเลี้ยงโคขุนในแต่ละครั้งหากมีปัญหาหรือมีความไม่เข้าใจในส่วนไหนก็ทำการปรึกษารื้อกับประชากรในกลุ่มเพื่อที่จะหาทางออกหากมีข้อผิดพลาดหลายอย่างอาจจะเป็นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ก็อาจจะทำให้ประสิทธิภาพในการเลี้ยงลดลงจึงนำเข้าไปประชุมและปรึกษารื้อเพื่อหาทางและหาทางออกที่ดีที่สุดหากมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการเลี้ยงโคพื้นบ้านมาก่อนก็จะทำให้มีโอกาสหรือเปอร์เซ็นต์มากกว่าคนอื่น

ผลการศึกษาด้านการจัดองค์การ พบว่า ศักยภาพในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการจัดองค์การคือมีการประสานงานหรือการจัดระเบียบขององค์การและมีการวางแผนก่อนล่วงหน้าในการทำงาน และวางแผนโครงสร้างการในระยะยาวของกลุ่มมีการจัดตั้งคณะกรรมการหัวหน้ารองหัวหน้าผู้ช่วยหรือคณะกรรมการอย่างเป็นทางการจึงมีความราบรื่นในการทำงานปัญหาและอุปสรรคน้อยเพราะมีการวางแผนเป็นอย่างดีเพราะด้านการจัดองค์การนั้นยกมาจากสหกรณ์หรือรูปแบบโครงสร้างนั้นได้รับมาจากสหกรณ์ทั้งหมดจึงทำให้มีความแข็งแรงและเป็นระบบระเบียบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ตามหมู่บ้านเพราะเป็นระบบที่สหกรณ์คิดขึ้นจึงทำให้มีความแข็งแรงและมีโครงสร้างที่มั่นคงมากพอที่จะให้สมาชิกในกลุ่มเชื่อถือได้ ความสมดุลและความแข็งแรงมากพอที่จะทำให้สมาชิกในกลุ่มโคขุนของเรานั้นมีความมั่นใจในความอยู่รอดของกลุ่มมาโดยตลอด จึงทำให้มีสมาชิกจำนวนมาก

ผลการศึกษาด้านการจัดคนเข้าทำงาน พบว่า ศักยภาพในการจัดหาคนเข้าทำงาน กลุ่มไม่ได้มีปัญหาใด ๆ ไม่มีระบบที่จะรับคนเข้าทำงานเพราะว่าการเลี้ยงโคขุนแบบนี้ เป็นการเลี้ยงในครัวเรือนหากใครมีเวลาว่างก็ออกไปให้อาหารจึงทำให้ ไม่มีการรับคนเข้าทำงานไม่เหมือนกับฟาร์มที่มีขนาดใหญ่ จะมีก็แต่ให้ลูกหลานเป็นคนเลี้ยงและให้ค่าขนมแก่เขาเหล่านั้นจะถูกเริ่มต้น ในเรื่องการจัดหาคนเข้าทำงานเพราะกลุ่มนั้นได้ดึงเอาคนที่มีความสามารถที่เป็นสมาชิกของได้เข้าไปทำงานในด้านการบริหาร หรือติดตามงานต่าง ๆ ภายในกลุ่มโดยมีหลักกฎเกณฑ์บังคับในการทำงาน

ผลการศึกษาด้านการอำนวยการ พบว่า ศักยภาพด้านการอำนวยการเลี้ยงโคขุนหนองแห่นได้มีการแจกจ่ายหรือกระจายอำนาจในการทำงานของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้เป็นที่ชื่นชอบของคนในกลุ่ม เพราะ เป็นความสำคัญแรกแรกที่จะต้องมองว่าไม่มีการดำเนินการที่ดีก็จะมีสมาชิกหรืออาจจะมีสมาชิกที่สนใจในด้านการเลี้ยงโคขุนนั้นมีจำนวนน้อยและจะไม่สามารถพัฒนาสายพันธุ์หรือทำให้การเลี้ยงโคขุนนั้นมีประสิทธิภาพและจะทำให้กลุ่มของเราล้ม มีการกระจายงานหรือแบ่งงานกันทำโดยตลอดหากงานที่ตนเองได้รับมอบหมายนั้นมีปัญหาที่มีการปรึกษาหารือหรือมีการทำงานร่วมกันเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา

ผลการศึกษาด้านการประสานงาน พบว่า ศักยภาพด้านการประสานงานของผู้เลี้ยงโคขุนหนองแห่นคือทางกลุ่มมีการประสานงานกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่คอยสนับสนุนอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้การประสานงานนั้นเป็นไปได้อย่างราบรื่น และคอยประสานงานกับคนในกลุ่มอยู่อย่างสม่ำเสมอเช่นกัน มีการประชุมอยู่ตลอดคือมีการประชุมทุก ๆ เดือนนั้นแหละอาจจะเป็นเดือนหนึ่ง 2 ครั้ง เดือนหนึ่ง 3 ครั้งแล้วแต่ว่าช่วงเดือนนั้น ๆ มีปัญหามากน้อยเพียงใด ประชุมพูดคุยกันเรื่องปัญหา และอุปสรรคประสบการณ์การเลี้ยงโคขุนของใครของมัน และพบปะหารือกันของหัวหน้ากลุ่มและลูกของผู้เลี้ยงโคขุนหนองแห่น สมาชิกในกลุ่มนั้นมีการติดต่อประสานงานกันอยู่ตลอดเวลาเพราะหากไม่มีการติดต่อกันเลยจะทำให้การเลี้ยงคนนั้นมีประสิทธิภาพน้อยลงและทำให้รายได้ของสมาชิกในกลุ่มนั้นลดลงในการที่กลุ่มของเรานั้นติดต่อประสานงานกันอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้ทำงานง่ายและสะดวกสบายในเวลาทำการค่อนข้างมีปัญหาน้อยหากทำงานร่วมกับผู้อื่น

ผลการศึกษาด้านการรายงาน พบว่า ศักยภาพในการจัดการผู้เลี้ยงโคขุนหนองแห่นด้านการรายงานคือกลุ่มของเรามีการรายงานผลอยู่อย่างสม่ำเสมอ อาจจะไม่ได้อายางผลอย่างเป็นทางการ แต่ก็มีการรายงานการประเมินไว้ในฟาร์ม ของตนเองอยู่ตลอดว่ามีพัฒนาการน้อยเพียงใด คอยดูแลอยู่ตลอดว่าโคขุนมีการพัฒนาหรือ

ป่าว แล้วมีทดลองสูตรอาหารใหม่ ๆ แล้วดูความคืบหน้าของสูตรอาหารว่ามีเนื้อดีขึ้นกว่าเดิมไหม แล้วบอกต่อกับเพื่อน ๆ สมาชิกในกลุ่ม ชี้ปัญหา และข้อขัดข้องด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านการจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการหรือการบริหารโครงการ

ผลการศึกษาด้านการจัดสรรงบประมาณ พบว่า ศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน ด้านการจัดสรรงบประมาณ คือการจัดสรรงบประมาณของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนั้นมีความเป็นไปทางด้านความโปร่งใสเป็น การใช้การจัดสรรงบประมาณวิธีหาโครงการ หรือจัดทำโครงการเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนหรือของกลุ่มจึงทำให้การจัดสรรงบประมาณนั้นเป็นไปได้อย่างมีคุณภาพกลุ่มของเราที่มีการจัดสรรงบประมาณกลุ่มของเราก็มีคนดูแลเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณและเรื่องการเงินนี้อยู่หลายคนก็จะคิดและเสนอโครงการไปยังสมาชิกในกลุ่มเพื่อที่จะคลอດออกมาเป็นโครงการให้แก่สมาชิกได้เข้าร่วมตอนนี้กลุ่มของเราก็ได้มีโครงการอยู่ 2 โครงการคือ 1) กู๋ยืม 1,000,000 ร้อยละ 100 และ 2) ซื้อมัคคุ้ให้กับลูกชุมชนหากทำการขายหักต้นทุนกำไร 60% เป็นของคนเลี้ยงเพราะมูลโค 40% เข้ากลุ่มเพื่อพัฒนา โครงการในกลุ่มของเรามีมากมายหลายอย่าง คือหนึ่งซื้ออุปกรณ์ทางการเกษตร เช่นรถไถ เครื่องตัดดิน เครื่องตัดหญ้า เครื่องอัดมูลโคเพื่อที่จะนำมาให้สมาชิกได้ใช้ด้วยกันทุกคน

2. ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแวน ตำบลหนองแวน อำเภอกุดชุม จังหวดยโสธร

ผลการศึกษาด้านการวางแผน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการของวิสาหกิจชุมชน ช่วงเข้ามาเลี้ยงโคขุน ใหม่ ๆ ก็มีการเตรียมการหรือวางแผนไว้อยู่แล้วพบปัญหาในด้านการเตรียมเงินทุนไม่ทันและส่วนมากจะเป็นปัญหาเฉพาะหน้าในตอนเช้าเลี้ยงใหม่ ๆ ไม่รู้ว่าวัวกลั้วสัตว์มีพิษและวิธีขึ้นตอนการขุน และจะยากในขั้นตอนการเริ่มต้นเพราะว่าเป็นช่วงแรกในการเริ่มเลี้ยงผู้เลี้ยงโคขุน ความรู้ความสามารถของผู้ที่จะเลี้ยงโคขุนในตอนเริ่มต้นยังไม่มีประสบการณ์ หรือยังไม่รู้ทิศทางในการเลี้ยงและดูแลโคขุน ที่มีการดูแลเป็นพิเศษทำให้มีการผิดพลาด และหลงทางในการเลี้ยงโคขุนอยู่บ้าง

ผลการศึกษาด้านการจัดองค์การ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจในช่วงแรก ๆ ของการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนี้ขึ้นมาก็มีปัญหาหลายอย่าง ทั้งเรื่องการทำงานทั้งเรื่องติดต่อตลาดปลายทางของคนในกลุ่มแต่ก็ผ่านมาได้ถึงทุกวันนี้ คำว่ากลุ่มอยู่ด้วยกันหลายคนก็มักมีปัญหา ด้านการวางแผนนั้นเป็นปัญหาอันดับแรก ๆ ชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการจัดองค์การคือ ในด้านการจัดโครงการอันเล็ก ๆ มีปัญหาอยู่บ้าง การที่เป็นกลุ่มใหม่ และยังไม่รู้ทิศทางในการพัฒนาจึงมีการไม่เชื่อใจและไม่ไว้วางใจในการที่จะเข้ามาทำงานในกลุ่มและหลัง ๆ กลุ่มได้มีการพัฒนาไปอย่างมากจึงทำให้มีสามารถที่จะเลี้ยงตัวเองได้จึงทำให้ผู้คนเชื่อมั่นในการที่จะเข้าร่วม

ผลการศึกษาด้านการจัดคนเข้าทำงาน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการของวิสาหกิจไม่ได้มีปัญหาในด้านการจัดหาคนเข้าทำงานเพราะไม่ได้เป็นรูปแบบฟาร์มขนาดใหญ่ที่จะต้องมีพนักงานหรือใช้ทรัพยากรมนุษย์เป็นแรงงานเพียงแต่ใช้ทรัพยากรในครอบครัวก็เพียงพอแล้วในการที่จะเลี้ยงโคขุนจำนวน 5 ถึง 10 ตัว ในช่วงระยะแรก ๆ ของการจัดตั้งกลุ่มยังไม่มีเครื่องเรียวเตบโดหรือพัฒนาการของกลุ่มในด้านความมั่นคงจึงทำให้ไม่มีสมาชิกกลุ่มหรือคนที่มีความสามารถไม่กล้าเสี่ยงที่จะเข้ามาทำงานในกลุ่มเพื่อพัฒนาและทำให้เดินหน้าต่อไปได้

เพราะเป็นกลุ่มที่มีขนาดเล็กยังไม่มีคนที่เชื่อใจหรือเชื่อถือกลุ่มว่าจะพาตนเองไปถึงจุดสำเร็จได้จึงไม่มีใครที่จะเข้ามาทำงานในช่วงแรกแต่ช่วงหลังกลุ่มเริ่มมีความแข็งแกร่งและสามารถเลี้ยงดูตัวเองได้จึงมีสมาชิกในกลุ่มเข้ามาช่วยกันบริหาร

ผลการศึกษาด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการของวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการอำนวยความสะดวกคือปัญหาด้านการวางแผนและการกระจายอำนาจมอบอำนาจหรือการจัดตำแหน่งในการทำงานเพราะในช่วงการตั้งกลุ่มแรก ๆ ยังไม่มีการจัดตำแหน่งการอำนวยความสะดวกอาจจะเข้าไม่ถึงเท่าไร วันไหนมีการประชุมปรึกษาหารือกัน นี่ก็ไม่ค่อยเต็มที่เพราะประชุมเดือนละ 2-3 ครั้ง บางคนอาจจะมาได้เดือนละครั้ง ระบบงานอย่างแนบชิดใครมีความสามารถในด้านใดก็ไปทำไม่มีตำแหน่งหรือหน้าที่สามารถทำกันได้ทุกตำแหน่งจึงทำให้ด้านการอำนวยความสะดวกมีความไม่เป็นระบบ

ผลการศึกษาด้านการประสานงาน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการประสานงานคือ ปัญหาของการประสานงานคือในช่วงแรกของการจัดตั้งกลุ่มยังไม่มีเทคโนโลยี หรือโทรศัพท์มือถือยังเข้าถึงได้ยากจึงทำให้การประสานงานนั้นเป็นไปได้อย่างยากลำบาก หากจะต้องประสานงานกันต้องมีการขับรถที่มีระยะทางไกล เพื่อไปติดต่อประสานงานกับ หัวหน้าผู้ดูแลและปัญหาต่าง ๆ ในด้านการประสานงานเรื่องระยะทางเรื่องของเวลาที่ไม่ตรงกัน

ผลการศึกษาด้านการรายงาน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการรายงานคือไม่มีการรายงานใหญ่หรือการรายงานนาน ๆ ครั้งที่จะมีการรายงานไปยังต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีเรื่องรายงานปัญหาและรายงานความเป็นอยู่ของสมาชิกกลุ่มแต่นาน ๆ ครั้งจะได้มีการรายงานส่วนมากจะเป็นรูปกลุ่มที่เข้ามารายงานยังหัวหน้ากลุ่มเรื่องเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของโคขุนนั้นเป็นส่วนใหญ่

ผลการศึกษาด้านการจัดสรรงบประมาณ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านการจัดสรรงบประมาณ คือ งบประมาณมากเกินไปจนต้องปล่อยให้สมาชิกลูกกลุ่มยืม และ ทำโครงการเพื่อที่จะปล่อยงบประมาณและงบประมาณนี้จึงเป็นปัญหาในการจัดสรรงบประมาณที่ทำให้กลุ่มมีการะเพิ่มมากขึ้น จัดสรรงบประมาณออกมาดี เพราะสมาชิกในกลุ่มจะมาเป็นโครงการให้ยืม และ โครงการซื้อ โคขุนให้ลูกกลุ่มขุนแล้วก็อีกหลายโครงการที่เพื่อจะกระจายงบประมาณไปยังลูกกลุ่มเพื่อที่จะให้สมาชิกในกลุ่ม ได้มีต้นทุนในการเริ่มต้นที่จะเลี้ยงโคขุน

3. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแห่น ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวดยโสธร

ผลการศึกษาด้านการวางแผน พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาคือการทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด แล้วแยกแยะปัญหาว่ามีส่วนประกอบใดบ้าง สำหรับการวางแผนคือศึกษาข้อมูลหรือต้องลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาข้อมูลรู้ว่า คนที่ไปเลี้ยงมาก่อนเขามีข้อมูลหรือความรู้หลายบ้านได้ต้องศึกษาจากคนที่เรียนก่อนอุปสรรคสมาชิกในกลุ่มได้มีการติดต่อสอบถามไปยังผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการวางแผนหรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงมาก่อนเพื่อที่จะลดปัญหาด้านการวางแผนลงช่วยให้สมาชิกลูกกลุ่มมาถูกทางโดยไม่เสียเวลา แนวทางแก้ไขปัญหายุ่งเกี่ยวกับการวางแผนคือเราต้องมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการเลี้ยงโคขุนและต้องมีข้อมูลหรือศึกษาข้อมูล

มาจากคนที่เลี้ยงก่อนหรือศึกษาข้อมูลมาจากอินเทอร์เน็ตว่าควรมีการเลี้ยงเลยควรมีในการดูแลรักษาเขาอย่างไรและทำอย่างไรจึงจะได้การเจริญเติบโตที่ดีที่สุดของเขา

ผลการศึกษาด้านการจัดองค์การ พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงด้านการจัดองค์การคือ ใช้อำนาจในการเป็นหัวหน้ากลุ่มเล็งเห็นความสามารถและมีการชักชวนที่จะเข้าร่วมในการทำงานแบบองค์การในการแก้ไขปัญหานี้มีการชักชวนหรือใช้อำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้ให้มีการทำงานร่วมกัน และใช้อำนาจด้านความอาวุโสชักชวนให้เข้ามาทำงานบริหาร และพัฒนาความก้าวหน้าของกลุ่ม

ผลการศึกษาด้านการจัดคนเข้าทำงาน พบว่า แนวทางแก้ไขและพัฒนาศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการจัดคนเข้าทำงานคือ คือ ใช้อำนาจในการเป็นหัวหน้ากลุ่มเล็งเห็นความสามารถและมีการชักชวนที่จะเข้าร่วมในการทำงานแบบองค์การในการแก้ไขปัญหานี้มีการชักชวนหรือใช้อำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้ให้มีการทำงานร่วมกันและใช้อำนาจด้านความอาวุโสชักชวนให้เข้ามาทำงานบริหารและพัฒนาความก้าวหน้าของกลุ่ม การจัดหาดคนเข้าทำงานในกลุ่มต้องเกิดจากการชักชวนหรือการชวนของหัวหน้ากลุ่มที่มองเห็นถึงความสามารถในการเข้ามาสร้างคุณประโยชน์ในกลุ่มแต่หากเข้ามาแล้วทำให้เกิดปัญหาทางกลุ่ม ก็ไม่ทำงานกันต่อไปเพราะจะทำให้เกิดความวุ่นวายในกลุ่ม เข้าไปทำงานในกลุ่มจะมีความมั่นคงและมีความทำงานอย่างเต็มที่มากกว่าการถูกเล็งเห็นความสามารถในการทำงานเพราะไม่ได้อยากทำงานแต่ถูกเรียกตัวหรือด้วยความเกรงใจจึงทำให้มาทำงานอย่างไม่เต็มใจและไม่มีความพร้อม

ผลการศึกษาด้านการอำนวยการพบว่ามีแนวทางแก้ไขและพัฒนาศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการอำนวยการคือ มีการนำระบบรูปแบบสหกรณ์มาใช้แต่ไม่เป็นสหกรณ์เป็นเพียงวิสาหกิจชุมชนมาใช้ในการบริหารจัดการจึงมีการแจกจ่ายอำนาจและแบ่งงานกันอย่างเป็นระบบระเบียบการแก้ไขปัญหการอำนวยการของพ่อคือพ่อเป็นหัวหน้ากลุ่มก็มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่ม และได้มีการแจกจ่ายหรือกระจายอำนาจ การที่ได้รับมอบหมายจากต้นสังกัดงานแจกจ่ายไปยังสมาชิกของกลุ่ม หรือลูกน้องในกลุ่มแจกจ่ายงานไปยังบุคคลที่มีส่วนร่วมในการจัดสรรหรือการดูแลรักษากลุ่มได้มี พัฒนาการหรือมีการก้าวไปข้างหน้าของกลุ่มบุคคลที่ดูแล ต้องมี หน้าที่หรือ ต้องมีการรับผิดชอบประจำในกลุ่มและดูแลงานของตนเองอย่างดี

ผลการศึกษาด้านการประสานงาน พบว่า ปัญหานี้ใช้ระยะเวลา อยู่พอสมควรเพราะในยุคนี้มี Social Media ตอนนั้นยังไม่มี Social Media เลยต้องทำการประสานงานในรูปแบบเดิม ๆ แต่ปัจจุบันมีการใช้ Social Media ในการประสานงานกันจึงทำให้มีความสุขสบายมากยิ่งขึ้น อาจจะมีการติดต่อประสานงานกันในทางช่องทางอื่นที่มีความหลากหลายและสามารถใช้ได้ทุกคน อาจจะเป็นเปลี่ยนเป็นหากมีการรายงานผลหรือรวบรวมเอกสารนั้นให้เข้ามาทำงานกันที่กลุ่มใหญ่ และรวบรวมแล้วส่งเอกสารการรายงานผลนั้นพร้อมกันเลย หรือแนวทางการแก้ไขปัญหการเพิ่มช่องทางในการทางานหรือหาวิธีติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายอย่างเช่นทาง LINE หรือ Social Media การประกาศตามกลุ่มไลน์มีความสุขสบายในการติดตามข่าวสารและการประสานงานทำให้มีความเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จะแจ้งให้ลูกกลุ่มหรือสมาชิกของกลุ่มทราบทันที ได้มีการประชุมเพื่อแจ้งข่าวสารอยู่บ่อยครั้งเพื่อให้บุคคลที่ใช้โซเชียลมีเดียให้เป็นได้รับรู้ถึงข้อมูล

ผลการศึกษาด้านการรายงาน พบว่า ต้องมีการรายงานไปยังหน่วยงานต้นสังกัดมากขึ้น และต้องมีการรายงานอย่างเป็นทางการหรือเป็นกิจจะลักษณะ ของการรายงานปัจจุบันนี้แต่การรายงานในรูปแบบการรายงานการประชุมต้องมีการรายงานเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ เรื่องการเจริญเติบโต การเจ็บไข้ได้ป่วย หรือการวิจัยต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบฟาร์มโคขุน จะต้องมีการรายงานอยู่เสมอ การปรับเปลี่ยนเวลาในการรายงาน หรือหากใช้เวลามากก็ต้องมีการทำงานที่รวดเร็วกว่าเดิม และอาจจะลดการทำงาน เพื่อมีเวลารายงานผลมากขึ้นหากเปลี่ยนเวลาในการรายงานนั้นจะทำให้มีระยะเวลาในการทำงาน หรือรวบรวมงานมากขึ้นอาจจะมีประสิทธิภาพในการรายงานนั้นดีขึ้น หรือการจัดตารางเวลาในการรายงานผลของกิจกรรมต่าง ๆ ในกลุ่มวิสาหกิจ การรายงานต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพราะการรายงานในรูปแบบเดิมมีความลำบากที่จะต้องรายงานเป็นเอกสารต้องเปลี่ยนเป็นการรายงานในแบบ Application LINE หรือ Facebook และติดต่อสื่อสารได้ง่ายมากกว่าเดิม

ผลการศึกษาด้านการจัดสรรงบประมาณ พบว่า หากจะต้องการแก้ไข ปัญหาการจัดสรรงบประมาณ จะต้องมีการทำโครงการหรือ ทำในรูปแบบอบรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโคขุนที่สมาชิกในกลุ่มยังมีความพร้อมไม่เต็มที่ในการเลี้ยงโคขุน และจัดการส่งเสริมให้บุคคลภายนอกมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุน การจัดโครงการที่หลากหลายหรือจัดอบรมหรือมอบความรู้ให้กับลูกกลุ่มที่มีความรู้มากพอที่จะจัดการอบรมเพื่อที่จะส่งเสริมหรือสนับสนุนผู้ที่สนใจให้ได้โอกาสอยากเลี้ยงโคขุนให้มีโอกาสมากขึ้นที่จะเข้าการเลี้ยงโคขุน เพราะว่าการจัดทำโครงการใหม่นั้นทำให้ส่งผลต่อการเข้าใหม่ของกลุ่ม หรือคนที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนและจะทำให้บรรยากาศของกลุ่มโคขุนนั้นเต็มไปด้วยความครึกครื้นและจะส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนที่ดี

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแห่น ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร” ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ดังนี้คือ

1. ศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแห่น ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

ด้านการวางแผน กล่าวคือ จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นการประชุมก็มีการพูดปรึกษาหารือกันอยู่ตลอดเวลาเป็นการพัฒนาก้าวหน้าและเป็นการเตรียมความพร้อมจากเกษตรกรที่เลี้ยงโคพื้นบ้านมาเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงโคขุนเพื่อยกระดับรายได้และวิธีการป้องกันรักษาคนให้มีประสิทธิภาพให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ประชากรของกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์สูงสุดในการเลี้ยงโคขุนในแต่ละครั้งหากมีปัญหาหรือมีความไม่เข้าใจในส่วนไหนก็ทำการปรึกษาหารือกับประชากรในกลุ่มเพื่อที่จะหาทางออกหากมีข้อผิดพลาดหลายหลายอย่างอาจจะเป็นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ก็อาจจะทำให้ประสิทธิภาพในการเลี้ยงลดลงจึงนำเข้าไปประชุมและปรึกษาหารือเพื่อหาทางและหาทางออกที่ดีที่สุด หากมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการเลี้ยงโคพื้นบ้านมาก่อนก็จะทำให้มีโอกาสหรือเปอร์เซ็นต์มากกว่าคนอื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด เสรี พงศ์พิศ (2548) ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถที่ยังไม่พัฒนาหรือยังไม่พัฒนาเต็มที่ศักยภาพเป็นพลังภายในพลังที่ซ่อนไว้หรือพลังแฝงที่ยังไม่ได้แสดงออกมาให้ปรากฏหรือออกมาบ้างแต่ยังไม่หมดเช่นเมล็ดมะม่วงมีศักยภาพที่จะโตเป็นต้นมะม่วงถ้าหากได้ดินดี น้ำดี แดดดี ปุ๋ยดีเด็กจำนวนมากที่มี

ศักยภาพที่จะเป็นผู้นำที่ดีและเก่งถ้าหากได้รับการเลี้ยงดูที่ดี การศึกษาที่ดี สิ่งแวดล้อมที่ดีทุกวันนี้มีการนำคำว่า ศักยภาพ ไปใช้กันเกร่อตามแฟชั่น โดยที่ผู้ใช้งานบางคนยังไม่รู้ความหมายของมันด้วยซ้ำไปศักยภาพ แปลว่า ความสามารถที่ยังไม่พัฒนาหรือยังไม่พัฒนาเต็มที่

ด้านการจัดองค์การ กล่าวคือ มีการประสานงานหรือการจัดระเบียบขององค์การและมีการวางแผน ก่อนล่วงหน้าในการทำงานและวางแผนโครงสร้างการในระยะยาวของกลุ่มมีการจัดตั้งคณะกรรมการหัวหน้ารอง หัวหน้าผู้ช่วยหรือคณะกรรมการอย่างเป็นทางการเป็นระบบระเบียบจึงมีความราบรื่นในการทำงานและปัญหาและอุปสรรคน้อย เพราะมีการวางแผนเป็นอย่างดี เพราะด้านการจัดองค์การนั้นยกมาจากสหกรณ์หรือรูปแบบโครงสร้างนั้นได้รับมาจากสหกรณ์ทั้งหมดจึงทำให้มีความแข็งแกร่งและเป็นระบบระเบียบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ตามหมู่บ้านเพราะเป็นระบบที่ สหกรณ์คิดขึ้นจึงทำให้มีความแข็งแกร่งและมีโครงสร้างที่มั่นคงมากพอที่จะให้สมาชิกในกลุ่มเชื่อถือได้ความสมดุลและความแข็งแกร่งมากพอที่จะทำให้สมาชิกในกลุ่มโคขุนของเรานั้นมีความมั่นใจในความอยู่รอดของกลุ่มมาโดยตลอด จึงทำให้มีสมาชิกจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด สมยศ นาวิการ (2546, น. 163-164) ในการออกแบบองค์การ โดยผู้บริหารจะต้องเผชิญกับการตัดสินใจที่มีความยุ่งยาก และซับซ้อนหลายประการ ผลลัพธ์ของการตัดสินใจที่ต้องการ คือ โครงสร้างองค์การที่มีความเหมาะสมที่สุดที่ได้จากแนวคิดและทฤษฎีทางการจัดการเพื่อให้องค์การ สามารถบรรลุผลสำเร็จที่ต้องการ โดยทั่วไปการออกแบบองค์การจะมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่สำคัญของผู้บริหาร ได้แก่ การแบ่งงานออกเป็นงานย่อย ๆ ตามลำดับความสำคัญ การจัดสรรอำนาจหน้าที่ระหว่างงาน เพื่อการตัดสินใจการรวมกลุ่มงานแต่ละด้านเข้าด้วยกัน และการกำหนดขนาดของกลุ่มงานของ ผู้บริหารแต่ละคน อย่างเหมาะสม

ด้านจัดหาคนเข้าทำงาน กล่าวคือ กลุ่มไม่ได้มีปัญหาใด ๆ อยู่ที่นี่มันไม่มีระบบที่จะรับคนเข้าทำงาน เพราะว่าการเลี้ยงโคขุนแบบนี้เป็นการเลี้ยงแบบในครัวเรือนหากใครมีเวลาว่างก็ออกไปให้อาหารจึงทำให้ไม่มีการรับ คนเข้าทำงานไม่เหมือนกับฟาร์มที่มีขนาดใหญ่จะมีก็แต่ให้ลูกหลานเป็นคนเลี้ยงและให้ค่าขนมแก่เขาเหล่านั้นจะถูก เริ่มต้น ในเรื่องการจัดหาคนเข้าทำงานเพราะกลุ่มนั้นได้ดึงเอาคนที่มีความสามารถที่เป็นสมาชิกของได้เข้าไปทำงาน ในด้านการบริหารหรือติดตามงานต่าง ๆ ภายในกลุ่มโดยมีหลักหรือกฎเกณฑ์บังคับในการทำงาน และการจัดหาคน เข้าทำงานในฟาร์มของของลูกคนนั้นได้ใช้คนในครอบครัวหรือแบบบ้านเลี้ยงกันเองในครัวเรือนโดยไม่ต้องมีการจ้าง งานจึงทำให้ประหยัดต้นทุนลงไปอีก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด สังคม ตัดโส (2541, น. 11) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมทุกอย่างที่มนุษย์กระทำ ซึ่งอาจเป็นไปได้โดยไม่รู้ตัว หรือเป็นการกระทำที่มี จุดมุ่งหมาย รวมทั้งตรรกะอย่างเป็นอย่างตีมาแล้ว โดยมีความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติ เป็นตัวก่อให้เกิดคุณลักษณะ พฤติกรรมออกมาโดยบุคคลที่อยู่รอบข้างสามารถสังเกตการณ์กระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม ซึ่งสามารถใช้เครื่องมือ ทดสอบได้

ด้านการอำนวยความสะดวก กล่าวคือ อำนวยความสะดวกของโคขุนหนองแห้วได้มีการแจกจ่ายหรือกระจายอำนาจใน การทำงานของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้เป็นที่ชื่นชอบของคนในกลุ่มเพราะ เป็นความสำคัญแรกที่จะต้องมอง ว่าไม่มีการดำเนินการที่ดีก็จะมีสมาชิกหรืออาจจะมีสมาชิกที่สนใจในด้านการเลี้ยงโคขุนนั้นมีจำนวนน้อยและจะ ไม่สามารถพัฒนาสายพันธุ์หรือทำให้การเลี้ยงโคขุนนั้นมีประสิทธิภาพน้อยลง และจะทำให้กลุ่มของเราล้ม มีการ

กระจายงานหรือแบ่งงานกันทำโดยตลอดหากงานที่ตนเองได้รับมอบหมายนั้นมีปัญหาที่มีการปรึกษาหารือหรือมีการทำงานร่วมกันเพื่อหาทางปัญหา ทางกลุ่มของเราได้มีการจัดคนเข้าทำงานหรือทำเป็นรูปแบบระบบของสหกรณ์แต่ไม่ใช่ศาลก่อนจึงทำให้สมาชิกที่เป็นรูปกลุ่มได้รับหน้าที่ตามความประสงค์โดยที่ไม่มีเงินเดือนให้และเป็นความสมัครใจของลูกกลุ่มที่จะทำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสรี พงศ์พิศ (2548) ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถที่ยังไม่พัฒนาหรือยังไม่พัฒนาเต็มที่ศักยภาพเป็นพลังภายในพลังที่ซ่อนไว้หรือพลังแฝงที่ยังไม่ได้แสดงออกมาให้ปรากฏหรือออกมาบ้างแต่ยังไม่หมด เช่น เมล็ดมะม่วงมีศักยภาพที่จะโตเป็นต้นมะม่วงถ้าหากได้ดินดี น้ำดี แดดดี ปุ๋ยดี

ด้านการประสานงาน กล่าวคือ ศักยภาพด้านการประสานงานของผู้เลี้ยงโคขุนหนองแห่นคือทางกลุ่มมีการประสานงานกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่คอยสนับสนุนอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้การประสานงานนั้นเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและคอยประสานงานกับคนในกลุ่มอยู่อย่างสม่ำเสมอเช่นการประชุมอยู่ตลอดคือมีการประชุมทุก ๆ เดือนนั้นแหละอาจจะเดือนหนึ่ง 2 ครั้งเดือนหนึ่ง 3 ครั้งแล้วแต่ว่าช่วงเดือนนั้น ๆ มีปัญหามากน้อยเพียงใด ประชุมพูดคุยกันเรื่องปัญหา และอุปสรรคประสบการณ์การเลี้ยงโคขุนของใครของมัน และพบปะหารือกันของหัวหน้ากลุ่มและลูกของผู้เลี้ยงโคขุนหนองแห่น สมาชิกในกลุ่มนั้นมีการติดต่อประสานงานกันอยู่ตลอดเวลาเพราะหากไม่มีการติดต่อกันเลยจะทำให้การเลี้ยงคนนั้นมีประสิทธิภาพน้อยลงและทำให้รายได้ของสมาชิกในกลุ่มนั้นลดลงในการที่กลุ่มของเรานั้นติดต่อประสานงานกันอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้ทำงานง่ายและสะดวกสบายในเวลาทำการค่อนข้างมีปัญหาหน่อยหากทำงานร่วมกับผู้อื่น

ด้านการรายงาน กล่าวคือ กลุ่มของเราจะมีการรายงานผลอยู่อย่างสม่ำเสมออาจจะบได้รายงานผลอย่างเป็นทางการแต่พอก็มี การประเมินไว้ในฟาร์ม ของตนเองอยู่ตลอดว่ามีพัฒนามากน้อยเพียงใด คอยดูแลอยู่ตลอดว่าวัวใหญ่ขึ้นหรือป่าว แล้วมีลองสูตรอาหารใหม่ ๆ แล้วดูความคืบหน้าว่ามันมีเนื้อดีขึ้นกว่าเดิมไหมแล้วไปบอกต่อกับเพื่อน ๆ สมาชิกในกลุ่ม ด้านการรายงานกลุ่มรายงานผลการกลุ่มได้มีการรายงานกันอยู่อย่างสม่ำเสมอเพราะเป็นการรายงานที่มีขนาดเล็กไม่ได้เป็นการรายงานผลขนาดใหญ่จึงทำให้มีการรายงานกันอยู่อย่างสม่ำเสมอการรายงานนี้เป็นเพียงการรายงานผลของการเจริญเติบโตของสัตว์ที่ตนเองได้เลี้ยง ไม่ได้เป็นการรายงานคนที่เป็นอย่างจริงจังเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่าได้ผลตามที่กำหนดไว้เพียงใด มีบทบาทความสำคัญในการให้ข้อมูลด้านความคืบหน้า ชี้ปัญหา และข้อขัดข้องด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการเพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านการจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการหรือการบริหารโครงการ

ด้านการจัดสรรงบประมาณ กล่าวคือ การจัดสรรงบประมาณของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนั้นมีความเป็นไปได้ทางด้านความโปร่งใสเป็นการใช้การจัดสรรงบประมาณวิธีหาโครงการหรือจัดทำโครงการเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนหรือของกลุ่มจึงทำให้การจัดสรรงบประมาณนั้นเป็นไปได้อย่างมีคุณภาพกลุ่มของเราได้มีการจัดสรรงบประมาณกลุ่มของเราก็มีคนดูแลเรื่องเกี่ยวกับงบประมาณและเรื่องการเงินนี้อยู่หลายคนเค้าก็จะคิดและเสนอโครงการไปยังสมาชิกในกลุ่มเพื่อที่จะคลอออกมาเป็นโครงการให้แก่สมาชิกได้เข้าร่วมตอนนี้กลุ่มของเราก็ได้มีโครงการอยู่ 2 โครงการคือ 1) กู๋ยืม 1,000,000 ร้อยละ 100 และ 2) ซื้อโคให้กับลูกชุมชนหากทำการขายหักต้นทุนกำไร 60% เป็นของคนเลี้ยงเพราะมูลโค 40% เข้ากลุ่มเพื่อพัฒนา โครงการในกลุ่มมีมากมายหลายอย่างมีการจัดสรร

งบประมาณนั้นหลากหลายอย่าง คือหนึ่งซื้ออุปกรณ์ทางการเกษตรเช่นรถไถเครื่องดีดีนเครื่องตัดหญ้าเครื่องอัดมูลโคเพื่อที่จะนำมาให้สมาชิกได้ใช้ด้วยกันทุกคน

2. ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุน บ้านหนองแหน ตำบลหนองแหน อำเภอกุดชุม จังหวดยโสธร

ด้านการวางแผน กล่าวคือ ช่วงเข้ามาเลี้ยงโคขุนใหม่ ๆ ก็มีการเตรียมการหรือวางแผนไว้อยู่แล้วพบปัญหาในด้านการเตรียมเงินทุนไม่ทันและส่วนมากจะเป็นปัญหาเฉพาะหน้าเรื่องเข้าเลี้ยงใหม่ ๆ ไม่รู้ว่าจะกลัวสัตว์มีพิษและวิธีขั้นตอนการขุน และจะยากในขั้นตอนการเริ่มต้นเพราะว่าเป็นช่วงแรกในการเริ่มเลี้ยงผู้เลี้ยงโคขุนด้านการวางแผนคือความรู้ความสามารถของผู้ที่จะเลี้ยงโคขุนในตอนเริ่มต้นยังไม่มีประสบการณ์หรือยังไม่รู้ทิศทางในการเลี้ยงและดูแลโคขุนที่มีการดูแลเป็นพิเศษจึงทำให้มีการผิดพลาดและหลงทางในการเลี้ยงโคขุนอยู่บ้าง ในการเริ่มต้นที่จะเลี้ยงโคขุนของกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนหรือหากศึกษาข้อมูลการเลี้ยงโคขุนดี ๆ ก็จะไม่มีปัญหาในการวางแผนอาจจะมีปัญหาอยู่บ้างเพราะเรานั้นไม่ได้เป็นคนเลี้ยงโคพื้นบ้านมาก่อนอาจจะข้ามขั้นตอนและวิธีการบางอย่างไปเพราะไม่มีพื้นฐานในการเลี้ยงโคมาก่อนและก็กระโดดมาเลี้ยงโคขุนเลยย่อมมีปัญหาบ้างเล็กน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกมลรัตน์ หลักสูงษ์ (2528, น. 220) กล่าวว่า ศักยภาพระดับบุคคล คือ กล่าวไว้ว่า ความพร้อมหมายถึง สภาพความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ที่พร้อมจะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทางด้านร่างกาย ได้แก่ วุฒิภาวะ (Maturity) ซึ่งหมายถึง การเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ของอวัยวะของร่างกาย ทางต้นจิตใจ ได้แก่ ความพอใจที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือพอใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ

ด้านการจัดการ กล่าวคือ ในช่วงแรก ๆ ของการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนี้ขึ้นมาหลายคนมันกะหลายปัญหาในการมองออกไปให้กว้างนั้นทุกกลุ่มย่อมมีปัญหาของกลุ่มปัญหาด้านการวางแผนนั้นเป็นปัญหาอันดับแรก ๆ ชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการจัดการคือ ในด้านการจัดโครงการอันเล็ก ๆ มีปัญหาอยู่บ้านการที่เป็นกลุ่มวัยและยังไม่รู้ทิศทางในการพัฒนาจึงมีการไม่เชื่อใจและไม่ไว้วางใจในการที่จะเข้ามาทำงานในกลุ่มและหลังๆกลุ่มได้มีการพัฒนาไปอย่างมากจึงทำให้มีสามารถที่จะเลี้ยงตัวเองได้จึงทำให้ผู้คนเชื่อมั่นในการที่จะเข้าร่วม กลุ่มแรกแรกนั้นก็ยังมีปัญหาอยู่บ้างในการจัดหรือการหาอะไรบางอย่างยังไม่ลงทุกวันการทำโครงการไม่ลงไม่รู้จักวิธีการเรียนไม่รู้จักวิธีการประสานงานอาจจะปัญหาบ้างในช่วงเริ่มต้นของการเริ่มกลุ่มกะมีอยู่เล็กน้อย ๆ ก็เรียกง่าย ๆ ว่ารู้จักเกิดหัว

ด้านจัดหาคนเข้าทำงาน กล่าวคือ ไม่ได้มีปัญหาในด้านการจัดหาคนเข้าทำงานเพราะไม่ได้เป็นรูปแบบฟาร์มขนาดใหญ่ที่จะต้องมีการจ้างงานหรือใช้ทรัพยากรมนุษย์เป็นแรงงานเพียงแต่ใช้ทรัพยากรในครอบครัวก็เพียงพอแล้วในการที่จะเลี้ยงโคขุนจำนวน 5 ถึง 10 ตัว ชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการจัดคนเข้าทำงาน คือในช่วงระยะแรก ๆ ของการจัดตั้งกลุ่มยังไม่มีมีการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของกลุ่มในด้านความมั่นคงจึงทำให้ไม่มีสมาชิกกลุ่มหรือคนที่มีความสามารถไม่กล้าเสี่ยงที่จะเข้ามาทำงานในกลุ่มเพื่อพัฒนาและทำให้เดินหน้าต่อไปได้ ไม่มีปัญหาด้านการจัดหาคนเข้าทำงานจะมีก็แต่ช่วงเริ่มต้นแรกแรกเพราะเป็นกลุ่มที่มีขนาดเล็กยังไม่มีความที่เชื่อใจหรือเชื่อถือกลุ่มว่าจะพาตนเองไปถึงจุดสำเร็จได้จึงไม่มีใครที่จะเข้ามาทำงานในช่วงแรกแต่ช่วงหลังกลุ่มเริ่มมีความแข็งแกร่งและสามารถเลี้ยงดูตัวเองได้จึงมีสมาชิกในกลุ่มเข้ามาช่วยกันบริหาร

ด้านการอำนวยความสะดวก กล่าวคือ ปัญหาด้านการวางแผนและการกระจายอำนาจมอบอำนาจหรือการจัดตำแหน่งในการทำงานเพราะในช่วงการตั้งกลุ่มแรกแรกยังไม่มีการจัดตำแหน่งหรือ ปัญหาด้านการอำนวยความสะดวกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเราเหล่านี้อาจมีปัญหามาอยู่ เพราะว่าบางคนจะอยู่ไกลไม่ได้อยู่หมู่บ้านเดียวกันการอำนวยความสะดวกหรือการอำนวยความสะดวกสะดวกสะดวกก็อาจจะเข้าไม่ถึง วันไหนมีการประชุมปรึกษาหารือกัน นี่ก็ไม่ค่อยเต็มที่เพราะประชุมเดือนละ 2-3 ครั้งบางคนอาจจะมาได้เดือนละครั้ง ระบบงานอย่างแนชดใครมีความสามารถในการในด้านใดก็ไปทำไม่มีตำแหน่งหรือหน้าที่สามารถทำกันได้ทุกตำแหน่งจึงทำให้ด้านการอำนวยความสะดวกมีความไม่เป็นระบบ

ด้านการประสานงาน กล่าวคือ ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการประสานงานคือปัญหาของการประสานงานคือในช่วงแรกของการจัดตั้งกลุ่มยังไม่มีเทคโนโลยีหรือโทรศัพท์มือถือยังเข้าถึงยากจึงทำให้การประสานงานนั้นเป็นไปได้อย่างยากลำบากหากจะต้องประสานงานกันต้องมีการขับรถที่มีระยะทางไกลเพื่อไปติดต่อประสานงานกับหน้าผู้ดูแลและปัญหาต่าง ๆ ในด้านการประสานงานเรื่องระยะทางเรื่องเวลาที่ไม่ตรงกัน ปัญหาในด้านการประสานงาน ทุกวันนี้มันอยู่ในยุคใช้โทรศัพท์มือถือปัญหาด้านการประสานงานให้มันก็ไม่ค่อยมีให้เห็นแล้วขั้นมีติดต่อทางโทรศัพท์ไม่ได้พอคนบ้านนี้แก้ปัญหาโดยการขับรถเข้าไปหาหัวหน้ากลุ่มเพราะว่าบ้านหัวหน้ากลุ่มครบบ้านพอชนมันไม่ไกลกัน แต่ว่าส่วนมากนี้ครับโทรเอาเพราะมันสะดวกสบาย

ด้านการรายงาน กล่าวคือ ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการรายงานคือไม่มีการรายงานใหญ่หรือเป็นหรือนานครั้งที่จะมีการรายงานไปยังต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีเรื่องรายงานปัญหาและรายงานความเป็นอยู่ของสมาชิกกลุ่มแต่นาน ๆ ครั้งจะได้มีการรายงานส่วนมากจะเป็นรูปกลุ่มที่เข้ามารายงานหัวหน้ากลุ่มเรื่องเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของโคขุนนั้นเป็นส่วนใหญ่ คือปัญหามันมีแบบได้รายงานนั้น มันไม่เป็นการรายงานแบบเป็นทางการ ไม่ได้ส่งไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แบบหนังสืออาจจะมั่งบ้างเป็นแบบหนังสือพวกบรรยายรับรายงาน หรือพวกเอกสารสิ้นปี มันมีการรายงานรายงานแบบหนังสือทางการ การพัฒนาความคืบหน้าของฟาร์ม มันไม่มีการรายงานแบบนั้น การรายงานนั้นมีปัญหาในด้านการล่าช้าและการรายงานนั้นไม่เป็นเอกสารมากพอและไม่มีการรายงานหนังสือเพียงแต่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่สนับสนุนนั้นเข้ามาคอยตรวจงานหรือสำรวจติดตามงานติดตามข่าวสารและติดตามผลงานเพียงอย่างเดียว

ด้านการจัดสรรงบประมาณ กล่าวคือ ปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการจัดสรรงบประมาณ คือ ปัญหาของการจัดสรรงบประมาณคือประมาณมากเกินไปจนต้องปล่อยให้สมาชิกลูกกลุ่มยืม และจะทำโครงการเพื่อที่จะปล่อยงบประมาณและงบประมาณนี้จึงเป็นปัญหาในการจัดสรรงบประมาณที่ทำให้กลุ่มมีภาระเพิ่มมากขึ้น จัดสรรงบประมาณออกมาดี เพราะแถมจะทำเป็นโครงการให้ยืมและโครงการซื้อโคขุนให้ลูกกลุ่มขุน ทั้งยังมีอีกหลายโครงการที่เพื่อนจัดสรรงบประมาณที่จัดสรรไว้ จากหน่วยงานที่ได้รับจัดประมาณนั้นการปล่อยให้ผู้อยู่มีเงินสูงเกินไปอาจจะทำให้สมาชิกกลุ่มนั้นไม่กล้าที่จะกู้ยืม ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณนั้นคืองบประมาณมีจำนวนมากและทำให้เกิดการจัดสรรงบประมาณนั้นยากและจึงทำให้สมาชิกของคนนั้นหรือกลุ่มนั้นต้องนอนกอดเงินเพื่อที่จะรอการกู้ยืมจากสมาชิกลูกกลุ่มเพราะหากไม่มีการกู้ยืมนั้นงบประมาณก็จะไม่ถูกปล่อยออก

3. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนบ้านหนองแห่น ตำบลหนองแห่น อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

ด้านการวางแผน กล่าวคือ แนวทางการแก้ไขปัญหาคือการทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดแล้วแยกแยะปัญหาว่ามีองค์ประกอบใดบ้าง สำหรับการวางแผนคือศึกษาข้อมูลหรือต้องลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาข้อมูลรู้ว่า คนที่ไปเลี้ยงมาก่อนเขามีข้อมูลหรือความรู้หลายบันไดต้องศึกษาจากคนที่เรียนก่อนอุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการวางแผนคือสมาชิกในกลุ่มได้มีการติดต่อสอบถามไปยังผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการวางแผนหรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงมาก่อนเพื่อที่จะลดปัญหาด้านการวางแผนลงช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมาถูกทางโดยไม่เสียเวลา แนวทางแก้ไขปัญหาคือเกี่ยวกับการวางแผนคือเราต้องมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการเลี้ยงโคขุนและต้องมีข้อมูลหรือศึกษาข้อมูลมาจากคนที่เลี้ยงก่อนหรือศึกษาข้อมูลมาจากอินเทอร์เน็ตว่าควรมีการเลี้ยงเลยควรมีในการดูแลรักษาเขาอย่างไรและทำอย่างไรจึงจะได้การเจริญเติบโตที่ดีที่สุดของเขา

ด้านการจัดองค์การ กล่าวคือ แนวทางการแก้ไขปัญหาคืออุปสรรคศักยภาพในการ จัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการจัดองค์การคือ ใช้อำนาจในการเป็นหัวหน้ากลุ่มเล็งเห็นความสามารถและมีการชักชวนที่จะเข้าร่วมในการทำงานแบบองค์การในการแก้ไขปัญหานี้มีการชักชวนหรือใช้อำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้ให้มีการทำงานร่วมกันและใช้อำนาจด้านความอาวุโสชักชวนให้เข้ามาทำงานบริหารและพัฒนาความก้าวหน้าของกลุ่มองค์การคือของพวกพ่อนั้นได้มีการวางแผนและทำงานเป็นขั้นเป็นตอนมากยิ่งขึ้นมีระบบระเบียบในการทำงานไม่มีการเอาเปรียบแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการจัดองค์การคือได้มีการวางแผนและวางแผนโครงสร้างตั้งแต่แรกแล้วว่าจะไม่มีการเอาเปรียบและทำรูปแบบการตรวจสอบหรือสามารถตรวจสอบใครก็ได้ในกลุ่มสามารถตรวจสอบสมาชิกของคุณตรวจสอบคณะกรรมการกลุ่มตรวจสอบเจ้าของกรุงเทพแม้กระทั่งตรวจสอบทั้งกลุ่มสามารถทำได้

ด้านจัดหาคนเข้าทำงาน กล่าวคือ แนวทางแก้ไขปัญหาคือและพัฒนาศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการจัดคนเข้าทำงานคือ คือ ใช้อำนาจในการเป็นหัวหน้ากลุ่มเล็งเห็นความสามารถและมีการชักชวนที่จะเข้าร่วมในการทำงานแบบองค์การในการแก้ไขปัญหานี้มีการชักชวนหรือใช้อำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้ให้มีการทำงานร่วมกันและใช้อำนาจด้านความอาวุโสชักชวนให้เข้ามาทำงานบริหารและพัฒนาความก้าวหน้าของกลุ่ม การจัดหาคนเข้าทำงานในกลุ่มต้องเกิดจากการชักชวนหรือการชวนของหัวหน้ากลุ่มที่มองเห็นถึงความสามารถในการเข้ามาสร้างหรือสร้างคุณประโยชน์ในกลุ่มแต่หากเข้ามาแล้วทำให้เกิดปัญหาทางกรรมก็จึ้งครับไม่ให้ทำงานกันต่อไปเพราะจะทำให้เกิดความวุ่นวายในกลุ่ม เข้าไปทำงานในกลุ่มจะมีความมั่นคงและมีความทำงานอย่างเต็มที่มากกว่าการถูกเล็งเห็นความสามารถในการทำงานเพราะไม่ได้อยากทำงานแต่ถูกเรียกตัวหรือด้วยความเกรงใจจึงทำให้มาทำงานอย่างไม่เต็มใจและไม่มีความพร้อม

ด้านการอำนวยการ กล่าวคือ แนวทางแก้ไขปัญหาคืออุปสรรคศักยภาพในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคขุนด้านการอำนวยการคือ มีการนำระบบรูปแบบสหกรณ์มาใช้แต่ไม่เป็นสหกรณ์เป็นเพียงวิสาหกิจชุมชนมาใช้ในการบริหารจัดการจึงมีการแจกจ่ายอำนาจและกระจายอำนาจแบ่งงานกันอย่างเป็นระบบระเบียบการแก้ไขปัญหาคือการอำนวยการของพ่อคือพ่อเป็นหัวหน้ากลุ่มก็มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มและได้มีการแจกจ่ายหรือกระจายอำนาจการที่ได้รับมอบหมายจากต้นสังกัดงานแจกจ่ายไปยังสมาชิกของกลุ่มหรือลูกน้องในกลุ่ม

จ่ายและต้องมีการมาร์คตำแหน่งหรือต้องมีตำแหน่งในหน้าที่การทำงานในกลุ่มของมีพระความรับผิดชอบ ต้องแจกจ่ายงานหรือกระจายอำนาจการบริหารกลุ่มไปยัง บุคคลต่าง ๆ ในกลุ่มเปิดให้เกิดสมดุลในการดูแล แจกจ่ายงานไปยังบุคคลที่มีส่วนร่วมในการจัดสรรหรือการดูแลรักษากลุ่ม ได้มีการพัฒนาการหรือมีการก้าวไปข้างหน้าของกลุ่มบุคคลที่ดูแล ต้องมีหน้าที่หรือต้องมีการรับผิดชอบประจำในกลุ่มและดูแลงานของตนเองอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สังคม ตัดโส (2541, น. 11) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมทุกอย่างทุกอย่างที่มนุษย์กระทำ ซึ่งอาจเป็นไปโดยไม่รู้ตัว หรือเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมาย รวมทั้งตรึงครองเป็นอย่างดีมาแล้ว โดยมีความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติ เป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรมนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาโดยบุคคลที่อยู่รอบข้างสามารถสังเกตการณ์กระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม ซึ่งสามารถใช้เครื่องมือทดสอบได้

ด้านการประสานงาน กล่าวคือ ปัญหาที่ใช้ระยะเวลา อยู่พอสมควรเพราะในยุคนี้มี Social Media ตอนนั้นยังไม่มี Social Media เลยต้องทำการประสานงานในรูปแบบเดิม ๆ แต่ปัจจุบันมีการใช้ Social Media ในการประสานงานกันจึงทำให้มีความสุขสบายมากยิ่งขึ้น อาจจะมีการติดต่อประสานงานกันในทางช่องทางอื่นที่มีความหลากหลายและสามารถใช้ได้ทุกคนอาจจะเปลี่ยนเป็นหากมีการรายงานผลหรือรวบรวมเอกสารนั้นให้เข้ามาทำงานกันที่กลุ่มใหญ่และรวบรวมแล้วส่งเอกสารการรายงานผลนั้นพร้อมกันเลย หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาการเพิ่มช่องทางในการหางานหรือหาวิธีติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายอย่างเช่นทาง LINE หรือ Social Media การประกาศตามกลุ่มไลน์มีความสุขสบายในการติดตามข่าวสารและการประสานงานทำให้มีความเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จะแจ้งให้ลูกกลุ่มหรือสมาชิกของกลุ่มทราบทันที ได้มีการประชุมเพื่อแจ้งข่าวสารอยู่บ่อยครั้งเพื่อให้บุคคลที่ใช้สื่อโซเชียลมีเดียให้เป็นได้รับรู้ถึงข้อมูล

ด้านการรายงาน กล่าวคือ ต้องมีการรายงานไปยังหน่วยงานต้นสังกัดมากขึ้นและต้องมีการรายงานอย่างเป็นทางการหรือเป็นกิจจะลักษณะของการรายงานปัจจุบันมีแต่การรายงานในรูปแบบการรายงานการประชุม ต้องมีการรายงานเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ เรื่องการเจริญเติบโต การเจ็บไข้ได้ป่วยหรือการวิจัยต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบฟาร์มโคขุนจะต้องมีการรายงานอยู่เสมอ แนวทางแก้ไขปัญหานั้นด้านการรายงานคือการปรับเปลี่ยนเวลาในการรายงานหรือหากใช้เวลาเดิมก็ต้องมีการทำงานที่รวดเร็วกว่าเดิมและอาจจะลดการทำงานอย่างเพื่อมีเวลารายงานผลมากขึ้นหากเปลี่ยนเวลาในการรายงานนั้นจะทำให้มีระยะเวลาในการทำงานหรือรวบรวมงานมากขึ้น อาจจะมีประสิทธิภาพในการรายงานนั้นดีขึ้นหรือการจัดตารางเวลาในการรายงานผลของกิจกรรมต่าง ๆ ในกลุ่มวิสาหกิจ การรายงานต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพราะการรายงานในรูปแบบเดิมมีความลำบากที่จะต้องรายงานเป็นเอกสารต้องเปลี่ยนเป็นการรายงานในแบบ Application LINE หรือ Facebook และติดต่อสื่อสารได้ง่ายมากกว่าเดิม

ด้านการจัดสรรงบประมาณ กล่าวคือ หากจะต้องการแก้ไข ปัญหาการจัดสรรงบประมาณจะต้องมีการทำโครงการหรือทำในรูปแบบอบรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโคขุนที่สมาชิกในกลุ่มยังมีความพร้อมไม่เต็มที่ในการเลี้ยงโคขุน และจัดการส่งเสริมให้บุคคลภายนอกมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุน การจัดทำโครงการที่หลากหลายหรือจัดอบรมหรือมอบความรู้ให้กับลูกคอกที่มีความรู้ว่าจะจัดการอบรมเพื่อที่จะส่งเสริมหรือสนับสนุนผู้ที่สนใจให้ได้การอยากเลี้ยงโคขุนให้มีโอกาสมากขึ้นที่จะเข้าการเลี้ยงโคขุน เพราะว่าการจัดทำโครงการใหม่นั้นทำให้ส่งผลต่อการเข้าใหม่ของสมาชิกหรือคนที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มผู้เลี้ยงโคขุนและจะทำให้บรรยากาศของกลุ่มโคขุนนั้นเต็มไปด้วยความคึกคักและจะส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 สมาชิกและผู้นำวิสาหกิจชุมชน ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เป็นระบบ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืนคือพัฒนาบนฐานความรู้ของชุมชนที่ประกอบด้วยสมาชิกและผู้นำชุมชน

1.2 สมาชิกในกลุ่มมีความตระหนักถึงความเจริญก้าวหน้าของกลุ่มเพื่อที่จะยกระดับสภาพครอบครัวให้กับสมาชิกในกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพของโคขุนและการมีตลาดรองรับที่มีคุณภาพและมากพอ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพกลุ่มผู้เลี้ยงที่มีขนาดใหญ่ เช่น โคขุนโพธิ์ยางคำ และแหล่งตลาดปลายทาง

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). *สุขภาพจิตในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมปศุสัตว์. (2555). *แผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2556, จาก http://www.planning.dld.go.th/th/images/stories/section-5/2556/policy_03.pdf
- ปรารธนา พุกกะศรี. (2548). *สาระนั้นรู้เกี่ยวกับโคเนื้อ ชุดที่ 1 ย้อนรอยวงการโคเนื้อ*. นนทบุรี: นีออนบุ๊ก มีเดีย.
- สมยศ นาวิการ. (2546). *การบริหารและพฤติกรรมองค์กร* (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2547). *การวัดระดับการบริหารจัดการที่ดี*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). *ฐานคิด : จากแผนแม่บทสู่วิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: พลังปัญญา.
- สังคม ตัดโส. (2541). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการเสพยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (ยาบ้า) ของผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล).
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). *พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ผู้เขียนบทความ

คุณอดิสร นามเหลา และคุณพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด อีเมล humam.journal@nrru.ac.th

บทเพลงสำหรับการจัดการเรียนการสอนวรรณกรรม
SONGS FOR TEACHING AND LEARNING LITERATURE

ลัดดา ปานุทัย

LADDA PANUTHAI

นักวิชาการอิสระ

ACADEMICIAN

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHONRATCHASIMA PROVINCE

Received: March 27, 2023

Revised: May 1, 2023

Accepted: May 10, 2023

บทคัดย่อ

การใช้บทเพลงสำหรับการเรียนการสอนวรรณกรรมมีความจำเป็น เนื่องจากวรรณกรรมที่นักศึกษาต้องศึกษามีจำนวนมาก จึงทำให้นักศึกษาไม่สนใจอยากอ่านวรรณกรรม ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงนำประโยชน์จากสื่อสาธารณะและสื่อทางเลือกต่าง ๆ มาเพื่อช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยโดยเน้นการสอนทางด้านวรรณกรรม บทเพลงจึงเป็นทางเลือกทางหนึ่งที่มีประโยชน์ที่จะช่วยทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อเรื่องมากยิ่งขึ้น บทเพลงที่นำมาใช้สอนปรากฏทั้งในวรรณคดีมรดกและวรรณกรรมร่วมสมัย ซึ่งเป็นสื่อสาธารณะที่หาได้ง่ายและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เนื้อหาของบทเพลงจะช่วยทำให้ได้รู้จักเนื้อเรื่องในวรรณกรรม โดยเฉพาะชื่อตัวละคร เนื้อเรื่องบางตอน และบางครั้งบทเพลงยังนำแนวคิดหลักหรือแก่นเรื่องมาแสดงไว้ด้วย ผู้เขียนได้รวบรวมวรรณคดีมรดกที่นำมาแต่งเป็นบทเพลงจากเรื่องอิเหนาและเรื่องอื่น ๆ ส่วนวรรณกรรมร่วมสมัยมีบทเพลงจากเรื่องผู้ชนะสิบทิศ นอกจากนี้ยังรวบรวมบทเพลงที่นำวรรณคดีและวรรณกรรมมาประกอบเพลงในละครโทรทัศน์อีกหลายเรื่อง บทเพลงที่รวบรวมไว้มีทั้งการยกข้อความคำประพันธ์มาจากวรรณคดีทั้งเพลง การยกข้อความคำประพันธ์มาจากวรรณคดีบางตอน การนำชื่อตัวละครมาตั้งเป็นชื่อเพลง และการเอ่ยชื่อตัวละครและสถานที่ในฉากของวรรณคดีไว้ในเพลง

คำสำคัญ: บทเพลง สื่อสาธารณะ วรรณคดีมรดก วรรณกรรมร่วมสมัย การสอนภาษาไทย

ABSTRACT

The song for teaching literature. The word is a literary reference that the students must
There are many studies Therefore, students are not interested in reading literature. For this reason,
the author takes advantage of public and alternative media to help solve the problem of teaching

and learning in Thai language by emphasizing teaching literary Music is therefore a useful alternative to help students understand the subject matter more. Songs used to teach appear both in literary heritage and contemporary discourse. which is a public medium that is easy to find and put it to good use. The content of the song will help to get to know each other. sorted in literature especially the character name some storyline and sometimes songs also show the main idea or theme. The author has collected literature. Nice heritage of songs from Adonis and other stories. Contemporary literature has songs from ten victors. In addition, Bo collects songs that are interesting to literature and literature.

Keywords: Song, Pubic media, Heritage literature, Contemporary literature, Thai language teaching

บทนำ

ทำอย่างไร? เมื่อผู้เรียนในปัจจุบันอ่านหนังสือน้อยลง ทำให้ผู้สอนพบปัญหาในการสอนที่เป็นปัญหามานาน การกำหนดให้อ่านหนังสือวรรณกรรมโดยการสรุปเป็นย่อเรื่อง ผู้เรียนส่วนใหญ่ก็จะไปปริ้นท์เรื่องย่อมาจากยูทูป (YouTube) หรือ กูเกิ้ล (google) ซึ่งผู้เรียนไม่ได้อ่านส่วนผู้สอนจะเป็นคนที่อ่านวรรณกรรมเอง การปริ้นท์ข้อความวรรณกรรมจากสื่อโซเชียลพบว่าผู้เรียนไม่อ่านและไม่ตรวจสอบข้อความถูกต้อง จึงทำให้มีข้อผิดพลาดมากมาย ทั้งการสะกดการันต์ การเว้นวรรค การย่อหน้า และอื่น ๆ ปัญหาเหล่านี้ผู้เขียนได้พบว่าบทความบางเรื่องจากยูทูปหรือกูเกิ้ลที่ผู้เรียนปริ้นท์มานั้น การเขียนชื่อตัวละครในวรรณกรรมสะกดไม่เหมือนกันในหน้าเดียวกัน เช่น ซาดกพระวิฑูรย์ บัณฑิต มีตัวละครต่าง ๆ เช่น วิฑูรย์ วิฑูร หรือวิฑูรย์ ดังนั้นการใช้ความรู้จากในยูทูปหรือกูเกิ้ลมาใช้จึงต้องตรวจสอบให้ถี่ถ้วน

การนำข้อมูลจากสื่อสาธารณะ (Social media) จึงควรช่วยกันตรวจสอบสิ่งที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง และจะใช้อย่างไรจึงจะได้ประโยชน์สูงสุด และเมื่อพิจารณาแล้วทำให้เห็นว่าข้อมูลจะต้องอาศัยการค้นคว้าจากเอกสารที่เป็นปฐมภูมิมาประกอบด้วยจึงจะสมบูรณ์ ที่ได้กล่าวไปนี้ผู้เขียนต้องการใช้ประโยชน์จากสื่อสาธารณะและสื่อทางเลือกต่าง ๆ มาใช้ในการสอนภาษาไทยโดยเน้นการสอนวรรณกรรม เนื่องจากปัจจุบันผู้เรียนมีเครื่องมือสื่อสารที่เรียกว่า ไอแพด (iPad) ไอโฟน (iPhone) โน้ตบุ๊ก (notebook) และคอมพิวเตอร์ ซึ่งเครื่องมือสื่อสารเหล่านี้มีประโยชน์สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวรรณกรรมได้

วรรณกรรมจากสื่อสาธารณะ

เนื้อหาที่มีประโยชน์โดยตรงสำหรับการจัดการเรียนการสอนวรรณกรรม ได้แก่ ละครทางโทรทัศน์ บทเพลงต่าง ๆ เช่น เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุง รวมทั้งเนื้อหาจากสารคดี และข้อความปกิณกะต่าง ๆ โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่งเพลงและเพลงลูกกรุงสามารถนำมาใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียนได้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเพลงเหล่านี้มีเรื่องราวของวรรณกรรม ทั้งวรรณกรรมใหม่ วรรณกรรมร่วมสมัย และวรรณคดีมรดก ซึ่งเนื้อหาของเพลงที่จะเรียกว่า “วรรณกรรมเพลง” และกวีผู้แต่งเพลงจะ เรียกว่า “คีตกวี”

สื่อสาธารณะที่ปรากฏส่วนใหญ่มาจากละคร เป็นวรรณกรรมสมัยใหม่ประเภทนวนิยายที่นำมาสร้างเป็นละครทางโทรทัศน์ การเขียนวรรณกรรมสมัยใหม่จะมีเนื้อหายาว เช่น บางเรื่องมีจำนวน 2 เล่มจบ หรือบางเรื่องก็มากกว่า 2 เล่มจบ จึงทำให้ผู้เรียนในปัจจุบันไม่ยอมอ่าน การสอนในบางครั้งผู้สอนจึงต้องอ้างอิงถึงวรรณกรรมในละครทางโทรทัศน์ ที่สามารถทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจวรรณกรรมบ้าง

ยกตัวอย่างวรรณกรรมเก่าที่นำมาปรับได้แก่ เรื่อง “วันทอง” จากวรรณคดี เรื่อง ขุนช้างขุนแผน หรือนวนิยาย เรื่อง “ทวิภพ” ของหมยงค์ หรือ เรื่อง “ตะวันตกดิน” หรือ เรื่อง “เมียหลวง” ของกฤษณา อโศกสิน หรือวรรณกรรมสมัยใหม่ประเภทนวนิยายที่มีคุณค่าในเชิงจริยธรรมความประพฤติ และวิถีชีวิตของเยาวชน เช่น เรื่อง “บัวแดงน้ำ” เรื่อง “สุดแต่ใจจะไขว่คว้า” ผู้แต่งอัสสา-วิโชคิษฐ์ หรือ เรื่อง “ญาติกา”

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษานี้คือจะเห็นได้ว่าวรรณกรรมที่สื่อสารทางสื่อสาธารณะเข้าถึงผู้คนได้มากทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนผู้ศึกษาวรรณกรรม ครุณามาใช้ในการเรียนการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทความ การสรุปเนื้อเรื่อง และการสรุปบทเรียนได้เป็นอย่างดี

เนื้อหาเพลงจากวรรณคดีมรดกและวรรณกรรมร่วมสมัย

เนื้อหาเพลงจากวรรณคดีและวรรณกรรมนี้ได้มาจากการรวบรวมงานวิจัยของ ลัดดา ปานุทัย (2545, น. 148-161) โดยมีเพลงที่ยกข้อความ คำประพันธ์มาจากวรรณคดีทั้งเพลง เพลงที่ยกข้อความคำประพันธ์มาจากวรรณคดีบางตอน เพลงที่นำชื่อตัวละครมาตั้งเป็นชื่อเพลง เพลงที่เอ่ยชื่อตัวละครและสถานที่ใน (ฉาก) ของวรรณคดีไว้ในเพลง มีรายละเอียดดังนี้

1. เพลงที่ยกข้อความ คำประพันธ์มาจากวรรณคดีทั้งเพลง

1.1 เพลงสารรัก (สาส์นรัก)

เนื้อเรื่อง	พระราชนิพนธ์ใน ร.6	⊙ ในลักษณะนี้น่าประหลาด	เป็นเชื้อชาตินี้รักกลับกล่า
ทำนอง	เอื้อ สุนทรสนาน (ท้าวแสนปม)	เหตุไฉน...ย่อท้อรอร่า เห็นแก้วแววับที่จับจิต เมื่อไม่เอื้อม...จะได้อย่างไรมี * ยัน...ของสูง แม่...ปองต้องจิต มิใช่ของตลาดที่อาจซื้อ ** ไม่คิดสอยมัวคอยดอกไม้วาง ดูแต่ภูมรินเที่ยวบินตอม	หรือจะกล่า...แต่เพียงวาที ไยไม่คิดอาจเอื้อมให้เต็มที อันมณีหรือจะโลดไปถึงมือ ถ้าไม่คิดปิ่นป้ายจะได้หรือ หรือแย่งยื้อ...ถือได้ โดยไม่ยอม คงขุดดวงบุปผชาติสะอาดหอม จึงได้ออม...อบกลิ่นสุมาลี (ซ้ำ *,**)

1.2 เพลงดวงใจ

เนื้อเรื่อง	พระราชนิพนธ์ใน ร.6	⊙ โอว่าคงใจอยู่ไกลลิบ	เหลือจะหยิบมาชมภิรมย์ขวัญ
ทำนอง	เอื้อ สุนทรสนาน (ท้าวแสนปม)	เหมือนดวงดาววาววอยอยู่ไกลครัน เสียแรงเชื้ออุษานารี	ชิดสวรรค์สุดเอื้อมมาเชยชม ไยไม่มีเทวมาอุ้มสม

ปล่อยให้นั่งฟูมฟักอกตรม
อ้าองค์เทวสุรารักษ์
ช่วยคลายให้ชุ่มชื่น

ร้อนระบมจิตใจดังไฟราน
ทรงฤทธิ์สิทธิศักดิ์มหาศาล
เสียชานเสน่หามาไวไว

1.3 เพลงฟังดนตรีเกิดขึ้นใจ

เนื้อเรื่อง พระราชนิพนธ์ใน ร.6
ทำนอง สง่า อาร์มกัร
(เวนิสวานิช)

☉ คนใดไม่มีดนตรีกาล
อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ
ถาอุบายมุ่งร้ายฉมังก
แหละดวงใจย่อมดำสกปรก
ไม่ควรใครไวใจในโลกนี้

ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก
เขานั้นเหมาะคิดขบถอปลักษณ์
มโนหนักมีดมัวเหมือนราตรี
ราวรกรเช่นกล่าวมานี้
เจ้าจงฟังดนตรีเกิดขึ้นใจ

1.4 เพลงความรัก

เนื้อเรื่อง พระราชนิพนธ์ใน ร.6
ทำนอง
(เวนิสวานิช)

☉ ความเอ๋ยความรัก
เริ่มเพาะเหมาะกลางหว่างหัวใจ
แรกจะเกิดเป็นไฉนใครรู้บ้าง
ใครถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงระดี
ข. ตอบเอ๋ยตอบถ้อย
ตาประสพตารักสมัครไซ้
แต่ถ้าแม่สายใจไม่สมัคร
ได้แต่ชวนเพื่อนยามาร่วมกัน

เริ่มสมัครขั้นต้น ณ หนไหน
หรือเริ่มในสมองตรงจงดี้
อย่าอำพราง ตอบสำนวนให้ถ้วนถี่
ผู้ใดมีคำตอบขอบใจเอ๋ย
เกิดเมื่อเห็นน้องน้อยอย่าสงสัย
เหมือนหนึ่งให้อาหารสำราญครัน
เหมือนฆ่ารักเสียแต่เกิดยอมอาสย
ร้องรำพันสสารรักหนักหนาเอ๋ย

1.5 เพลงคำมั่นสัญญา

เนื้อเรื่อง พระสุนทรโวหาร
ทำนอง สุรพล แสงเอก
(พระอภัยมณี)

☉ ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาสมุทร
แม้อยู่ในใต้หล้าสุธาธาร
มั่นเนื้อเย็นเป็นห้วงมหรณพ
มั่นเป็นบัวตัวพี่เป็นภุมรา
มั่นเป็นถ้ำอำไพใครเป็นหงส์
ขอติดตามทราชมสงวนวลละออง

ไม่สิ้นสุดความรักสมัครสมาน
ขอพบพานพิศวาสไม่คลาดคลา
พี่ขอพบศรีสวัสดิ์เป็นมัจฉา
เซยผกาโกสุมปทุมทอง
จะร่อนลง สิ่งสู่เป็นคู่สอง
เป็นคู่ครองพิศวาสทุกชาติไป

1.6 เพลงโศก

เนื้อเรื่อง นายมี
ทำนอง

☉ จะว่าโศกโศกอะไรทีในโลก (นะน้องเอ๋ย)
ไม่เท่าโศกใจหนักเหมือนรักสมร

(นิราศเดือน)

จะว่าหนักหนักอะไรในดินดอน (นะน้องเอ๋ย)
ถึงสิ่งซเร็กไม่ หนักเหมือนรักกัน
จะว่าเจ็บเจ็บแผลพอกแก้หาย (นะน้องเอ๋ย)
เจ็บกายแล้วชีวาแทบอาสัญ
แต่เจ็บแค้นนี้แหละแสนจะเจ็บครั้น (นะน้องเอ๋ย)
สุดจะกลั่นสุดจะกลั่นฝืนอารมณ์

1.7 เพลงอนิจจา

เนื้อเรื่อง	นายมี	◎ ใจของเธอเราคงไม่รู้แน่	เห็นจะแก่เสียเปล่าแล้วเราเอ๋ย
ทำนอง	สง่า อารัมภีร์	สงสารใจใจคิดจะขีดเซย	สงสารตัวตัวเอ๋ยจะเอกรา
	(เพลงไทยเดิมดัดแปลง)	สงสารมือมือหมายจะกายกอด	สงสารปากปากพลอดให้หนักหนา
	(นิราศเดือน)	สงสารออกอกไอ้อนิจจา	ใครจะมาแอบบอกให้อุ่นใจ

1.8 เพลงสุริยัน - จันทรา

เนื้อเรื่อง	รัชกาลที่ 6	◎ ถึงกลางวันสุริยันแจ่มประจักษ์	ไม่เห็นหน้านางลักษณะยิ่งมีดใหญ่
ทำนอง	สุรพล แสงเอก	ถึงราตรีมีจันทร์อันอำไพ	ไม่เห็นโฉมประโลมใจยิ่งมีดมน
	(วิวาห์พระสมุทร)	อ้าดวงสุริยศรีของพี่เอ๋ย	ขอเชิญเผยหน้าต่างนางอีกหน
		ขอเชิญจันทร์ส่องสว่างกลางสากล	เยี่ยมมาให้พี่ลเือกอร่า

1.9 เพลงไทยสามัคคี

เนื้อเรื่อง	รัชกาลที่ 6	◎ อย่าเห็นแก่ตัวมัวพะวง	ลุ่มหลงริษยาไม่ควรที่
ทำนอง	เอื้อ สุนทรสนาน	อย่าต่างคนต่างแข่งกันแย่งดี	อย่าให้ช่องไพร่ที่มุ่งร้าย
	(พระร่วงคำกลอน)	แม้เราริษยากันและกัน	ไม่ช้าพลันจะพากันฉิบหาย
		ระวีการยุงส่งร้าย	นั้นแหละเครื่องทำลายสามัคคี
		ขณะใดศัตรูผู้ฉลาด	หมายมาดทำลายให้เร็วรี
		ก็ยุแยกให้แตกสามัคคี	เช่น กษัตริย์ ธิจฉวีเมืองโบราณ
		พราหมณ์ผู้เดียวรับใช้ไปยุแย	สาระแน ยุญาตีให้แตกฉาน
		จนเวลาศัตรูจูไปลาญ	มัวเกียกกันเสียการเสียนคร
		ฉะนั้นไซ้ขอไทยจงร่วมรัก	จงร่วมสมัครสโมสร
		เอาไว้เพื่อเมื่อมีไพร่รอน	จะได้สู้ศัตรูด้วยเต็มแรง

1.10 เพลงไทยรวมกำลัง

เนื้อหา	รัชกาลที่ 60	◎ ไทยรวมกำลังตั้งมั่น	จะสามารถป้องกันอันตราย
ทำนอง	(พระร่วงคำกลอน)	ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มิแรง ขอแต่เพียงไทยเราอย่าผลาญญาติ ไทยอย่ามุงร้ายทำลายไทย ให้นานาภาษาเขานิยม ช่วยกันบำรุงความรู้เรื่อง ช่วยกันเต็มใจไฝ่ผดุง ให้อยู่จนสิ้นดินฟ้า	มายุทธ์แย่งก็จะประหลาดไป ร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่ จงพร้อมใจพร้อมกำลังระงับเมือง ชมเกียรติยศฟูเฟื่อง ให้ชื่อไทยกระเดื่องทั่วโลก บำรุงทั้งชาติศาสนา วัฒนาเกิดไทย ไชโย

2. เพลงที่ยกข้อความคำประพันธ์มาจากวรรณคดีบางตอน

2.1 เพลงเหมือนไม่เคย

เนื้อเรื่อง	เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร	◎ เรือ เรือ มาเรียงเรียง	นกบินเฉียงไปทั้งหมู่
ทำนอง	(ภาพย่เหเรือ)	ตัวเดียวมาไร้คู่	เหมือนพ้ออยู่เพียงเกรา

2.2 เพลงมนต์รักอสูร

เนื้อเรื่อง	ไพบูลย์ บุตรขัน	◎ รูปแรงดูร่างร้าย	รุ่งรัง
ทำนอง	ไพบูลย์ บุตรขัน (โคลงโลกนิติ)	ภายนอกเพียงพึงซัง เสพสัตว์ที่มรณัง สาธุชนนั้นอ้า	ชั่วช้า นฤโทษ เลิศด้วยดวงใจ

ญ. โอมเอ๋ยอย่าเป่ามาเลยมนต์รักอสูร รักที่เพิ่มพูนเทียมโชดชื่นเนินไสล...

2.3 เพลงนี้แหละคน

เนื้อเรื่อง	(รัชกาลที่ 5) + เวทนาง	◎ ผู่งชนกำเนิดคล้าย	คลึงกัน
ทำนอง	สง่า อารัมภีร์ (โคลงโลกนิติ)	ใหญ่ย่อมเพศฉวีพรรณ ความรู้้อจเรียนทัน ยกแต่ชั่วดีกระด้าง	แพกบัง กันหมด ห่อนแก้ถ้าไหว
		◎ ผู่งชนกำเนิดมา ใหญ่ย่อมเพศฉวีพรรณ กระนั้นนั่นคือคน มากมายหลายปฐพี	รูปกายคล้ายคลึงกัน แพกผันบ้างต่างต่างมี ทั่วหน้าลยลยอุมรู้ดี มองหมายได้ว่าไหนคน

2.4 เพลงใจมนุษย์

เนื้อร้อง	กรมพระยาเดชาดิศร+เวทาง	◎ มหาสมุทรสุดลึกถื่น	คณนา
ทำนอง	สง่า อาร์มภีร์ (โคลงโลกนิติ)	สายดั่งทิ้งทอดมา เขาสูงอาจวัดวา จิตมนุษย์นี้ไซ้ ไกลตาในมหาสมุทร สายดั่งทิ้งทอดมา ภูผาในภาพจิตร ใจคนจนใจปอง	หยั่งได้ กำหนด ยากแท้หยั่งถึง และดูจุดสุดคณนา มาแย่งได้ตั้งใจปอง ภาพโสภิตวัดได้ผอง ใครหยั่งถึง ยากแท้เที่ยว

2.5 เพลงแก้วกิ้งฟ้า

เนื้อร้อง	นายนิรันดร์ธิเบศ (อิน)	◎ โฉมควรจักฝากฟ้า	ฤาติน ดีฤา
ทำนอง	สง่า อาร์มภีร์ (นิราศนรินทร์)	เกรงเทพไทรธรณินทร์ ฝากลม เลื่อนโฉมบิน ลมจะชายชักช้า ◎ โฉมน้องหากฝากฟ้า แหงนธรณินทร์ผินฝากลม ฝากฟ้าไร่กิ้งฟ้า สามโลกเกรงลอบโลบ	ลอบกล้า บนเล่า นะแม่ ชอกเนื้อเรียมสงวน เกรงเทพามาชิดชม วายเจ้าเฝ้าเซยโฉม ฝากเมฆา กิด โปยม จิตพี่โน้มห้วงน้องนาง

2.6 เพลงยอดพฐเมืองแปร

เนื้อร้อง	ไศล ไกรเลิศ	◎ โฉมควรจักฝากฟ้า	ฤาติน ดีฤา
ทำนอง	ไศล ไกรเลิศ (นิราศนรินทร์)	เกรงเทพไทรธรณินทร์ ฝากลม เลื่อนโฉมบิน ลมจะชายชักช้า	ลอบกล้า บนเล่า นะแม่ ชอกเนื้อเรียมสงวน
แม่ยอดพฐเมืองแปร ช่างสวยทำงานเด่น งามเหมือนหนึ่ง จันทร์เพ็ญ สมเป็นยอดนารี			

2.7 เพลงยอยศพระลอ

เนื้อร้อง	พยงค์ มุกดา	◎ "รอยรูปอินทร์หยาดฟ้า	มาओंคืในหล้า
ทำนอง	(ลิลิตพระลอ)	พยงค์ มุกดา งามสมขุนลอท้าว ยิ่งแม่กาหลง ยาม ธ ทรงคชสาร ธ ยิ่งหาญ ยิ่งกล้า...	แหล่งในคนชม" น้ำพระทัย ณ หัวเจ้า

2.8 เพลงสี่ซึ้ง

เนื้อร้อง	พระราชนิพนธ์ใน ร.6	๐ สี่ซึ้ง ซึ้งซึ้งแล้ว	อย่าซึ้ง
ทำนอง	สง่า อาร์มกริ	อย่าโกรธพี่จริงจัง	จิตซึ้ง
		ตัวไกลจิตก็ยั้ง	เนาแนบ
		เสน่ห์สนทनों	นิจอ้ออาดูร
		สี่ซึ้งซึ้งแต่ซึ้ง	เกาะนั้นหรือจะซึ้งใคร
		ขอแต่แม่ดวงใจ	อย่างซึ้งซึ้งพี่จริงจัง
		ตัวไกลใจพื่ออยู่	เป็นคู่น้องครองยืนยง
		หวังเจ้าเฝ้าแลหลัง	ตั้งใจติมิตรสมาน

2.9 เพลงซ้าอกเหมือนตกตาล

เนื้อร้อง	ไพบูลย์ บุตรขัน	๐ "เจ้าของตาลรักหวานขึ้นปิ่นต้น	
ทำนอง	ไทยเดิม (นิราศพระบาท)	ระวังตนตีนมีระมัดมัน	
		เหมือนคบคนคำหวานรำคาญครัน	
		ถ้าปลั่งปลั่งเจ็บอกเหมือนตกตาล	
		เหมือนคมมีดกรีดหัวใจให้เป็นรอยรุกราม	
		อันว่าเราดั่งเจ้าของตาล...	

2.10 เพลงนักเรียนพยาบาล

เนื้อร้อง	ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม	๐ อันความกรุณาปรานี	จะมีใครบังคับก็หาไม่
		หลั่งมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ	จากฟ้าผ่าสุราษฎร์สู่แดนดิน
ทำนอง	เอื้อ สุนทรสนาน (เวนิสวานิช)	ข้อความน้อมองค์พระธีรราชเจ้า	พระโปรดเกล้าประทานให้ใจวิล...

2.11 เพลงอนิจจา

เนื้อร้อง	สุนทรียา ณ เวียงกาญจน์	๐ โอ้ออนิจจาความรัก	พึงประจักษ์ดังสายน้ำไหล
ทำนอง	สมาน กาญจนผลิน (อิเหนา)	มีแต่จะเชี่ยวชาญเป็นเกลียวไป	ที่ไหนเลยจะไหลคืนมา
		โอ้ออนิจจาตัวพี่	กว่าจะรู้อันนั้นหนา...

2.12 เพลงเกิดมาฟังกัน

เนื้อร้อง	(กรมสมเด็จพระปรมาธิบดีชิโนรส)	๐ เกิดเป็นคนอย่าเห็นแก่ตนแหละดี	ถึงจะมีร่ำรวยสุขสันต์...
ทำนอง	ไสล ไกรเลิศ (กฤษณาสอนน้องคำฉันท์)	๐ พฤษภกาส	อีกฤดูธรอันปลดปล่อย
		โททนต์แสนคง	สำคัญหมายในกายมี

☉ นรชาติวางวาย
สถิตทั่วแต่ชั่วดี

มลายีสั้นทั้งอินทรีย์
ประดับไว้ในโลกา

2.14 เพลงรักข้ามขอบฟ้า

เนื้อร้อง กรมพระยาเดชาดิศร
และทวีปวร

☉ รักกันอยู่ขอบฟ้า
เสมออยู่หอแห่งเดียว

เขาเขียว
ร่วมห้อง

ทำนอง สง่า อาร์มกัร
(โคลงโลกนิติ)

ซังกันบ่แลเหลียว
เหมือนขอบฟ้ามาป้อง

ตาต่อ กันนา
ป่าไม้มาบัง

2.15 เพลงคือหัตถาครองพิภพ

เนื้อร้อง รัชกาลที่ 6
ทำนอง

☉ สองมือที่ดูนิ่มนวลอ่อนโยน สองมือที่ดูอบอุ่นอย่างนั้น
สองมือที่ดูไม่มีความสำคัญ คือสองมือที่ทำให้โลกหมุนไป...
...ดังถ้อยคำประพันธ์เปรียบเปรยพรรณนา ชายใดที่แกร่ง
แผลงจากอารมณ์ ด้วยอำนาจความแข็งแรงยิ่งกว่า
อันมือไกวเปลไซ้แต่ไรมา คือหัตถาครองพิภพจบสากล

3. เพลงที่นำชื่อตัวละครมาตั้งเป็นชื่อเพลง

3.1 เพลงขงเบ้งดูดาว

เนื้อร้อง ทินกร ทิพย์มาศ
ทำนอง ทินกร ทิพย์มาศ
(สามก๊ก)

☉ ขงเบ้งดูดาว เมื่อดาวลก เสียในหัวอก เมื่อเห็นดาว
ไม่แจ่มใส....

3.2 เพลงมัทรีร้องไห้

เนื้อร้อง ชุ่ม ปัญจพรรค
ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน
(เวสสันดรชาดก)

☉ ยามเย็นจวนค่ำตะวันต่ำ ออกฉ่ำน้ำตานองใจ
มัทรีครวญคร่ำอาลัย ออกใครไม่มีเหมือนเลย...

3.3 เพลงคนธรรพ์กับพิณทิพย์

เนื้อร้อง แก้ว ยังฉนิยะกุล
ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน
(กาเกี)

☉ คนธรรพ์บรรเลงเพลงพิณ ดัดดินพรายพลิ้วเบาๆ
วิเวกวังเวงเปลี่ยพล่า ขวนเศร้าชวนฝัน...

3.4 เพลงไซซี

เนื้อร้อง แก้ว อัจฉริยะกุล

ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน
(สังข์ทอง)

๐ ไซซี...

หญิงที่ฟ้าพาอำววย

คือนางที่โสภีมีรูปสวย

เกิดมารูปสวย พร้อมด้วยน้ำใจ...

3.5 เพลงเจ้าเงาะอธิษฐาน

เนื้อร้อง "ธาตรี"

ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน
(สังข์ทอง)

๐ เจ้าเงาะแลแต่สิ่งทั้งในโนมศรี

ยอดโสภานารีที่เพิ่งเคยเห็น

ยอดตรงไหนงามไม่เว้น

ล้วนงามเด่นชวนมอง...

3.6 เพลงชีลินอธิษฐาน

เนื้อร้อง สุภา บุนนาค

ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน
(บทละครชีลิน)

๐ พระเป็นเจ้า ผ่านฝ้าเฝ้าไทยทั่วทั้งผอง

โปรดทรงนำชาติไทยให้ปรองดอง ครอบครองกันอยู่ได้ด้วยใจรัก

3.7 เพลงมัทรี

เนื้อร้อง มงคล อมาตยกุล

ทำนอง มงคล อมาตยกุล
(อิเหนา)

๐ หญิงใดในหล้า

รักลูกรักผัวสุดชีวิต

ผลไม้เต็มป่า

ยากจะหาอย่างนางมัทรี

ยอมพลีกายเพื่อลูกผัว

จากพนาเก็บมาเลี้ยงครัว...

3.8 เพลงรำวงมาลัยรจนา

เนื้อร้อง สมศักดิ์ เทพานนท์

ทำนอง ธนิตา ผลประเสริฐ
(สังข์ทอง)

๐ เสียงเอ๋ยเสียงเอ๋ยพวงมาลัย คู่ใครคนไหนเชิญมาจง

รจนาคอยคู่เงาะเคยครอง

เงาะมีรูปทองของน้องคือพี่เอ๋ย...

3.9 เพลงศกุนตลา

เนื้อร้อง ทวีปวร

ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน
(ศกุนตลา)

๐ ศกุนตลา

เดินดินนางเดียวเปลี่ยวใจ

นางฟ้าแมกฟ้าหรือไฉน

นางไม้แมกไม้ไม่ได้ปาน

3.10 เพลงกุสุมาอธิษฐาน

เนื้อร้อง ไสล ไกรเลิศ

ทำนอง ไสล ไกรเลิศ

(ผู้ชนะสิบทิศ)

⊙ มีดมนยามยาสนธยา มองฟ้าพาใจอาวรณ์

ร้าวรอนอกข้าเอ๋ย หวนนึกถึงตัวข้าชะตาเอ๋ย

ต้องจากคู่ชื่นเชยเป็นเชลย รามัญ..... รักเดียวข้ามอบมั่งฉงาย
แล้วมลายไปสิ้น...

3.11 เพลงจอมใจจะเด็ด

เนื้อร้อง ไสล ไกรเลิศ

ทำนอง ไสล ไกรเลิศ

(ผู้ชนะสิบทิศ)

⊙ ออกเอยชะตาฟ้าดินเป็นตุล รักทรมานร้าวรานวิญญาน

ข้าจากยอด้ขู จอมนาริศรีเมือง ตองอูจากห่างไกล

รักข้ามอบให้ไว้ต้องจันทรา... อยู่ดีเถอะนะจันทรา

สวदनตข้าขอถอนไหว้

3.12 เพลงคนธรรพ์รำพึง

เนื้อร้อง ไสล ไกรเลิศ

ทำนอง ไสล ไกรเลิศ

(กากี)

⊙ ขึ้นไฉนใครจะสู้ ขึ้นยอด้ขูกา

กลั่นเจ้านัฟยงอาวรณ์ ดวงใจจากพิเภกพิพพิทบชาตรอน

อาวรณ์เจ้าไม่วาย...

3.14 เพลงขมละเวง

เนื้อร้อง ไสล ไกรเลิศ

ทำนอง ไสล ไกรเลิศ

(พระอภัยมณี)

⊙ สวรรค์สร้างเธอให้ งามสวยเลิศวิไล ดังเทพเทวี

งามเหมือนภาพเลขา เธอสวยกว่ามาลี งามเฉิดโฉม

เทวีท่าที่เหมือนนางละเวง...

3.15 เพลงอิเหนารำพึง

เนื้อร้อง อ.ประไพเพลงผสม

ทำนอง สมาน กาญจนผลิน

(อิเหนา)

⊙ รูปทรงพัศตร์ลักขณา บุชบานารี

แม่งามเทียบเทวี หญิงใดใครเปรียบไม่มีสตรีศรีสุตา

โฉไลเลิศลักษณ์ลาวัณ พริ้งเพริศเฉิดโฉมโนมพรรณ

สุดสรรพรรณนา... ไฉยอดชีวันกัลยา บุชบา นำเชย

3.16 เพลงอิเหนารำพัน

เนื้อร้อง ไสล ไกรเลิศ

ทำนอง ไสล ไกรเลิศ

เพลงไทยเดิม

⊙ อิเหนาเอ๋ย กรรมแล้วเอ๋ยรัก เจ้าผิดหวัง

เพราะรักเขาเพื่อคลั่ง เขาชิงเมินหน้าพาอดสู

ขาดยอด้ขูเชยชมตรมใจ ไหนจะอายุผู้คน

(อิเหนา) ทุกข์ใจทนมองไหม้ หลงลมใคร โอ้ใจบุษบา
เจ้าเปลี่ยนคู่คลอ ไปขึ้นเจ้าจรรกา...
แม่มามพรึงมีมนต์วาจา เหมือนอารมณ์บุษบา
เหมือนพิมพาพิไล หลงลมใครโอ้ใจขึ้นกลม
ไอ้ออกอิเหนาจะเปรียบตัวเราอัปจน ใจกังวล คนรักมาเมินไปเอย

3.17 เพลงบุเรงนองรำอีก

เนื้อร้อง ไสล ไกรเลิศ ☉ ฟ้ามุขอิระวดีคืนนี้มีแต่ดาว แจ่มแสงแวววาว (ฮัม)
ทำนอง ไสล ไกรเลิศ เต้นอะคร้าวสว่างไสว เสียงคลื่นร่ำฤดูคืนนี้ข้าเปลี่ยนใจ
(ผู้ชนะสิบทิศ) เหน็บหนาวทรวงใน (ฮัม) แผลกเอนข้าเศร้าวิญญาน...

3.18 เพลงบุเรงนองเฉลยรัก

เนื้อร้อง ศักดิ์ เกิดศิริ ☉ พี่ต้องตรมระทมหม่นหมองฤดี กันทิมาช่างไม่มีใจนึกเวทนา
ทำนอง ศักดิ์ เกิดศิริ ปลอ่ยให้พี่ตรมระทมวิญญู เจ้าจงคิดเมตตา กันทิม่าเจ้าจงเห็นใจ
(ผู้ชนะสิบทิศ) ...อย่างเกรงรักตรมอร่ากุสุมา จันทราก็เต็มใจ เจ้าอย่ากลัวมองไหม้
สิ้นความแค้น แคลงใจ ชื่นชม เสน่หา...

3.19 เพลงทรากรักจันทรา

เนื้อร้อง ศักดิ์ เกิดศิริ ☉ ขวัญเอย ขวัญฟ้า จันทรา ตะละแม่ต้องอุ
ทำนอง ศักดิ์ เกิดศิริ คะนิงอยู่ถึงยอดรักบุเรงนอง หวังปองพิศวาส
(ผู้ชนะสิบทิศ) มาดหมาย ไปหลงแปรแผ้วใจรักซ้อนซ้อนไว้ ให้กุสุมา จันทรา อนิจจาเอ๋ย...

3.20 เพลงบุเรงนองลั่นกลองรบ

เนื้อร้อง ไสล ไกรเลิศ ☉ ทูยาบาเล ทูยาบาเล
ทำนอง ไสล ไกรเลิศ ทูยาบาเล ทูยาบาเล
(ผู้ชนะสิบทิศ) เป่าปี่ตีกลอง ลั่นกลองศึกรบ
จะพบคนงามด้วยความแค้น จะหมายชิงชัยกุสุมา
สร้างเวรกรรมไว้ เจ็บใจจริงหนอเจ้าสอพิณยา
ข้าทนโคก้า ข้าหมายมุ่งมาบุกตะเลง...

3.21 เพลงบุษบาเลี้ยงเทียน

เนื้อร้อง ศักดิ์ เกิดศิริ ☉ เทียนที่เวียนพระพุทธรูป ตัวข้า บุษบาขออิฐฐาน
ทำนอง ศักดิ์ เกิดศิริ เทียนที่เวียนนมัสการ บันดาลให้ หทัยสมปรารถนา

(อิเหนา)

ดลจิตอิเหนา ให้เขามารักข้า ขององค์พระปณิมา
เมตตา ช่วยคิดอุ้มชู...

3.22 เพลงนันทวดีพลาดรัก

เนื้อร้อง ศักดิ์ เกิดศิริ

๐ ขำรักหลงพะวงผูกพัน ผันไผ่

ทำนอง ศักดิ์ เกิดศิริ

สุดหักห้ามใจมอดดวงฤทัยรักชาย ดังหนึ่งเป็นหญิง

(ผู้ชนะสิบทิศ)

ทรมาน สิ้นความอาย... จะเด็ดเอ๋ยไม่นึกเลยจะสิ้นเมตตา...

จะเด็ดมีดอกฟ้าจันทราคอยปอง... จะเด็ด จอมใจกลับสิ้นเยื่อใย

เมตตา...

3.23 เพลงปอละเตียงครวญ

เนื้อร้อง ศักดิ์ เกิดศิริ

๐ เหมือนกรรมบันดาล ให้พบพานบุเรงนองจอมใจ

ทำนอง ศักดิ์ เกิดศิริ

อยู่เมืองมอญแต่กันแต่ไร ไม่เคยรักใครฝังไว้ในอุรา

(ผู้ชนะสิบทิศ)

บุเรงนองคนงาม สร้างความรักดีให้ข้า...

3.24 เพลงเนงบาผู้ปราศัย

เนื้อร้อง ศักดิ์ เกิดศิริ

๐ เนงบา อูราระทมตรมหนัก เนงบาอุปถัมภ์ด้อยต่ำ

ทำนอง ศักดิ์ เกิดศิริ

สุดระกำในดวงแด... จากแดนดินถิ่นแคว้นกะเหรี่ยงไพร

(ผู้ชนะสิบทิศ)

เพื่อทรมานวัยมิ่งมิตรกันทิดา...

3.25 เพลงเนงบาครวญ

เนื้อร้อง ศักดิ์ เกิดศิริ

๐ เนงบาวาสนาชะตาด้อยต่ำ เนงบาสุดซอกซำระกำใจ

ทำนอง ศักดิ์ เกิดศิริ

เนงบาต้องตรมหมองไหม้ชีวี...

(ผู้ชนะสิบทิศ)

เมืองแปรอังวะ เมาะตะมะ หงสา

ครั้นคร้ามแก่เนงบา นายกองทัพนหน้า บุเรงนอง...

3.26 เพลงจอมขวัญจันทรา

เนื้อร้อง สุรัฐ พุกกะเวส

๐ จอมขวัญจันทราของพี่ ชาตินี้ไรคงไม่มีสุขสอง

ทำนอง ไสล ไกรเลิศ

เท่าที่พี่เคยชม ภิรมย์ร่วมห้อง น้อยเอยเคียงช่อง

(ผู้ชนะสิบทิศ)

ที่ปองเพราะว่าพี่รัก...

3.27 เพลงจอมใจจะเด็ด

เนื้อร้อง สุรัฐ พุกกะเวส

๐ ออกเอยชะตาฟ้าดินบันดาล ร้าวรานวิญญาข้าจาก

ทำนอง ไสล ไกรเลิศ

ยอดขู้ จอมนารีศรีเมืองทองอุ ข้าเชิดขูเป็นคู่ขวัญชีวา

(ผู้ชนะสิบทิศ)

3.28 เพลงบุษบาในฝัน

เนื้อร้อง ไสล ไกรเลิศ

ทำนอง ไสล ไกรเลิศ

(อิเหนา)

☉ โอ้แมงมกระไรหนางใดในหล้า มาเปรียบ เหมือนเจอบุษบา พ้อยากยลโฉมหน้า ผินหาพาภิรมย์ เนตรเจ้าคมคิ้วอน...

3.29 เพลงกาภิเหมือนดอกไม้

เนื้อร้อง ไสล ไกรเลิศ

ทำนอง ไสล ไกรเลิศ

(กาภิ)

☉ โอ้มาลีนี้ใครชมเล่นให้เจ้าเป็นรอยซ้ำ
ใครทำให้เจ้าเฉา หรือกุมราแก่งมาภิรมย์ชมเจ้า.....

3.30 เพลงทรพีพิลาป

เนื้อร้อง

ทำนอง

(รามเกียรติ์)

☉ รอยไทรรอยเกวียน หมุนเวียนตามรอยลิขิต
ไอ้อนาถหนอนี้ชีวิต พลังผิดมาเป็นคนเลวสันต์
ขาดความยับยั้งโอ้เป็นเหมือนดังไอ้ทรพี คิดดูให้ดี
เมื่อทรพีชีวิตทรพา...

3.31 เพลงญาติวันทอง

เนื้อร้อง ทวีพงศ์ มณีนิล

ทำนอง ทวีพงศ์ มณีนิล

(ขุนช้างขุนแผน)

☉ ผ่านมาผ่านไป คนแล้วคนเล่า
ไอ้ความหมองเศร้าเมื่อไหร่จะจบสิ้นหนอ
ช่างขยันมาสรรเสริญเติมต่อ ดั่งเห็นฉันเป็นหลุมบ่อ ถึงท้อรองรับอารมณ์...

3.32 เพลงวาสิฏฐีจำแลง

เนื้อร้อง ไพบุลย์ บุตรขัน

ทำนอง สมาน กาญจนผลิน

(กามนิธ)

☉ แมงมดั่งวาสิฏฐี ผ่องพรรณสุกิริ์เฉลย
สวยจริงน้องเอย น้าเขยชิดชมภิรมย์เคล้าคู่
สุภางค์ดั่งนางสวรรค์ เปรียบเธอกับจันทร์ทอดดู
หรือเป็นยอดพฐ จากกรุงโกสัมพี มาแม่เอย...
ดั่งหนึ่งจำแลง เร้นกาย แอบแฝงติดตาม
พ้องามทรมเซย ยามแยมวิจิเือนเอย
โอ้กามนิธเอย เธออยู่แดนไหนจงมา...
โอ้ววาสิฏฐีอย่าแหวง แม่กลายกลับแปลงร่างมา
เหมือนเป็นขวัญตา หยาดมาชวนชมภิรมย์ช่วยยาม

4. เพลงที่เอ่ยชื่อตัวละครและสถานที่ใน (ฉาก) ของวรรณคดีไว้ในเพลง

4.1 เพลงอโศกรักสลักใจ

เนื้อร้อง เกษตร สังวรการ

◎ อโศกนี้มีแดนแว่นแคว้นดวงมาน... สร้างสรรค์พารา

ทำนอง นคร หนองทรัพย์

ไว้อาลัยท้าวาสัญญ...

(กามนิต)

4.2 เพลงสามทหารเสือทองอุ

เนื้อร้อง ศักดิ์ เกิดศิริ

◎ เนงบา จงเลงกะโป สี่อ่อง... ตองอูเมืองคู้บุญมั่งตรา

ทำนอง ศักดิ์ เกิดศิริ

เชื่อชาติพม่ายิ่งใหญ่อยู่ในพุกาม...แปรและอังวะยอมกลั้วคร้ามเกรงไป

(ผู้ชนะสิบทิศ)

4.3 เพลงหลงปี

เนื้อร้อง เนรัญชรา

๐ ดุขยักฉิณีหลงป้อมค์พระอภัย ไพเราะหวานไส้...

ทำนอง เนรัญชรา

(พระอภัยมณี)

บทเพลงจากละครโทรทัศน์

ผู้เขียนยกตัวอย่างวรรณกรรม เรื่อง “ญาติกา” โดยเรื่องนี้ได้ให้ผู้เรียนอ่านและหาเรื่องย่อจากกูเกิ้ล (Google) พบประเด็นสำคัญของเนื้อหาที่นอกเหนือจากการแสดงความรักโลกโกรธหลงตามแบบนวนิยายไทยแล้ว ในเรื่องยังกล่าวถึงการส่งข้าราชการจากส่วนกลางไปทำงานเพื่อดูแลในภูมิภาคที่ภาคใต้ ซึ่งภาคใต้มีความหลากหลาย ในทางวัฒนธรรม เช่น ชาติ ศาสนา การแต่งกาย ความคิด ทักษะคติ โดยเฉพาะความคิดแปลกแยกไปในบางเรื่องบาง ตอน จนเกิดมีกลุ่มคิดแบ่งแยกดินแดน นอกจากนี้ในเนื้อหายังกล่าวถึงความเป็นคนไทยด้วยกันว่าไม่อาจเข้าใจกัน และคิดไม่ตรงกัน ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากเพลงประกอบละครที่เนื้อหาของบทเพลงกล่าวได้ลึกซึ้งมาก อีกทั้งยังได้แสดงความห่วงใยสิ่งถึงความแตกต่างความคิดทางด้านการเมืองเป็นต้น ดังนั้นละคร เรื่อง “ญาติกา” จึงมีแนวความคิดหลัก (theme) ที่เห็นได้ชัดเจนจากเพลงประกอบละครที่ชื่อเดียวกับละครและวรรณกรรม ในชื่อเพลง “ญาติกา” โดยมีเนื้อหาเพลงดังนี้

จาก ต้นน้ำเดียวกัน
เส้นธารไหลห่างไกลเหลือที่

แตกออกไป เป็นหลายนที
จะมีวัน บรรจบที่ใด

ดูจ ดังสายเลือดเดียว
ใต้แผ่นฟ้า แผ่นดินกว้างใหญ่

แต่ชีวิต ต่างเลี้ยวผันไป
แล้วเมื่อไร จะได้พบพา...

คนที่มีชีวิต	แต่ไม่มีสิทธิ์แห่งญาติกา
เป็นแค่สาย น้ำไหล	ตามวาระ เวลา
ตามดวง ชะตา ที่หักเห	
เมื่อ สายน้ำสิ้นสุด	จุดนัดพบ คือห้วงทะเล
แต่ใจฉัน กลับยังว่าเหว	รอเวลาได้มาพบเธอ

(มีโมเล, 2566, ออนไลน์)

จากเนื้อเพลง “ญาติกา” พบว่ามีข้อความ “คนที่มีชีวิต แต่ไม่มีสิทธิ์เป็นญาติกา เป็นแค่สายน้ำไหล ตามวาระเวลา ตามดวงชะตาที่หักเห” ข้อความนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของคนที่แตกต่างกันอย่างมาก

นอกจากนี้เพลงญาติกาแล้ว ยังมีบทเพลงจากละคร เรื่อง “บัวแล้งน้ำ” ละครเรื่องนี้ได้กล่าวถึงการสอนให้มีความใจต่อกัน โดยเนื้อหาเพลง ดังนี้

คนเราต้องมีหัวใจ ต้องมีเลือดเนื้อข้างใน ต้องมีความดีคู่กาย
 ต้องมีความหมายในตัวเอง อดีตที่เคยผ่านมา เราคงต้องผ่านพ้นไป
 จะดีหรือเลวอย่างไร ขึ้นอยู่กับใจเราเอง
 กระเสือกกระสน ดิ้นรนกันไป ก่อนเคยเลวร้าย ก็ลืมให้ลง
 มีเพียงพรุ่งนี้ เรื่องเก่าเก่าก็ปลง ด้วยใจที่ตรง เราคงได้ดี
 ถ้าบัวไม่มีรากใบ คงมองไม่สวยเท่าไร ถ้าบัวแล้งน้ำแห้งตาย
 ไม่เหลือความหมายให้ขวนมอง คนเราก็คงเหมือนกัน นึกฝันแต่ความ
 ยิ่งใหญ่ หลงลืมว่าเคยเป็นใคร สุดท้ายก็บัวแล้งน้ำ

(มีโมเล, 2566, ออนไลน์)

สรุป

เพลงจากวรรณกรรมจำนวนหนึ่งที่ยกมาล่าวนี้ ได้แสดงให้เห็นว่ามีคุณประโยชน์ที่ผู้สอนวรรณกรรมสามารถนำมาใช้เชื่อมโยงกับการเรียนการสอนวรรณกรรมได้ ช่วยทำให้มีสีสันในการจัดการเรียนการสอนวรรณกรรมเพิ่มขึ้น ดังนั้นการนำเพลงมาใช้สอนจึงเป็นกลวิธีที่มีความหลากหลาย การนำเพลงมาเปิดให้ฟังก่อนการนำเข้าสู่บทเรียน จะช่วยเร่งเร้าความสนใจโดยการให้ร้องตาม ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ที่จะได้รับจากเพลงอย่างชัดเจน ได้แก่ การรู้จักตัวละคร และรู้เนื้อเรื่องบางตอนในวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้น ผู้สอนวรรณกรรมจึงจำเป็นต้องหาเทคนิคมาช่วยในการสอน โดยการนำเพลงในสื่อต่าง ๆ มาช่วยในการเรียนการสอนวรรณกรรมได้อีกหลายวิธี

เอกสารอ้างอิง

เพลงรักอมตะ. (2543). *สารานุกรมเพลงยอดนิยม (ฉบับแก้ไขปรับปรุง 2543)*. ม.ป.ท.

มีโมเดล. (2566). ญาติกา (พัชรดา วัฒนา). สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2566, จาก <http://xn--72cabvaioi.neemodel.com/>

ลัดดา ปานุทัย. (2544). *อิทธิพลของวรรณกรรมไทยที่มีต่อเพลงไทยสากลในด้านเนื้อหาและรูปแบบ (รายงานวิจัย)*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

อิงอร สุพันธุ์วัณิช. (2542). ภาษาเพลงรักจากพระราชินีในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย*, 16, น. 25-31.

ผู้เขียนบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดา ปานุทัย นักวิชาการอิสระ จังหวัดนครราชสีมา อีเมล human.journal@nrru.ac.th

หลักเกณฑ์การส่งบทความตีพิมพ์

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์ได้เปลี่ยนชื่อจากวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ตามประกาศคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่ 26/2563 วันที่ 30 ธันวาคม 2563 เปลี่ยนเป็น **วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์ Jaraphruekpirom** โดยเผยแพร่ตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องจากวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2562 ซึ่งบทความทุกเรื่องจะได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสาขานั้นหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จากทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาอย่างน้อย 2 คน โดยมีรูปแบบการกลั่นกรองบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer review) ซึ่งผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ สำหรับการนำเสนอผลงานวิจัย งานวิชาการหรือความเห็นทางวิชาการใหม่ ๆ เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ ความคิดเห็นจากการศึกษาค้นคว้า การวิจัย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในบริบทต่าง ๆ ของวิทยาการที่หลากหลาย รวมทั้งเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการของชุมชนท้องถิ่นที่สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งมีขอบเขตสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ทั่วไป (General Social Sciences) ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ (General Arts and Humanities) รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (Political Science and Public Administration) ภาษาและวรรณกรรม (Language and Literature) และการศึกษา (Education) และหรือที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นี้
2. เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สำหรับคณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และนักวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย
3. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้จริงอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

การพิจารณาบทความ

1. บทความที่ตีพิมพ์ลงวารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์ต้องเป็นบทความใหม่ที่อยู่ในขอบเขตสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ทั่วไป (General Social Sciences) ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ (General Arts and Humanities) รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (Political Science and Public Administration) ภาษาและวรรณกรรม (Language and Literature) และการศึกษา (Education) และหรือที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นี้

2. บทความต้องไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ๆ

3. บทความต้องผ่านการพิจารณาและประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสาขานั้นหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จากทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาอย่างน้อย 2 คน ซึ่งผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review)

4. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นข้อคิดของผู้เขียนเท่านั้น และผู้เขียนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากบทความนั้น

5. บทความที่ตีพิมพ์ มี 3 ประเภท ดังนี้

5.1 บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่มีการนำเสนอผลการศึกษา หรือการค้นคว้าอย่างมีระบบ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัยอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.2 บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความที่มีการนำเสนอความรู้ทั่วไปที่เขียนขึ้นจากการสังเคราะห์ พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นของผู้เขียนที่มีประโยชน์แก่ผู้อ่าน ประกอบด้วยบทนำ เนื้อหา และสรุป

5.3 บทความวิจารณ์ (Review Article) เป็นบทความที่วิจารณ์หนังสือและการนำเสนอความคิดเห็นของผู้เขียนที่มีประโยชน์แก่ผู้อ่าน ประกอบด้วยภาพปกหนังสือ ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือ เนื้อหา และข้อเสนอแนะแนวทางการเลือกหนังสือ

การส่งบทความ

ผู้เขียนบทความต้องส่งแบบรับรองประกอบการพิจารณาบทความมาพร้อมกับบทความ ดังนี้

1. แบบเสนอต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์ (เอกสาร 4)
2. แบบรับรองบทความวิจัยของอาจารย์ที่ปรึกษา (เอกสาร 5 กรณีนักศึกษา)
3. แบบตรวจสอบบทความ (เอกสาร 6 หรือ เอกสาร 7 หรือ เอกสาร 8 ตามลักษณะบทความ)

หากรูปแบบการพิมพ์บทความไม่เป็นไปตามกำหนดของการเตรียมต้นฉบับและแบบฟอร์มบทความวิจัยหรือบทความวิชาการ รวมทั้งไม่นำส่งแบบรับรองดังกล่าว กองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณาบทความ

การติดต่อวารสาร

กองบรรณาธิการวารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

340 ถนนสุรนายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

โทรศัพท์: 044-009009 ต่อ 3620-3624 และ 3628

โทรสาร: 044-254103

E-Mail: human.jourman@nrru.ac.th

การเตรียมต้นฉบับ

การเตรียมต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์ในวารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์บทความต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด (Microsoft word) ใช้อักษร TH SarabhanPSK กระดาษขาว B5 ตั้งค่ากระดาษหน้าเดียว โดยเว้นหัวกระดาษ 2 เซนติเมตร ท้ายกระดาษ 2.5 เซนติเมตร กั้นซ้าย 2 เซนติเมตร กั้นขวา 1.5 เซนติเมตร พิมพ์เว้นวรรคหรือช่องว่าง 1 เคาะ ระยะห่างบรรทัด 1 เท่าปกติ และจัดข้อความกระจายแบบไทย (Thai Distributed)

วารสารชัยพฤกษ์ภิรมย์กำหนดให้บทความมีความยาวอยู่ระหว่าง 8-15 หน้ากระดาษ โดยมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 8 หน้า และไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ B5 โดยเนื้อหารูปภาพและตาราง กรณีที่บทความไม่เป็นไปตามกำหนดกองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณา

องค์ประกอบและการเรียงลำดับหัวข้อในบทความ

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่และหนาทั้งหมด โดยชื่อเรื่องภาษาไทยใช้ตัวอักษรพิมพ์หนาขนาด 18 point ส่วนชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่และหนาขนาด 16 point

2. **ชื่อผู้เขียน (Author)** มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ระบุชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์เฉพาะชื่อ-นามสกุลเท่านั้น กรณีที่มีผู้ร่วมวิจัยมากกว่า 6 คน ให้ระบุชื่อผู้วิจัยคนแรก และตามด้วยคำว่า “และคณะ” ชื่อผู้เขียนภาษาไทยใช้ตัวอักษรพิมพ์หนาขนาด 16-point ส่วนชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่และหนาขนาด 14-point

2.2 ระบุชื่อหน่วยงาน โดยระบุรายละเอียดของผู้เขียนแต่ละคน ประกอบด้วยหน่วยงานที่สังกัดและจังหวัด ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยชื่อหน่วยงานและจังหวัดภาษาไทยใช้ตัวอักษรพิมพ์หนาขนาด 14-point ส่วนชื่อหน่วยงานและจังหวัดภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่และหนาขนาด 12-point

3. **บทคัดย่อ (Abstract)** มีรายละเอียดดังนี้

3.1 บทความต้องนำเสนอบทคัดย่อภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ กำหนดให้มีจำนวนคำระหว่าง 200-300 คำ โดยเรียงลำดับการเขียนบทคัดย่อตามความสำคัญ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย

3.2 คำว่า “บทคัดย่อ” ใช้ตัวอักษรพิมพ์หนาขนาด 16-point ชิดขอบด้านซ้าย

3.3 คำว่า ABSTRACT ใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่และหนาขนาด 16-point ชิดขอบด้านซ้าย

3.4 รายละเอียดเนื้อหาในบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษรพิมพ์ปกติขนาด 14 point

4. **คำสำคัญ (Keywords)** มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ระบุคำสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับชื่อเรื่อง จำนวน 3-5 คำ ใช้ตัวอักษรพิมพ์ปกติขนาด 14-point

4.2 คำว่า “คำสำคัญ” ใช้ตัวอักษรพิมพ์หนาขนาด 14-point ชิดขอบด้านซ้าย ตามด้วยเครื่องหมาย (:) หลังเครื่องหมาย (:) ให้เว้นวรรค 1 ส่วนระหว่างคำให้เว้นวรรค 2 วรรค

4.3 คำว่า “Keywords” ใช้ตัวอักษรพิมพ์หนาขนาด 14-point ชิดขอบด้านซ้าย ตามด้วยเครื่องหมาย (:) หลังเครื่องหมาย (:) ให้เว้นวรรค 1 ส่วนระหว่างคำใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่น หลังเครื่องหมายจุลภาคให้เว้นวรรค 1 วรรค

5. เนื้อหา (Text) หัวข้อใหญ่ใช้ตัวอักษรพิมพ์หนา TH SarabunPSK 16-point ส่วนรายละเอียดของเนื้อหาใช้ตัวอักษรพิมพ์ปกติ TH SarabunPSK 14-point ส่วนประกอบการเขียนแบ่งออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

5.1 บทความวิจัย มีส่วนประกอบดังนี้

5.1.1 บทนำ

5.1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

5.1.3 สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

5.1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย (การทบทวนวรรณกรรม หรือภาพประกอบกรอบแนวคิด)

5.1.5 วิธีดำเนินการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้การวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์)

5.1.6 ผลการวิจัย (หากมีตารางควรระบุตารางที่ใช้อักษรหนาชิดขอบด้านซ้าย ส่วนภาพประกอบควรเป็นภาพชัดเจนและใช้เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น โดยระบุภาพที่ และที่มาของภาพ)

5.1.7 อภิปรายผล

5.1.8 ข้อเสนอแนะ (ระบุข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป)

5.1.9 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี ต้องระบุชื่อทุน หรือแหล่งทุนหรือผู้ให้การสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย)

5.1.10 เอกสารอ้างอิง (ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA แบบระบบนาม-ปี การอ้างอิงในเนื้อหาให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ไว้ข้างหน้าหรือท้ายข้อความที่ต้องการอ้าง ส่วนการอ้างอิงท้ายบทความผู้เขียนจะต้องรวบรวมเอกสารทั้งหมดที่อ้างอิงและจัดเรียงตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง)

5.2 บทความวิชาการ มีส่วนประกอบดังนี้

5.2.1 บทนำ (หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ขอบเขต คำนิยามศัพท์)

5.2.2 เนื้อหา (การสังเคราะห์)

5.2.3 สรุป

5.2.4 เอกสารอ้างอิง

5.3 บทความวิจารณ์ มีส่วนประกอบดังนี้

5.3.1 ภาพปกหนังสือ

5.3.2 ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือ (เนื้อหาควรเขียนให้ชัดเจนเกี่ยวกับชื่อหนังสือ ชื่อผู้เขียน
หนังสือ จัดพิมพ์โดย จำนวนหน้า ปีที่พิมพ์ และเลข ISBN)

5.3.3 บทนำ

5.3.4 เนื้อหา (การวิจารณ์หนังสือ)

5.3.5 ข้อเสนอแนะ

5.3.6 เอกสารอ้างอิง

รูปแบบการเขียนอ้างอิงในบทความ

กองบรรณาธิการวารสารชัยพฤกษ์กสิกรรมได้กำหนดรูปแบบการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหาแบบ APA Style และรูปแบบการเขียนอ้างอิงแบบระบบนาม-ปี (Name-Year System) โดยจะแสดงไว้ในหน้ารายการอ้างอิง รวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนใช้อ้างอิงเฉพาะที่ปรากฏในบทความเท่านั้น และจัดเรียงรายการตามลำดับชื่ออักษรผู้แต่ง

การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงผู้แต่ง 1-2 คนให้ระบุทุกคน หากมีผู้แต่งตั้งแต่ 3-6 คน การเขียนอ้างอิงครั้งแรกจะต้องเขียนให้ครบทุกคนโดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยคำว่า “และ” ส่วนการอ้างอิงในครั้งต่อมาให้เขียนย่อ ชื่อผู้แต่ง 1 คน ตามด้วยคำว่า “และคณะ” คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาคและตามด้วยปีพิมพ์ ดังนี้

1. การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ

ตัวอย่าง

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556)

พิชญาวี ทองกลาง (2560, น. 66-72)

ชุมชนวิจัย (สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2562)

Fairclough (1995, p. 59)

Gersten, Baker and Loyed (2000, pp. 9-10)

2. การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ

ตัวอย่าง

(เรไร สุวีรานนท์, 2562, น. 98)

(อภินันท์ สุวรรณรักษ์, 2554, น. 76-77)

(ชุมชนวิจัย, สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2562)

(Cronbach, 1990, pp. 202-204)

(Interview, June 19, 2019)

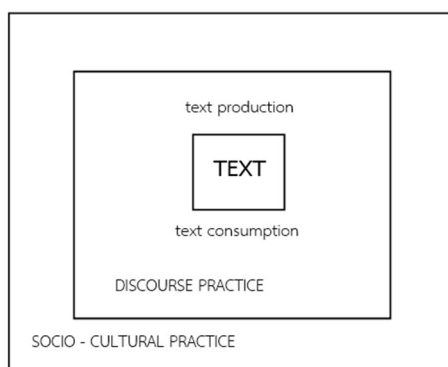
การอ้างอิงให้เพิ่มเครื่องหมายจุลภาคต่อจากปีพิมพ์ตามด้วยตัวอักษรย่อของหน้า โดยใช้อักษรย่อ น. และ p. (อ้างหน้าเดียว) และ pp. (อ้างมากกว่า 1 หน้า) อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บ

การอ้างอิงที่มาของภาพประกอบ

ภาพประกอบอาจเป็นภาพที่ผู้เขียนจัดทำขึ้นเองหรือนำมาจากแหล่งอื่น ๆ ให้จัดภาพประกอบกึ่งกลางกระดาษ ส่วนคำว่า “ภาพที่” ให้พิมพ์อักษรหนาขีดขอบด้านซ้าย หากชื่อภาพยาวเกินกว่า 1 บรรทัด ให้พิมพ์บรรทัดที่สองตรงกับคำแรกของชื่อภาพ ดังนี้

1. การอ้างอิงภาพประกอบที่นำมาจากแหล่งอื่น ให้ระบุแหล่งที่มา แล้วนำไปเขียนรายการอ้างอิงท้ายบทความ

ตัวอย่าง

ภาพที่ 1 กรอบมิติทั้งสามของวาทกรรม (the three dimensional framework)

ที่มา: Fairclough (1995b, 59)

2. การอ้างอิงภาพประกอบที่ผู้เขียนถ่าย หรือวาด หรือสร้างสรรค์ขึ้นเอง ให้ระบุที่มาว่าถ่ายเมื่อวันที่เท่าไร ณ สถานที่ใด เพื่อแสดงความเป็นลิขสิทธิ์ โดยไม่ต้องนำไปเขียนรายการอ้างอิงท้ายบทความ

ตัวอย่าง

ภาพที่ 2 ชื่อภาพตัวอักษรปกติ

ที่มา: พิชญาวี ทองกลาง ถ่ายเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2563 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

การอ้างอิงท้ายบทความ

อ้างอิงตามรูปแบบ APA Style โดยบรรทัดแรกของแต่ละรายการต้องพิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หากรายการอ้างอิงนั้นพิมพ์ไม่จบในบรรทัดเดียวให้พิมพ์ต่อบรรทัดที่ 2 โดยเว้นระยะเข้าไป 7-9 อักษรหรือเยื้องประมาณ 1.5 ซม. การเว้นวรรคตามเครื่องหมายทับ (/) ส่วนการเรียงบรรณานุกรมให้หลักการเดียวกับการเรียงคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน โดยคำที่มีตัวสะกดจัดเรียงไว้ก่อนคำที่มีรูปสระตามลำดับตั้งแต่ กก-กย และภาษาอังกฤษ A-Z ดังนี้

1. การอ้างอิงหนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์).//ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่).//สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

กำชัย ทองหล่อ. (2550). *หลักภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: รวมสาส์น (1977).

โชษิตา มณีใส (2553). *การใช้ภาษาไทยเพื่อประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ผจงวาด พูลแก้ว, พัทธนิ เป็พราะ และสุวรรณี โสประดิษฐ์. (2551). *การเขียนเรียงความจดหมาย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (3th ed.). New York: Harper & Collings.

Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: longman.

2. การอ้างอิงวารสาร

2.1 วารสารฉบับพิมพ์

ผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์).//ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/เลขปีที่(เลขฉบับที่),/น. หรือ p. หรือ pp./เลขหน้า.

2.2 วารสารฉบับอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์).//ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/เลขปีที่(เลขฉบับที่),/น. หรือ p. หรือ pp./เลขหน้า./สืบค้นเมื่อ
วัน/เดือน/ปี,/จาก/http://www.xxxxxxxx

ตัวอย่าง

วิภาดา รัตนดิถก ณ ภูเก็ต. (2559). ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างความเป็นชาย-ความเป็นหญิงในหนังสือชุด
“เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก”. *รมยสาร*, 14(3), น. 29-33.

ชำนาญ ชูรัตน์. (2561). ประสิทธิภาพการให้บริการโรงพยาบาลพัทลุง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง. *วารสาร
นวัตกรรมการบริหารและการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*, 6(2), น. 16-24.

Al-Matari, E. M., Swidi, A. K., & Fadzil, F. H. (2014). The Measurement of Firm Performance's

Dimension. *Asian Journal of Finance & Accounting*, 6(1), pp. 24-49.

Choorat, C. (2017). Efficiency in Service Operation of Phatthalung Hospital. *Journal of Administrative and Management*, 6(2), pp. 16-24.

3. การอ้างอิงรายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).// ชื่อเรื่อง/ (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2553). รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

JabJone, S., Jabjone, S., & Tawkaew, P. (2018). *The study of demand and supply factors that influence to Buddhist art tourism in amphur Pak Thong Chai, Nakhon Ratchasima province* (Research report). NakhonRatchasima: NakhonratchasimaRajabhat University.

Khantikun, P. (2010). *Political participation patterns of people in Dusit district, Bangkok* (Research report). Bangkok: SuanSunandhaRajabhat University.

4. การอ้างอิงเอกสารการประชุมวิชาการ

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).// ชื่อบทความหรือชื่อเรื่องของบท.ใน หรือ In/ ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.).// ชื่อการประชุม/ (น. หรือ p. หรือ pp./ เลขหน้า).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

เฉลิมชัย มนูเสวต. (2560). ครูผู้นำ: บทบาทเชิงก้าวหน้าของครู. ใน ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และนักรบ ภูมิแสน (บ.ก.), *ความเป็นครูและการพัฒนาครูมืออาชีพ* (น. 63-78). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพรัตน์ น้อยเจริญ. (2558). “ครูคือใคร” : มโนอุปถัมภ์ครูในบทเพลงไทย. ใน *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53* (น. 933-941) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

5. การอ้างอิงวิทยานิพนธ์

5.1 การอ้างอิงแบบรูปเล่ม

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).// ชื่อเรื่อง/ (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย).

5.2 การอ้างอิงแบบอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).// ชื่อเรื่อง/ (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย).// สืบค้นเมื่อ/วัน/

เดือน/ปี,/จาก//http://www.xxxxxxxxxx

ตัวอย่าง

ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ. (2558). *ภาษากับอัตลักษณ์เมียฝรั่งในวาทกรรมสาธารณะ* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

บุญแสนอ ตริวิเศษ. (2559). *พลัภาษาในวาทกรรมของเสกสรร ประเสริฐกุล* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์). สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2564, จาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=91&ReclId=67676&obj_id=371807&showmenu=no

Boonarkas, W. (2013). *The Effects of the STAD Cooperative Learning Technique towards Learning Achievement and Critical Thinking Skills in Mathematics of Pratomsuksa6 Students* (Master of Education, RambhaiBarniRajabhat University).

6. การอ้างอิงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี,/จาก//http://www.xxxxxxxxxx

ตัวอย่าง

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). *การพัฒนาการศึกษาสู่ Thailand 4.0*. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2560, จาก http://www.moe.go.th/mobile1/viewNews.php?nCatId=news_act&moe_mod_news_ID=46900

Charoensethasil, T. (2016). *Student development to Thailand 4.0*. Retrieved 4 March 2017, from http://www.moe.go.th/mobile1/viewNews.php?nCatId=news_act&moe_mod_news_ID=46900 (In Thai)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทรศัพท์ 044-256103

